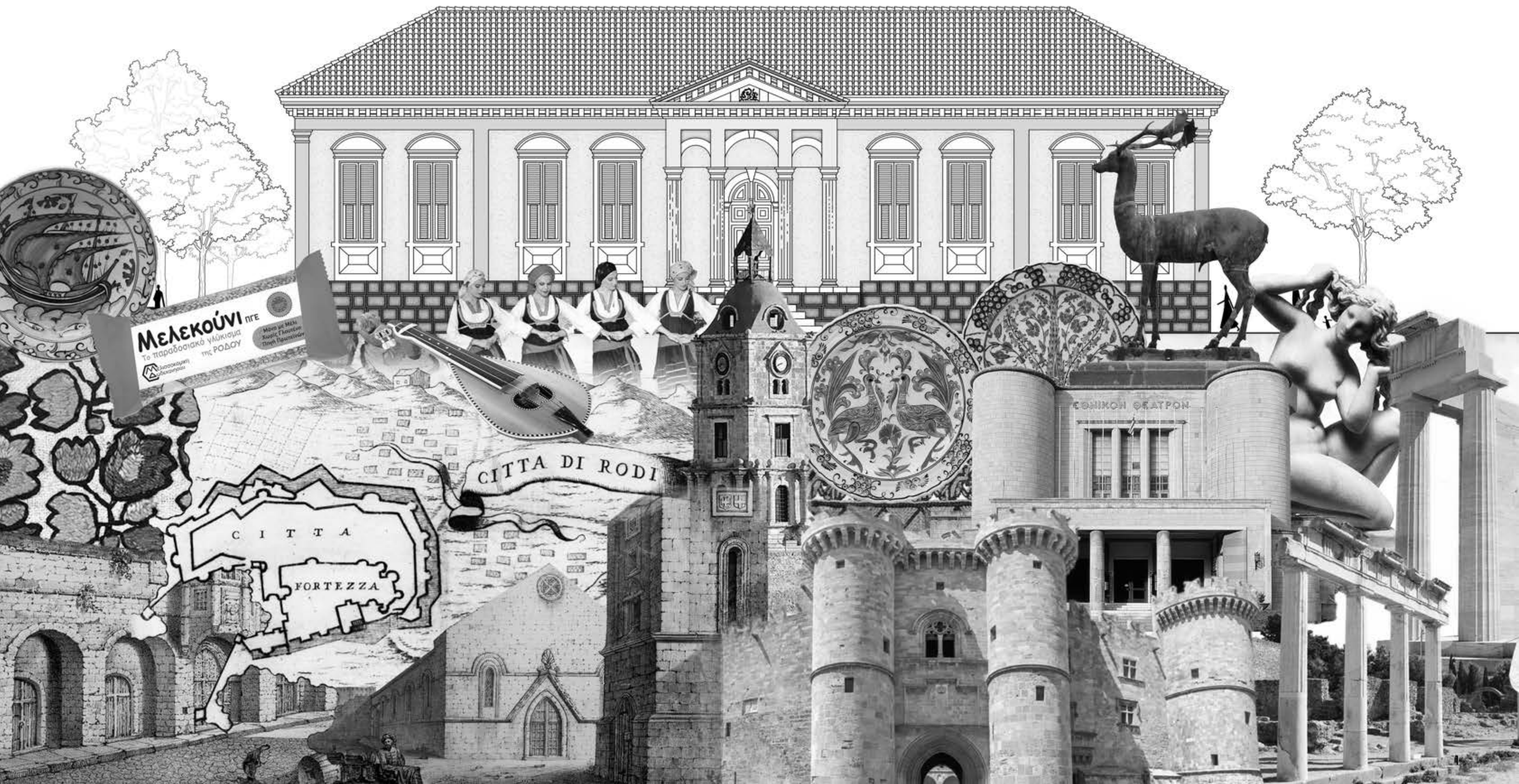

“ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ [ΚΑΙ] ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ”

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**“ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ [ΚΑΙ] ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ
ΡΟΔΟΥ”**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ:

ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑΡΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ ΕΛΕΝΗ

2022-2023

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

02/10/2023

1. ΤΑΤΛΑ ΕΛΕΝΗ

2. ΜΠΟΜΠΟΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

3. ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ ΕΛΕΝΗ

Δήλωση Συγγραφέα Πτυχιακής Εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **Ουρανία Κούκλαρη** του Δημητρίου, με αριθμό μητρώου da16018, είμαι φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι:

“Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολο τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας, τόσο δικής μου όσο και του ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρου ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου”.

ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑΡΗ

Περίληψη

Αντικείμενο της πτυχιακής εργασίας είναι η μελέτη επανάχρησης του Νεοκλασικού σχολείου που βρίσκεται στη Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου, ως Εργαστήρια Τεχνών.

Το νεοκλασικό σχολείο κτίστηκε το 1898 πάνω στα ερείπια του καθολικού ναού του Αγίου Ιωάννη του τάγματος των Ιωαννιτών Ιπποτών της Ρόδου. Πρόκειται για ένα υπερυψωμένο ισόγειο τετραγωνικής κάτοψης, με εσωτερικό ορθογώνιο αίθριο και περιμετρική στοά, από όπου έχουν πρόσβαση οι δώδεκα μικρότερες ή μεγαλύτερες αίθουσες. Στόχος της μελέτης είναι η ενεργοποίηση και η επανένταξη του – υπό επισκευή, σήμερα – κτιρίου στην καθημερινότητα της πόλης, εντάσσοντας μια χρήση συναφή με την προηγούμενη και η δυνατότητα επανεγγραφής της ιστορικότητας του κτιρίου στην καθημερινή του χρήση.

Λέξεις κλειδιά: Μνημείο, Πολιτιστική Κληρονομιά, Επανάχρηση, Εργαστήρια Τεχνών

Abstract

The subject of the thesis, deals with the reuse of the Neoclassical school located in the Medieval Town of Rhodes, as Arts Workshops.

The Neoclassical school was built in 1898 on the ruins of the catholic church of Saint John of the Knights of Rhodes. It is an elevated ground floor building with a square floor plan, an internal rectangular atrium, and a surrounding colonnade, from which the twelve smaller or larger rooms are accessed. The aim of the study is the activation and reintegration of the building - currently under repair - into the daily life of the city, incorporating a use related to its previous one and the possibility of reinserting the historical significance of the building into its everyday use.

Keywords: Monument, Cultural Heritage, Reuse, Arts Workshops

Το Νεοκλασικό σχολείο στη Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, αποτελεί ένα ζωντανό κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού. Η ιστορία του αλλά και η θέση του, το καθιστά ένα μνημείο που αναδεικνύει το πολυπολιτισμικό υπόβαθρο της περιοχής. Με την επανάχρηση και την ανάδειξη αυτού του ιστορικού κτιρίου ανοίγονται νέοι ορίζοντες για την τοπική κοινότητα. Με βάση την προηγούμενη χρήση του ως σχολείο, αναζητούμε τρόπους ενσωμάτωσης της ιστορίας του στο παρόν, δημιουργώντας παράλληλα έναν δυναμικό χώρο που θα απευθύνεται σε άτομα ανεξαρτήτου ηλικίας που ενδιαφέρονται να περάσουν δημιουργικά τον χρόνο τους ενώ παράλληλα μαθαίνουν για την ιστορία του τόπου τους. Με αυτόν τον τρόπο, δίνεται νέο νόημα και συνέχεια στην ιστορική σημασία του κτιρίου, ενσωματώνοντας το στο σύγχρονο ύφος της πόλης, ενώ παράλληλα προωθούνται και οι παραδοσιακές τέχνες που εντοπίζονται στη Ρόδο και τείνουν να εξαλειφθούν.

Σκοπός της μελέτης είναι να δημιουργηθεί μια γέφυρα μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος, συνδυάζοντας την παραδοσιακή αξία με τις σύγχρονες ανάγκες και δραστηριότητες της κοινότητας.

01

Βασικές Έννοιες και Ορισμοί ●

Μνημείο	8
Πολιτιστική Κληρονομιά	9
Επανάχρηση	10
Παραδείγματα	11

02

Μελέτη Περίπτωσης | Ιστορικά Στοιχεία ●

Ρόδος	14
Χρονοδιάγραμμα Ιστορίας της πόλης της Ρόδου	15
Χρονοδιάγραμμα Ιστορίας της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου	16
Αρχιτεκτονικοί Ρυθμοί	18

03

Αναγνώριση Κτιρίου ●

Χάρτες αναγνώρισης περιοχής	20
Τοπόσημα	22
Ιστορία κτιρίου	23
Πρώτη Φάση Εκκλησία	24
Δεύτερη Φάση Το Πρώτο Σχολείο	25
Μορφολογία κτιρίου	26
Φέροντας Οργανισμός Στέγης	28
Σημερινή Κατάσταση	29

04

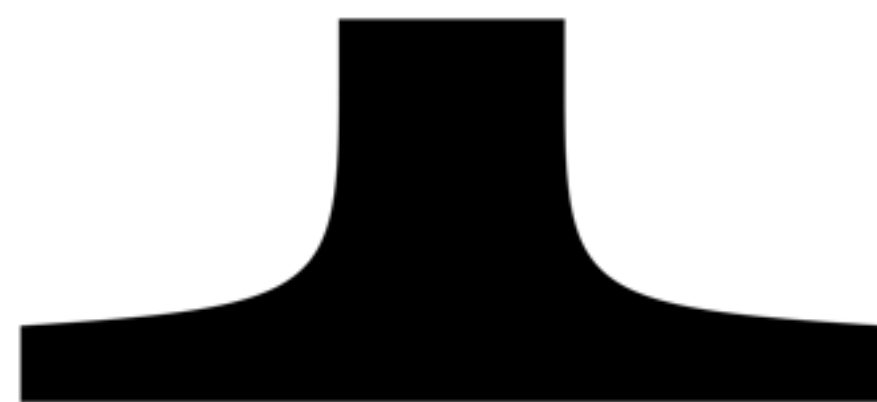
Πρόταση Επανάχρησης ●

Κεντρική Ιδέα	33
Διάγραμμα Χρήσεων	39
Αρχιτεκτονικά Σχέδια	40
Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες	49
Τρισδιάστατες Απεικονίσεις	52
Βιβλιογραφία	73

Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Μνημείο

Το μνημείο είναι μία κατασκευή, ένα αντικείμενο ή ένας χώρος, που δημιουργείται για να τιμήσει ή να θυμίσει σε ένα πρόσωπο ή μια ομάδα ανθρώπων, ένα γεγονός ή μια έννοια.

Τα μνημεία λειτουργούν ως διαρκής και απτή υπενθύμιση της ιστορικής, πολιτιστικής ή κοινωνικής σημασίας, του γεγονότος, του προσώπου ή της έννοιας που συμβολίζουν. Κατά περίπτωση, έχουν σαν σκοπό την απόδοση τιμής σε σημαντικά πρόσωπα, την υπόμνηση ιστορικών γεγονότων, την αναφορά στην πολιτιστική ή εθνική ταυτότητα του εκάστοτε τόπου. Υπάρχουν διάφορες μορφές μνημείων όπως:

Αρχαιολογικά Μνημεία: Αρχαίες πόλεις ή χτιστά μνημεία (π.χ. πυραμίδες, ακροπόλεις κ.λπ.)
Τεχνητές Κατασκευές: Πύργοι, γέφυρες, αγάλματα, κτίρια κ.λπ.

Θρησκευτικά Μνημεία: Εκκλησίες, ναοί, τεμένη κ.λπ.

Μνημεία Μνήμης: Συχνά αφιερωμένα σε συγκεκριμένα γεγονότα, πολέμους, ατυχήματα κ.λπ.

Ταφικά Μνημεία

Τα μνημεία διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση και τη μετάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της συλλογικής μνήμης, καθώς χρησιμεύουν ως φυσικές παραστάσεις της κοινής ιστορίας και των κοινών αξιών. Μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως κομβικά σημεία για δημόσιες συγκεντρώσεις, για εκπαίδευση αλλά και για προβληματισμό.

Ποια μνημεία επιλέγονται να αναδειχθούν::

Η επιλογή και ανάδειξη των μνημείων, είναι μια διαδικασία που εμπλέκει πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ιστορικής, πολιτιστικής και αισθητικής σημασίας που φέρει το μνημείο. Αυτή η επιλογή καθορίζεται από διάφορα κριτήρια:

Ιστορική και Πολιτιστική Σημασία: Μνημεία που συμβολίζουν σημαντικά γεγονότα, προσωπικότητες, εποχές ή πολιτισμικές αξίες.

Αισθητική Αξία: Μνημεία που ξεχωρίζουν για την αισθητική τους και τον αρχιτεκτονικό τους σχεδιασμό.

Αρχιτεκτονική Αξία: Μνημεία που αντιπροσωπεύουν τεχνικές και αρχιτεκτονικές καινοτομίες.

Εκπαιδευτική και Πολιτισμική Αξία: Μνημεία που είναι εκπαιδευτικά για το κοινό και συμβάλλουν στην προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιπλέον κίνητρα πίσω από αυτήν την επιλογή μπορεί να είναι η εκπαίδευση, η προβολή της τουριστικής βιομηχανίας, η προώθηση του πολιτισμού ή ακόμα και πολιτικά κίνητρα. Είναι σημαντικό να εξετάζονται με προσοχή τα κίνητρα και να γίνεται σεβαστή η ουσιαστική ιστορική αξία των μνημείων κατά την αναδεικνυόμενη διαδικασία.

17^{ος} - 18^{ος} αιώνας

Το μνημείο την περίοδο του Διαφωτισμού φέρει μεγάλη ιστορική και πολιτισμική σημασία. Κατά την περίοδο αυτή προέκυψαν πρωτοποριακές ιδέες που επηρέασαν την πολιτισμική, πολιτική και κοινωνική εξέλιξη των χωρών. Τα μνημεία λειτουργούν ως φυσικοί μάρτυρες της πνευματικής ανατροφοδότησης και της εκσυγχρονιστικής προσέγγισης που επικράτησε.

19^{ος} - αρχές 20^{ου} αιώνα

Οι αρχαιότητες προστατεύονται ως κοινά αγαθά και αξιολογούνται με βάση αισθητικά και ιδεολογικά κριτήρια.

1945

Η δημιουργία της **UNESCO** συνέβαλε στην προστασία και διάσωση των πολιτιστικών και φυσικών μνημείων παγκοσμίως.

1964

2ο Συνέδριο: Χάρτα Βενετίας

Η Χάρτα της Βενετίας αποσκοπεί στην ανάδειξη της αξίας των ιστορικών πόλεων και των πολιτιστικών τοπίων, καθώς και στην προστασία της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς που αντιπροσωπεύουν. Σημαντικά σημεία της Χάρτας της Βενετίας περιλαμβάνουν την ανάγκη συνεκτικού σχεδιασμού και προστασίας των ιστορικών περιοχών, τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ επιστημόνων, εθνικών αρχών και κοινοτήτων, και την ανάγκη διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς σύμφωνα με τις αρχές της αυθεντικότητας και της αισθητικής αξίας.

1

15^{ος} - 16^{ος} αιώνας

Κατά την περίοδο της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, η τέχνη και τα μνημεία αναδείχθηκαν ως έκφραση της πολιτισμικής ευημερίας και επιδεξιότητας. Σε αυτήν την περίοδο ανακαλύπτουν τα κατάλοιπα της αρχαιότητας και τα επαναπροσδιορίζουν, καθώς μέχρι τον Μεσαίωνα θεωρούνταν τόποι μαγείας και σκοτεινών δυνάμεων.

2

3

19^{ος} αιώνας

Εντονότερο ενδιαφέρον για την προστασία και τη διατήρηση αρχαίων μνημείων, εν μέσω του ρομαντισμού. Στην Ελλάδα, με την ίδρυση του νέου Ελληνικού κράτους (3 Φεβρουαρίου το 1830), το ιστορικό αντικείμενο (μνημείο) συλλέγεται αρχικά ως αξιοπρόσεκτο έκθεμα στις αυλές βασιλέων και ηγεμόνων, συγκροτώντας συλλογές. Σταδιακά, οι ιεροί τόποι και τα μνημεία αποτελούν προορισμό των περιηγητών και των πιστών προσκυνητών.

4

5

1933

1ο Συνέδριο: Χάρτα Αθήνας

Η Χάρτα της Αθήνας ήταν μια από τις πρώτες προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προώθηση της συνείδησης για τη σημασία της. Αναγνωρίζει την αξία των αρχαιοτήτων και των ιστορικών τόπων ως πολιτισμικό κεφάλαιο που πρέπει να διατηρείται για τις μελλοντικές γενιές. Επίσης, προτείνει συγκεκριμένες αρχές και μεθόδους για την προστασία, τη συντήρηση και την αναστήλωση αρχαιοτήτων και ιστορικών τόπων. Αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό βήμα προς την ανάπτυξη διεθνών προτύπων για την προστασία και την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

1950 - σήμερα

Τουρισμός:

Ο τουρισμός έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προώθηση και στην διατήρηση μνημείων.

7

8

σήμερα

Βιώσιμη Διατήρηση:

Η προστασία των μνημείων έχει ενσωματωθεί σε βιώσιμες πρακτικές, λαμβάνοντας υπόψη την περιβαλλοντική και κοινωνική επίδραση.

9

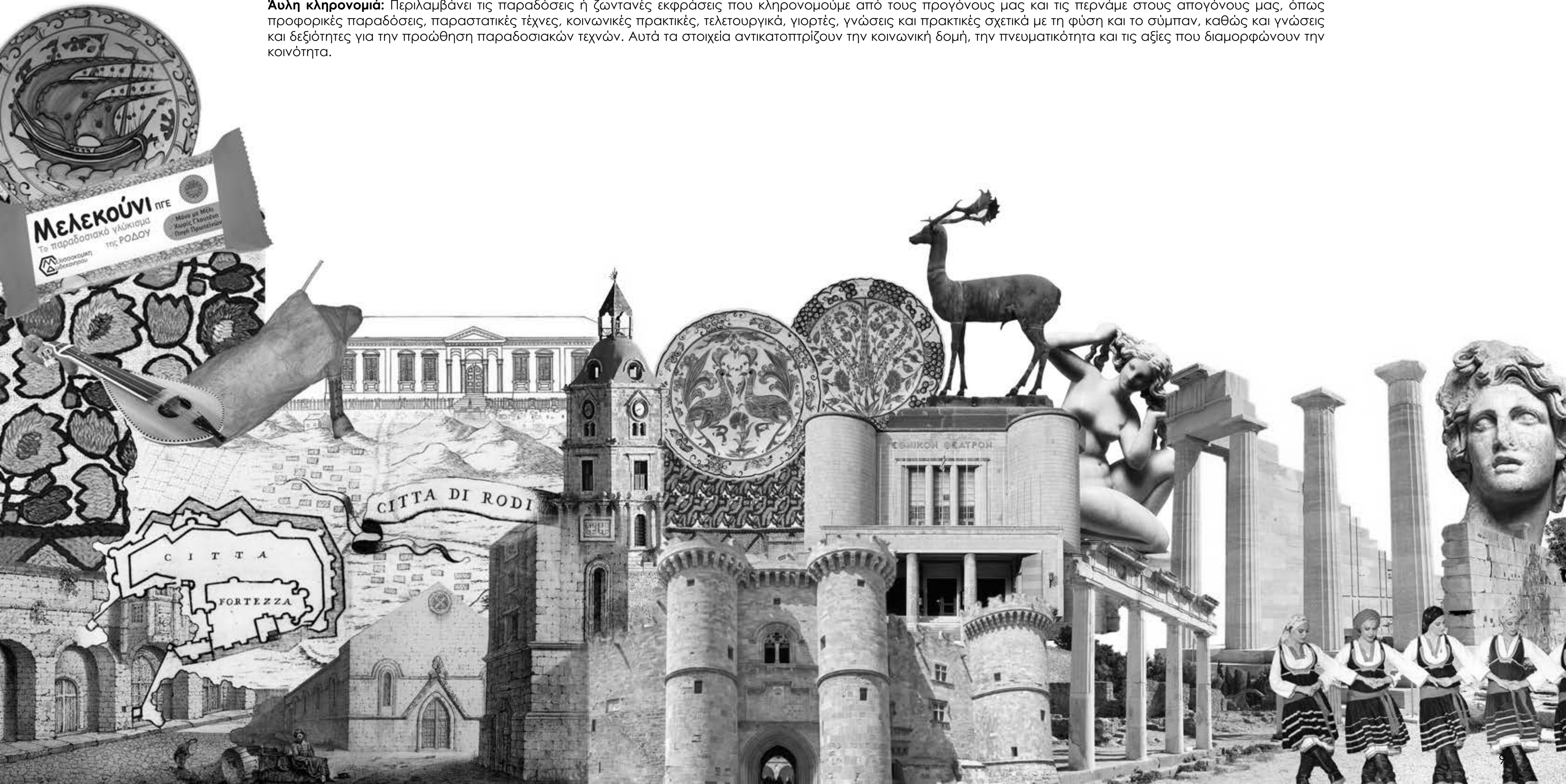

Πολιτιστική Κληρονομιά

Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί έναν πολύπλοκο και πολυδιάστατο όρο που αντικατοπτρίζει την πολιτιστική, ιστορική και κοινωνική κληρονομιά ενός λαού ή μιας κοινότητας. Περιλαμβάνει μια εκτενή γκάμα αντικειμένων, πρακτικών, παραδόσεων και γνώσεων που έχουν διαμορφωθεί από τις προηγούμενες γενιές και συνεχίζουν να αποτελούν αναπόσπαστα κομμάτια για τον πολιτισμό και την ταυτότητα της κοινότητας. Σύμφωνα με την επιτροπή παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO (2005), η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει το σύνολο των πνευματικών, υλικών, οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων που αναπτύσσονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και περνούν από γενιά σε γενιά. Περιλαμβάνει τα πολιτιστικά τοπία, τις αρχιτεκτονικές δημιουργίες, τα μνημεία, τα έθιμα, τις γλώσσες, τις γνώσεις και τις πρακτικές, καθώς και τις αξίες και τις πεποιθήσεις που απορρέουν από την συνύπαρξη ανθρώπων σε μια κοινωνία, από τον πολιτισμό που διαμορφώνεται από την αλληλεπίδραση ανθρώπων με τον χώρο, καθώς και από τις αλληλεπιδράσεις που διαμορφώνουν την ιστορία μιας κοινότητας. Η πολιτιστική κληρονομιά διακρίνεται σε :

Υλική κληρονομιά: Περιλαμβάνει μνημεία, αρχιτεκτονικά έργα, τέχνη και αντικείμενα που μαρτυρούν την τεχνοτροπία, την τεχνογνωσία και την αισθητική της εποχής που δημιουργήθηκαν. Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύουν την εξέλιξη της τέχνης και της τεχνολογίας μέσα από τον χρόνο.

Άυλη κληρονομιά: Περιλαμβάνει τις παραδόσεις ή ζωντανές εκφράσεις που κληρονομούμε από τους προγόνους μας και τις περνάμε στους απογόνους μας, όπως προφορικές παραδόσεις, παραστατικές τέχνες, κοινωνικές πρακτικές, τελετουργικά, γιορτές, γνώσεις και πρακτικές σχετικά με τη φύση και το σύμπαν, καθώς και γνώσεις και δεξιότητες για την προώθηση παραδοσιακών τεχνών. Αυτά τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν την κοινωνική δομή, την πνευματικότητα και τις αξίες που διαμορφώνουν την κοινότητα.

Επανάχρηση

Η επανάχρηση παλαιών κτιρίων αποτελεί μια μέθοδο που συναντάται συχνά στη σύγχρονη εποχή. Πρόκειται για μια σειρά διαδικασιών, όπως επισκευές, συντηρήσεις και αποκαταστάσεις, που σκοπό έχουν την επαναχρησιμοποίηση ενός κτιρίου, επαναφέροντας την παλιά του χρήση ή εξυπηρετώντας μια νέα. Πρόκειται για μια πρακτική που προσφέρει πολλαπλά οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, περιβαλλοντολογικά) με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια να παρατηρείται μια σημαντική αύξηση στην ανάπτυξη και αξιοποίηση παλαιών κτιρίων. Βέβαια δεν αποτελεί σύγχρονο φαινόμενο. Στο παρελθόν, η διαδικασία αυτή κυριαρχούνταν από οικονομικούς παράγοντες, χωρίς να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στη διατήρηση της αρχιτεκτονικής αλλά και της πολιτιστικής και ιστορικής αξίας του κτιρίου. Οι πρώτες αναφορές στη νομοθεσία για τη διαφύλαξη αρχιτεκτονικών στοιχείων εντοπίζονται τον 19ο αιώνα, με τον Eugène Emmanuel Viollet-le-Duc (1814-1879) να υποστηρίζει ότι ο καλύτερος τρόπος για να διατηρηθεί ένα κτίριο είναι να βρεθεί εκ των προτέρων η μετέπειτα χρήση του. Αυτή η άποψη υπογραμμίζει τη σημασία της προγραμματικής σκέψης κατά την επανάχρηση ενός κτιρίου, δίνοντας έμφαση στον σχεδιασμό της νέας λειτουργίας του, προκειμένου να εξυπηρετεί αποτελεσματικά τις ανάγκες της κοινότητας.

Σύμφωνα με τον Χάρτη του 2010 για τη Διατήρηση των Τόπων Πολιτιστικής Κληρονομιάς, μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την επανάχρηση ενός κτιρίου είναι η συμβατότητα της νέας χρήσης με την αρχική. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να διατηρείται η αυθεντικότητα και η ακεραιότητα του κτιρίου, προκειμένου να διατηρηθεί η ιστορική αξία του και να διασφαλιστεί η συνέχεια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Επίσης, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές της σχεδιαστικής αρμονίας. Οι προσθήκες ή οι αλλαγές πρέπει να συνδυάζονται αρμονικά με τον αρχικό σχεδιασμό, τόσο όσον αφορά τη μορφή, όσο και τα υλικά που χρησιμοποιούνται. Επιπλέον, η επανάχρηση πρέπει να είναι συμβατή με τις πολιτιστικές αξίες του τόπου. Συνεπώς, πρέπει να γίνει σεβαστή η ιστορία, η παράδοση και η πνευματική αξία του κτιρίου. Τέλος, η επανάχρηση κτιρίων πρέπει να συμβάλει στην αειφορία του περιβάλλοντος, με τη χρήση βιώσιμων υλικών και την εφαρμογή πρακτικών που μειώνουν την κατανάλωση ενέργειας.

Γίνεται αντιληπτό ότι κάθε περίπτωση επανάχρησης είναι μοναδική και απαιτεί προσεκτική αξιολόγηση. Παρά τις διαφορετικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί με την πάροδο του χρόνου σχετικά με την επανάχρηση και την προσαρμογή κτιρίων σε νέα δεδομένα, όλες συμφωνούν ότι πρέπει να διατηρηθεί ο χαρακτήρας του αρχικού κτιρίου προσαρμοσμένος στις νέες ανάγκες. Η διαδικασία της επανάχρησης πρέπει να επιβλέπεται βάσει αρχών και κανόνων σχεδιασμού, εξερεύνησης και προβληματισμού, αναθεώρησης και νέων ορισμών, σύγκρισης και αναλογίας, με στόχο τον σεβασμό προς τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τις ανάγκες της κοινότητας, προάγοντας τη βιωσιμότητα και την οικονομική ευημερία.

Πολιτιστικό Κέντρο Μνήμης Rohingya | Μπαγκλαντές

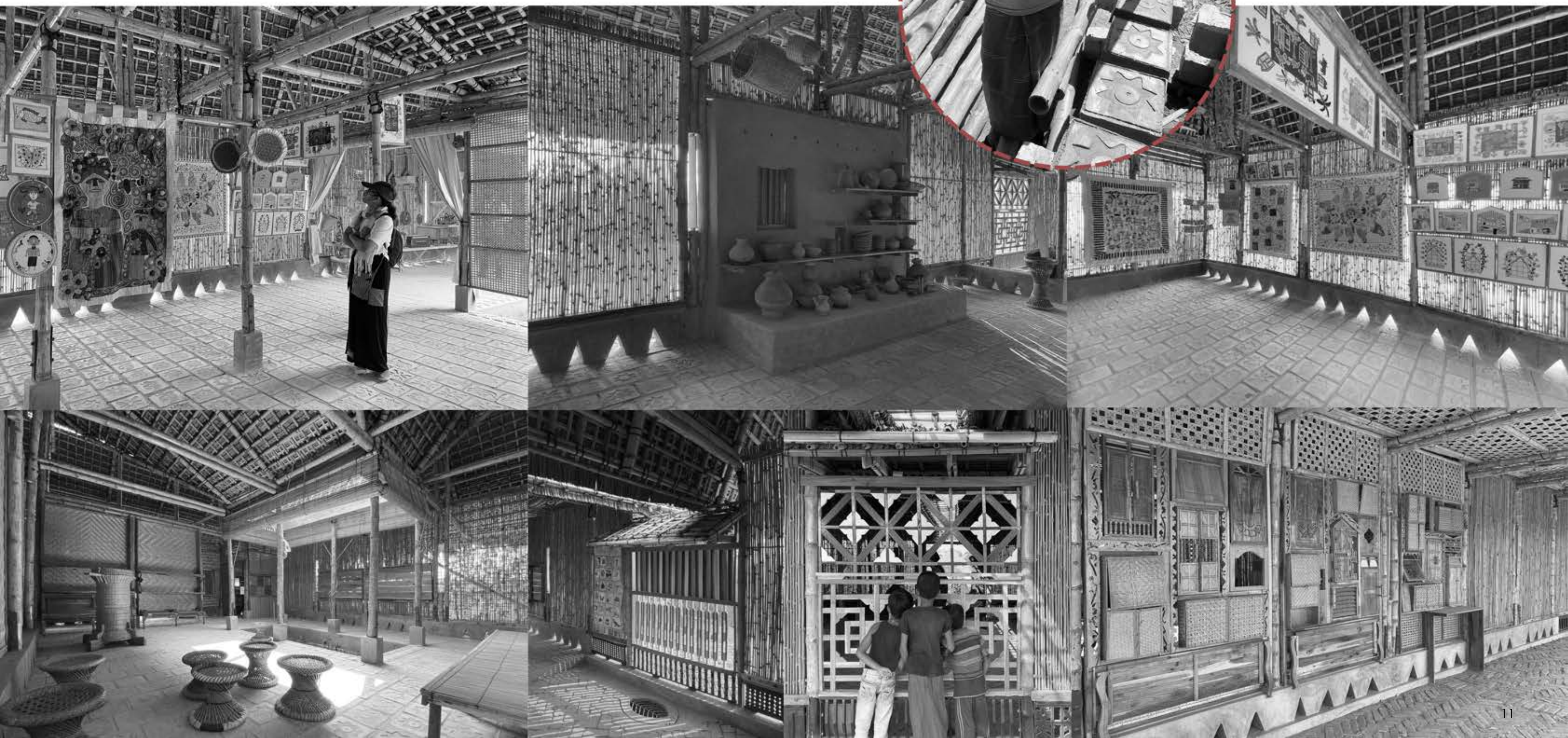
👤 Αρχιτέκτονες: Rizvi Hassan

📏 Έκταση: 501 m²

📅 Χρονολογία: 2022

📷 Φωτογραφίες: Rizvi Hassan

🌐 <https://www.archdaily.com/982761/rohingya-cultural-memory-centre-rizvi-hassan>

Kulturbahnhof Aalen | Γερμανία

Αρχιτέκτονες: a+r ARCHITEKTEN

Χρονολογία: 2020

Φωτογραφίες: Brigida González

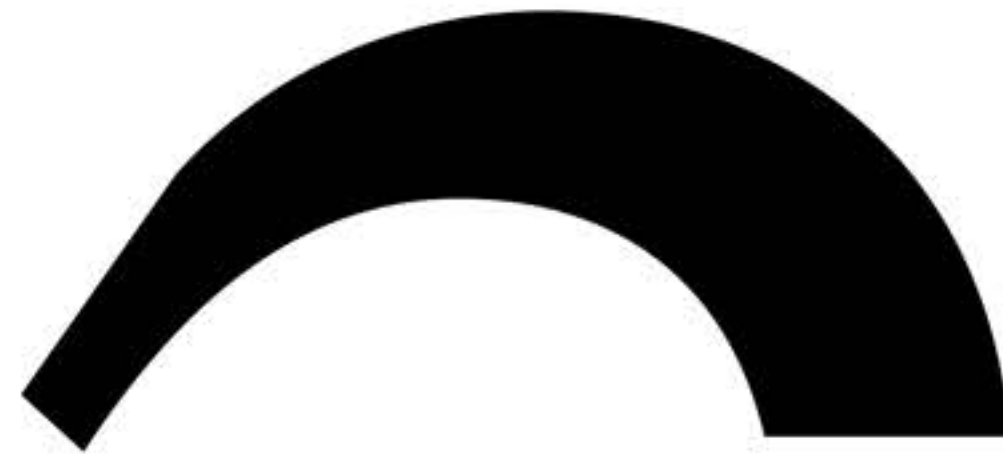
Κατασκευαστές: Bembé Parkett, Chemotechnik Abstatt GmbH, Dachziegelwerke Nelskamp, Moradelli, Nora

<https://www.archdaily.com/998448/kulturbahnhof-aalen-cultural-center-a-plus-r-architekten>

Μελέτη Περίπτωσης | Ιστορικά Στοιχεία

Ρόδος είναι ένα νησί το οποίο βρίσκεται στο νοτιοανατολικό Αιγαίο και αποτελεί το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων, το τέταρτο σε σειρά της Ελλάδας και το ένατο της Μεσογείου. Η έκταση της ανέρχεται σε 1.400,684 τ. χλμ. και το μήκος των ακτών της 253 χλμ. Διοικητικά αποτελεί την Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου που ανήκει στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Η Ρόδος αποτελεί πρωτεύουσα των Δωδεκανήσων.

Ο πληθυσμός ανέρχεται σύμφωνα με την απογραφή του 2021 σε 124.851 κατοίκους, γεγονός που καθιστά τη Ρόδο το τρίτο πολυπληθέστερο ελληνικό νησί. Στο βορειοανατολικό άκρο του νησιού συναντάμε την πόλη της Ρόδου, με τον πληθυσμό της να φτάνει περίπου 55.000 κατοίκους, καθιστώντας τη, τον μεγαλύτερό οικισμό του νησιού αλλά ταυτόχρονα και τον μικρότερο σε έκταση.

Η γεωγραφική της θέση την καθιστούσε σημείο έλξης όσων επιθυμούσαν να κατακτήσουν τη Μεσόγειο καθώς αποτελεί σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Οι συνεχόμενες κατακτήσεις που υπέστη, συνέβαλαν δραστικά στη δημιουργία του αστικού τοπίου και στην εξέλιξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του νησιού.

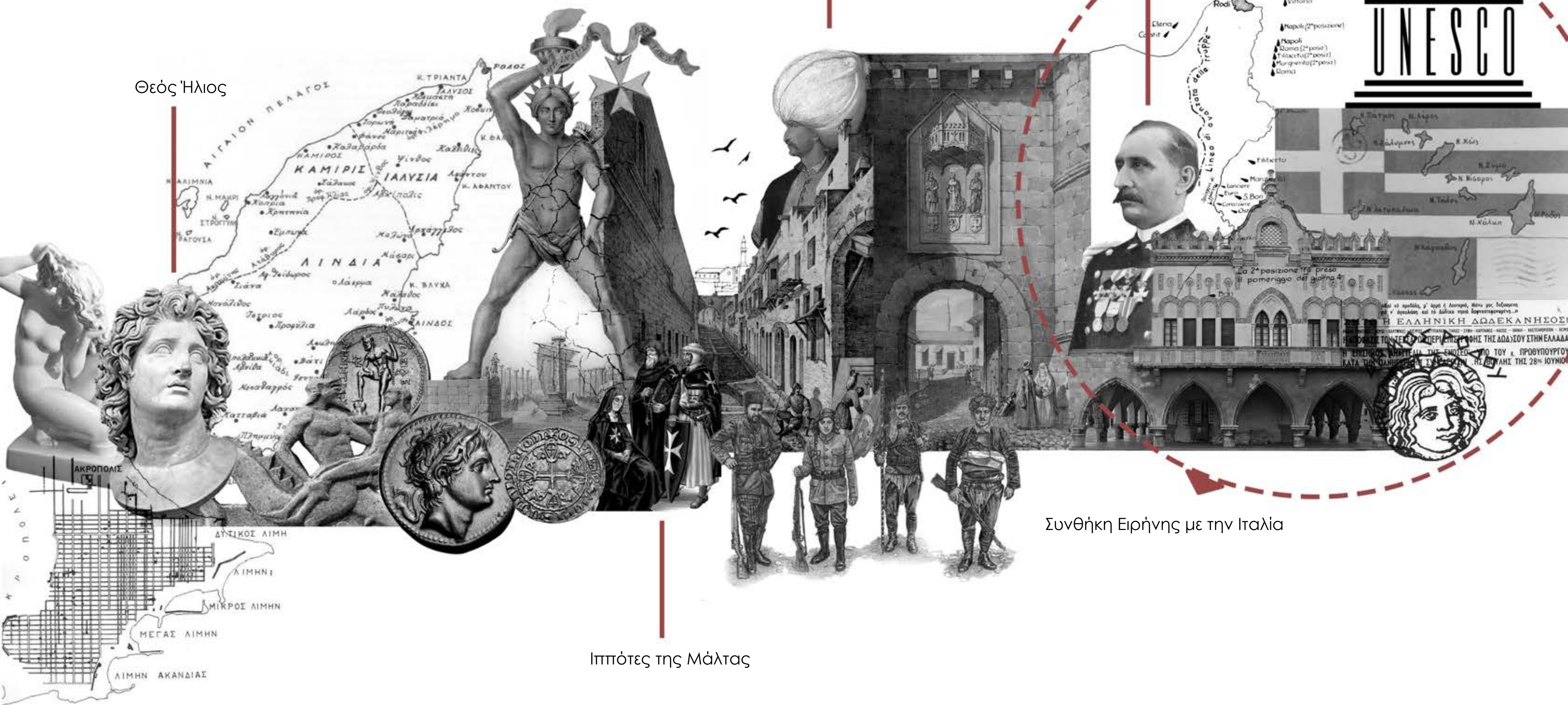
Χρονοδιάγραμμα ιστορίας της πόλης της Ρόδου

Κολοσσός της Ρόδου

Σουλεϊμάν Α' ο Μεγαλοπρεπής

Αντισπράττης Giovanni Ameglio

Θεός Ήλιος

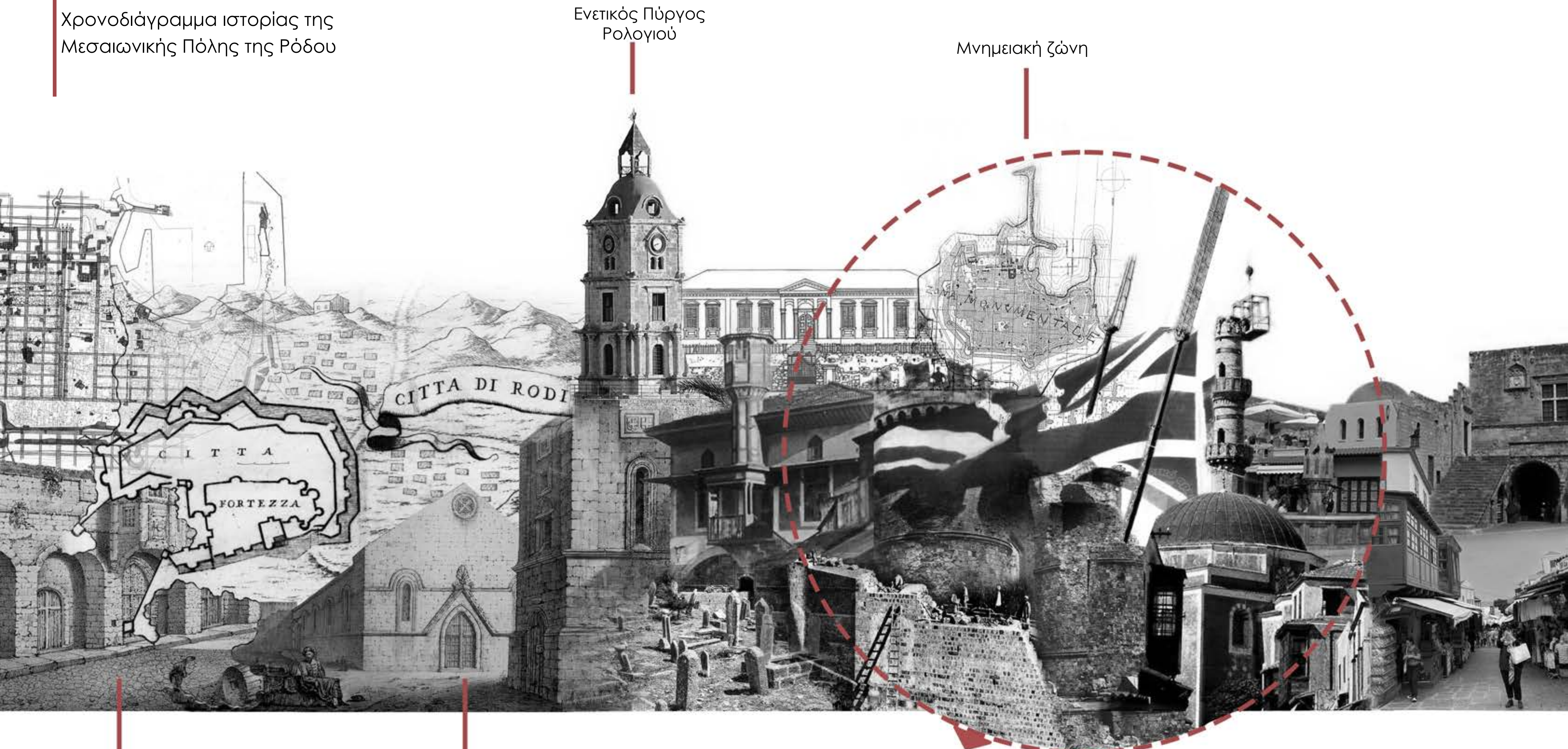
Συνθήκη Ειρήνης με την Ιταλία

Ιππότες της Μάλτας

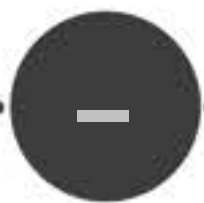
Χρονοδιάγραμμα ιστορίας της
Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου

Νοσοκομείο
Ιπποτών

Εκκλησία του
Αγίου Ιωάννη

Β' Παγκόσμιος
Πόλεμος

Πριν το 12ο αιώνα

Ιπποτική κυριαρχία

Οθωμανική
κυριαρχία

Ιταλική κυριαρχία

Ελληνική διοίκηση

Χρονοδιάγραμμα ιστορίας της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου

1947
Ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα.

1948
Με απόφαση του γενικού διοικητή της Δωδεκανήσου, πολλά μεσαιωνικά και νεώτερα μνημεία εντός και εκτός των τειχών χαρακτηρίστηκαν ως "Ιστορικά διατηρητέα μνημεία".

1948

1954

1954
Προσπάθεια εκ νέου ρυμοτόμησης της παλιάς πόλης, με γνώμονα το αντίστοιχο ιταλικό ρυμοτομικό σχέδιο του 1934.

1961
Εγκρίθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο με τους όρους δόμησης της μεσαιωνικής πόλης.

1960

1959

1959
Συντάχθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο με τους όρους δόμησης της Μεσαιωνικής πόλης.

1960
Η τειχισμένη πόλη της Ρόδου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα «διατηρητέα μνημειακά συγκροτήματα» του Αιγαίου, σύμφωνα με την κήρυξη της από το Υπουργείο Πολιτισμού.

1985
Υπεγράφη η πρώτη προγραμματική σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού, του Τ.Α.Π.Α και του Δήμου Ρόδου.

1985

1988

1988
Η πόλη της Ρόδου εντάσσεται στον κατάλογο των πόλεων της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

1997

1997
Εφαρμόστηκε δέσμη μέτρων που αφορούσαν τον έλεγχο της κυκλοφορίας και της στάθμευσης στο εσωτερικό της Μεσαιωνικής πόλης

Ρυθμολογία Ιπποτικής
Περίόδου

Ρυθμολογία Τουρκικής
Περίόδου

Νεοκλασικά Τουρκικής
Περίόδου

Μικτή Ρυθμολογία
(Ιπποτικής και
Τουρκικής)

Ρυθμολογία Ιταλικής
Περίόδου

Αναγνώριση Κτιρίου

- Νεοκλασσικό Σχολείο
- Δομημένο
- Αδόμητο

- Νεοκλασσικό Σχολείο | Ισόγειο
- Ισόγεια
- Διώροφα
- Τριώροφα

- Νεοκλασικό Σχολείο
- Χώροι αρχαιολογικού ενδιαφέροντος
- Χώροι εμπορικού ενδιαφέροντος
- Γραφεία
- Χώροι εστίασης
- Χώροι προσωρινής διαμονής
- Χώροι νυχτερινής διασκέδασης
- Τζαμί
- Εκκλησίες
- Κατοικίες

- Νεοκλασικό Σχολείο | Οθωμανικό
- Ιπποτικά
- Οθωμανικά
- Ελληνιστικά
- Βυζαντινά

- 1 Νεοκλασικό Σχολείο | Άγιος Ιωάννης Κολλακίου
- 2 Ενετικός Πύργος Ρολογιού
- 3 Σουλεϊμάν Τζαμί
- 4 Παλάτι Μεγάλου Μαγίστρου
- 5 Κατάλυμα Προβηγίας
- 6 Αγία Τριάδα
- 7 Κατάλυμα Ισπανίας
- 8 Αρχαία Νεωρία - Ρωμαϊκό Τετράπυλο
- 9 Νοσοκομείο 14ου αι. - Οπλοθήκη
- 10 Νοσοκομείο 15ου αι. - Αρχαιολογικό Μουσείο
- 11 Πυριτιδαποθήκη
- 12 Κατάλυμα Ωβέρνης
- 13 Οικία Χασάν Μπέη
- 14 Ναός Αφροδίτης
- 15 Οπλοθήκη de Milly
- 16 Βυζαντινή Μητρόπολη - Παναγιά του Κάστρου
- 17 Κατάλυμα Αγγλίας
- 18 Συντριβάν Τζαμί
- 19 Τζαμί Αγα
- 20 Άγιοι Απόστολοι
- 21 Ιμαρέτ - Δημοτικό Συσσίτιο
- 22 Μουσουλμανική Βιβλιοθήκη
- 23 Τζαμί Χαμζά - Μπέη
- 24 Τζαμί Σουλτάν- Σουλεϊμάν
- 25 Λουτρά Μουσταφά
- 26 Παλαιοχριστιανική Βασιλική - Αρχ. Μιχαήλ
- 27 Τζαμί Ρετζέπ Πασά
- 28 Τζαμί Ιμπραήμ Πασά
- 29 Καστελλανία
- 30 Μεσαιωνικός Ανεμόμυλος
- 31 Αγία Τριάδα
- 32 Αγία Αικατερίνη
- 33 Εβραϊκό Μουσείο
- 34 Συναγωγή Kahal-Shalom
- 35 Ναυαρχείο
- 36 Ξενώνας Αγίας Αικατερίνης
- 37 Μονή Αγίου Φραγκίσκου

1314
μ.Χ.

1522
μ.Χ.

1856
μ.Χ.

1876
μ.Χ.

1898
μ.Χ.

1970
μ.Χ.

1985
μ.Χ.

Οι ιππότες αμέσως μετά την εγκατάστασή τους στη Ρόδο, το 1310, ξεκίνησαν την κατασκευή του κοινοβιακού ναού του Αγίου Ιωάννη, στο ψηλότερο σημείο του λόφου, στο δυτικό τμήμα του Κολλάκιου, απέναντι από το παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου. Το 1314, ξεκίνησε να λειτουργεί κανονικά.

Όταν η πόλη παραδόθηκε στους Οθωμανούς το 1522, η εκκλησία μετατράπηκε στο πιο σημαντικό τζαμί της πόλης, το «Μαγάλο τζαμί» και στην θέση που δέσποζε το μισογκρεμισμένο καμπαναριό της, κτίστηκε ο μιναρές του.

Το 1856, ένας κεραυνός πυροδότησε την ξεχασμένη πυριτιδαποθήκη στο καμπαναριό, καταστρέφοντας ολοσχερώς την εκκλησία.

Το πρώτο σχολείο κτίστηκε το 1876 σύμφωνα και με την επιγραφή που βρίσκεται στα ανατολικά της εισόδου. Το σχολείο διέθετε Δημοτικό (ilk okul), Γυμνάσιο (rusdiye) και Λύκειο (idaadi), για αγόρια και κορίτσια. Το πρώτο σχολείο φαίνεται ότι είχε μικρό κύκλο ζωής, καθώς καταστράφηκε από πυρκαγιά ή σεισμό.

Το 1898, το σχολείο ξανά κτίστηκε, ισόγειο αλλά αρκετά μεγαλύτερο με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες των πολυάριθμων μαθητών.

Το 1970 η δυτική πτέρυγα -μετά την έντονη ανησυχία που προκαλούσαν στους εκπαιδευτικούς, για την ασφάλεια των μαθητών, οι πολύ σοβαρές ρωγμές- ενισχύθηκε με εξωτερικά κατακόρυφα και οριζόντια αφανή σενάζ ενώ τοποθετήθηκαν και εσωτερικές οριζόντιες πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος στο δάπεδο.

Το 1985, το σχολείο έκλεισε οριστικά

Πρώτη Φάση | Εκκλησία

Ο κοινοβιακός ναός του Αγίου Ιωάννη ξεκίνησε να λειτουργεί με την άφιξη των Ιπποτών στη Ρόδο. Σύμφωνα με γραπτές πηγές ο ρόλος του ήταν διπλός, καθώς στο χώρο του λάμβαναν χώρα θρησκευτικές αλλά και πολιτικές δραστηριότητες: οι μεγάλες τελετές και λειτουργίες, οι τακτικές (κάθε πέντε χρόνια) αλλά και οι έκτακτες Γενικές Σύνοδοι του τάγματος, η εκλογή του μεγάλου μαγίστρου και ο ενταφιασμός των επιφανέστερων ιπποτών.

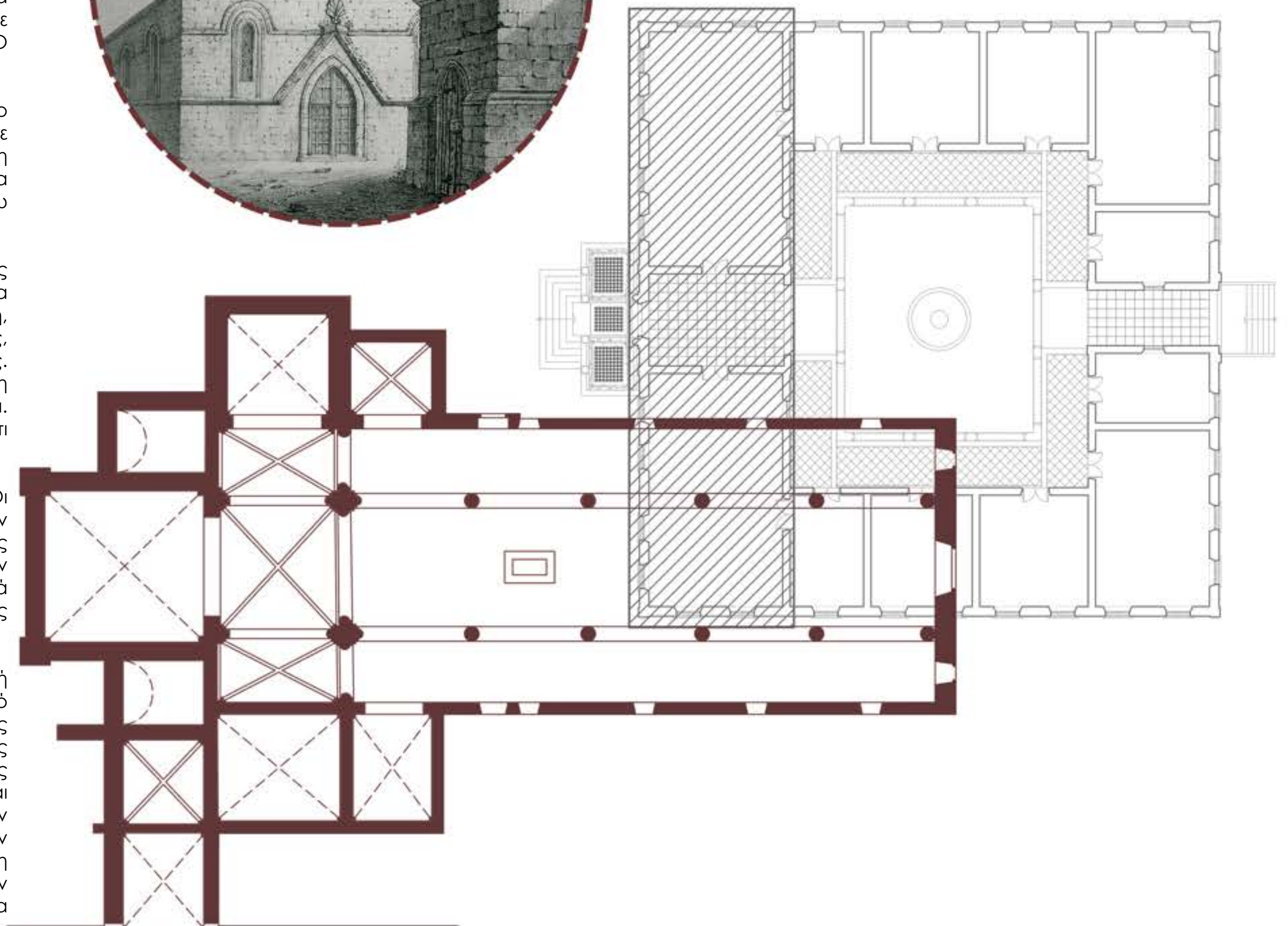
Ο κυρίως ναός ακολουθούσε τον τύπο της τρίκλιτης ξυλόστεγης βασιλικής με εγκάρσιο κλίτος και ορθογώνιας κάτοψης ιερό, στεγασμένα με γοτθικά σταυροθόλια. Τα κλίτη στον κύριο ναό διαχωρίζονταν από δύο τοξοστοιχίες με τέσσερις κυλινδρικές κολώνες. Το κεντρικό κλίτος ήταν υπερυψωμένο και ο φωτισμός επιτυγχανόταν από τη νότια και τη βόρεια πλευρά με οξυκόρυφους φεγγίτες και στην ανατολική και δυτική πλευρά, με κυκλικούς. Η δίριχτη στέγη του μεσαίου κλίτους στεγαζόταν με ημικυλινδρική ξύλινη οροφή, ενώ τα πλαγία κλίτη τα οποία είχαν μονόριχτη στέγη καλύπτονταν με κεραμίδια. Η δυτική πύλη του ναού η οποία ήταν μεγαλύτερη (σε σχέση με τις υπόλοιπες τρείς) και οξυκόρυφη, πλαισιωνόταν από αετωματική διακόσμηση με γείσο και στην κορυφή έφερε γλυπτό ανθέμιο. Το γείσο ακολουθούσε όλη την εκκλησία στη βάση των παραθύρων. Το θύρωμα αποτελούσε μια απλούστερη εκδοχή αντίστοιχων θυρωμάτων που συναντάμε σε ναούς της Δύσης και της Κύπρου. Η δυτική όψη είχε χαρακτηριστική απόληξη προς τα πάνω και περιλάμβανε στο κέντρο έναν κυκλικό φεγγίτη και δύο μεγάλα παράθυρα εκατέρωθεν. Η βόρεια πύλη ακολουθούσε τη λογική της δυτικής, ενώ η νότια, ορθογώνια με υπέρθυρο πρέκι μορφής οριζοντίου τόξου, πιθανότατα αποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη. Ο κυκλικός φεγγίτης είχε σύνθετη γοτθική διακόσμηση σε μορφή «X».

Στην αρχική φάση φαίνεται ότι ανήκαν το εγκάρσιο κλίτος και το ιερό, όπως φανερώνει και ο τρόπος δόμησης και σύνδεσης τους με τον κυρίως ναό. Ο φωτισμός τους επιτυγχανόταν με μεγάλα οξυκόρυφα παράθυρα, της ίδιας λογικής με τον υπόλοιπο ναό. Κάτω από την κόγχη του ιερού, περνούσε στοά σε χαμηλότερο επίπεδο, λόγω της διαμόρφωσης του εδάφους, για την επικοινωνία της νότιας με την βόρεια περιοχή της εκκλησίας και με το παλάτι του μεγάλου μαγίστρου.

Η εσωτερική διακόσμηση ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή, με τις τοξοστοιχίες, τους κυλινδρικούς κίονες, τα κιονόκρανα, τα οξυκόρυφα τόξα και τους ενδιάμεσους κυκλικούς φεγγίτες (σύμφωνα με τις γκραβούρες του Rottiers). Ο ναός ήταν στεγασμένος με ξύλινη ημικυλινδρική οροφή, διακοσμημένη με φατώματα και άστρα. Το δάπεδο ήταν κατασκευασμένο από πωρόπετρες, ενώ μαρμαρόπετρες διέκοπταν επιτάφιας πλάκες μεγάλων προσωπικοτήτων της Ιπποτοκρατίας. Διαφορετικά μορφολογικά στοιχεία συναντώνται στο εγκάρσιο κλίτος και στην τετράπλευρη κόγχη του ιερού. Τα ανατολικά παράθυρα ήταν δίλοβα και πλαισιώνονταν με οξυκόρυφα τόξα. Το κεντρικό παράθυρο της κόγχης του ιερού, φαίνεται από την απεικόνιση του Rottiers, ότι ακολουθούσε ιδιαίτερη διακόσμηση.

Το καμπαναριό αποτελούνταν από έναν τετράγωνο πύργο με βάση και οριζόντια γείσα. Οι γωνίες του ορόφου ήταν ενισχυμένες με ορθογωνικές παραστάδες. Πέρα από τα οικοδόμημα των μεγάλων μαγίστρων D' Aubusson και D' Amboise, υπήρχαν οξυκόρυφα παράθυρα και ένας ορθογώνιος φεγγίτης στη βόρεια όψη. Υπήρχαν δύο εισοδοί για το καμπαναριό. Η μία βρισκόταν στην βόρεια πλευρά ήταν οξυκόρυφη στο ύψος του ισογείου και η δεύτερη βρισκόταν ανατολικά και ήταν ορθογώνια στο ύψος του ορόφου, όπου ανέβαινε κανείς με σκάλα από την νότια όψης της εκκλησίας.

Μια κατολίσθηση του ανατολικού μανδρότοιχου της αυλής του Σχολείου το 1989, ήταν η αφορμή για την συστηματική ανασκαφή της εκκλησίας του αγίου Ιωάννη, που ήταν ήδη γνωστή από διερευνητικές τομές και τη μελέτη γραφικής αποκατάστασης που είχε κάνει ο Ιταλός μηχανικός P. Lojcasopo από το 1932-34. Με την ανασκαφή φανερώθηκαν τα θεμέλια και το δάπεδο της ιστορικής εκκλησίας. Το 2003 εγκρίθηκε από το ΚΑΣ η μελέτη διαμόρφωσης και ανάδειξης της ανασκαφής ως ελεύθερα επισκέψιμο αρχαιολογικού χώρου. Η ανασκαφή διαμορφώθηκε και αναδείχθηκε, στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ, με αποκατάσταση των περιμετρικών σωζόμενων θεμελίων μέχρι του ύψους του δαπέδου και των διατηρούμενων βάσεων των κίωνων. Αναστηλώθηκαν τμήματα δύο κίωνων, προκειμένου να γίνει αναγνώσιμο το μνημείο. Για την ελεύθερη πρόσβαση του χώρου, διαμορφώθηκαν δύο σκάλες βόρεια και νότια, στις αντίστοιχες θέσεις των παλιών εισόδων του ναού και ένας εγκάρσιος διάδρομος, από μεταλλικό σκελετό και κάγκελα, με ξύλινα δάπεδα, τοποθετήθηκαν ενημερωτικές πινακίδες και αναδείχθηκε με νυκτερινό φωτισμό.

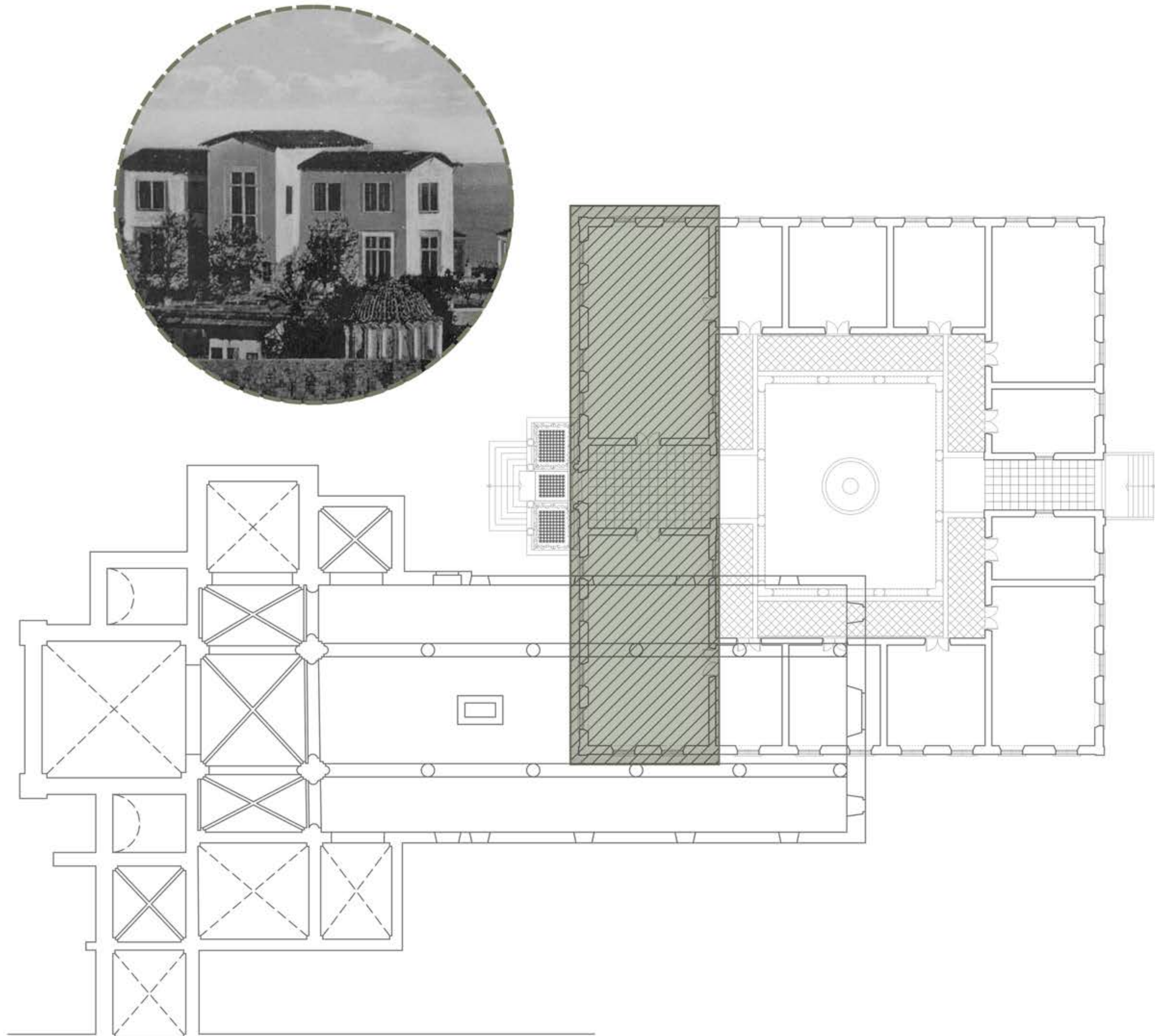

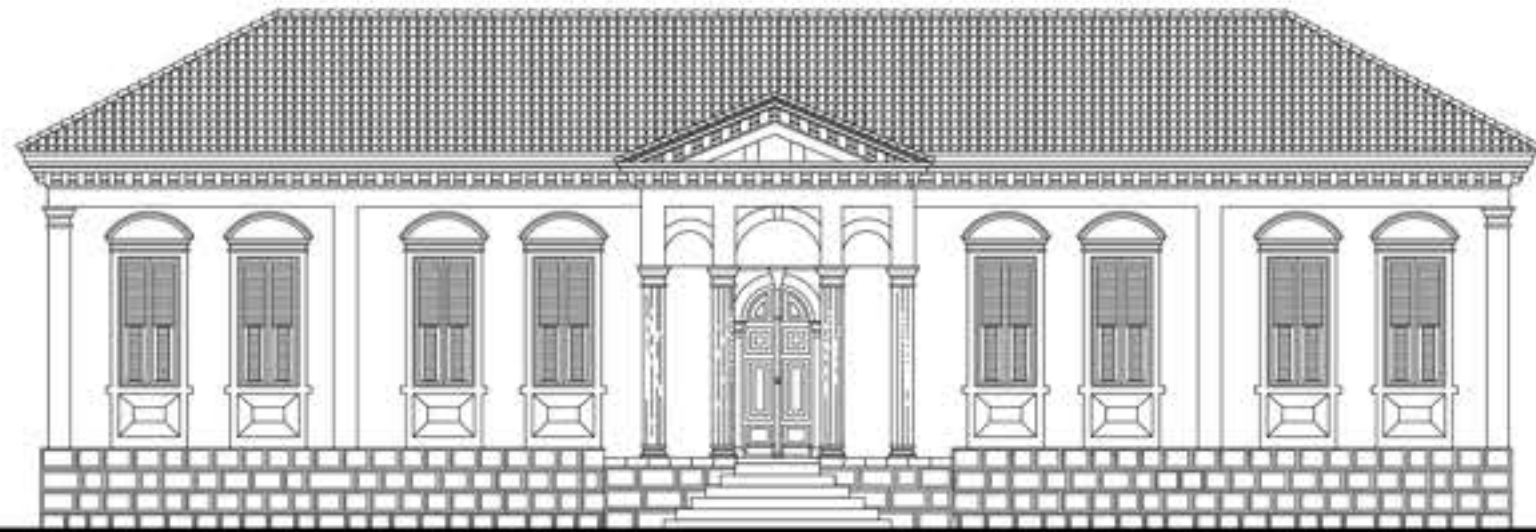
Δεύτερη Φάση | Πρώτο σχολείο

Το πρώτο σχολείο αποτελούνταν από δύο ορόφους, είχε κάτοψη σταυρού και μακρύτερες τη βόρεια και νότια κεραία. Βρισκόταν στην ανατολική πτέρυγα του σημερινού σχολείου και είχε δύο μεγάλες αίθουσες δεξιά και αριστερά από τον χώρο της εισόδου, ακολουθώντας την ίδια λογική με το σημερινό κτίριο. Κάθε αίθουσα περιλάμβανε στο ισόγειο δύο μεγάλα ορθογώνια παράθυρα, με ενδιάμεσο πεσσίσκο και οριζόντιο επιστύλιο σχήματος σταυρού, προς τα ανατολικά και δυτικά και ένα αντίστοιχο προς τις μικρότερες πλευρές βόρεια και νότια, πλαισιωμένα με προστατευτικές κορνίζες σχήματος Π, ανάλογης μορφής με τα αντίστοιχα ιπποτικά. Ο όροφος είχε μικρότερο ύψος, με τα παράθυρα να ήταν σχεδόν τετράγωνα με ενδιάμεσο πεσσίσκο.

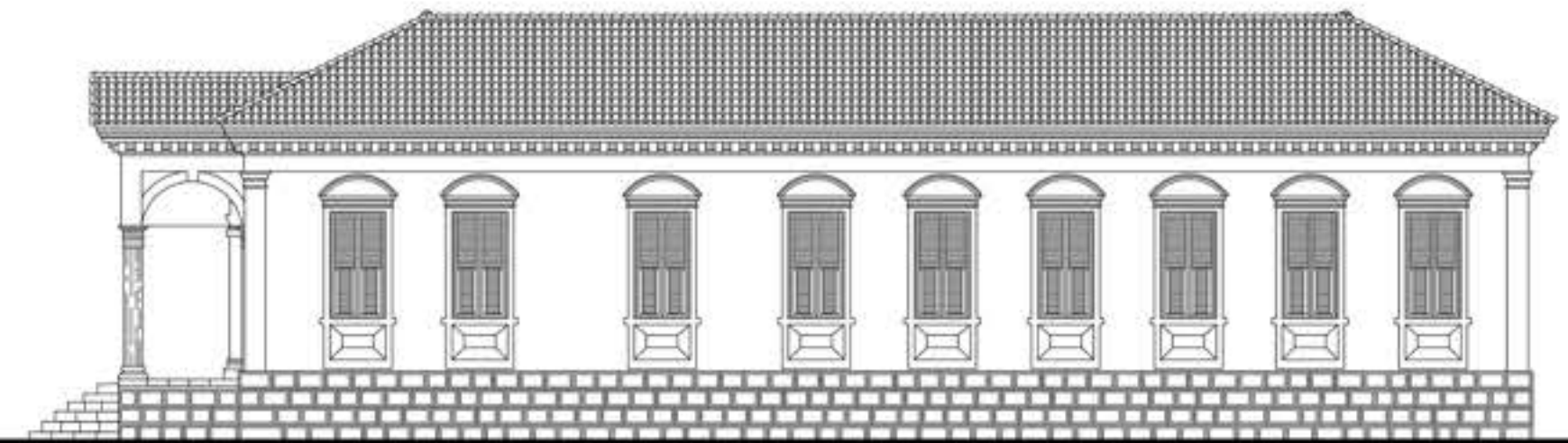
Ο μεσαίος χώρος της εισόδου, όπου πιθανώς βρισκόταν η σκάλα, προεξείχε ελαφρά προς την ανατολική και δυτική πλευρά και ήταν πιο ψηλός. Τα δύο ακριανά τμήματα καλύπτονταν με δίριχτες στέγες, που προεξείχαν περιμετρικά, όπως και το μεσαίο, που ήταν υπερυψωμένο αλλά κατά την κάθετη έννοια, θυμίζοντας στέγη σταυρεπίστεγου ναού. Όλες έφεραν πιθανά γαλλικά κεραμίδια. Το κτίσμα ήταν επιχρισμένο εξωτερικά και οι όψεις των στενών πλευρών είχαν τριγωνική προς τα άνω απόληξη.

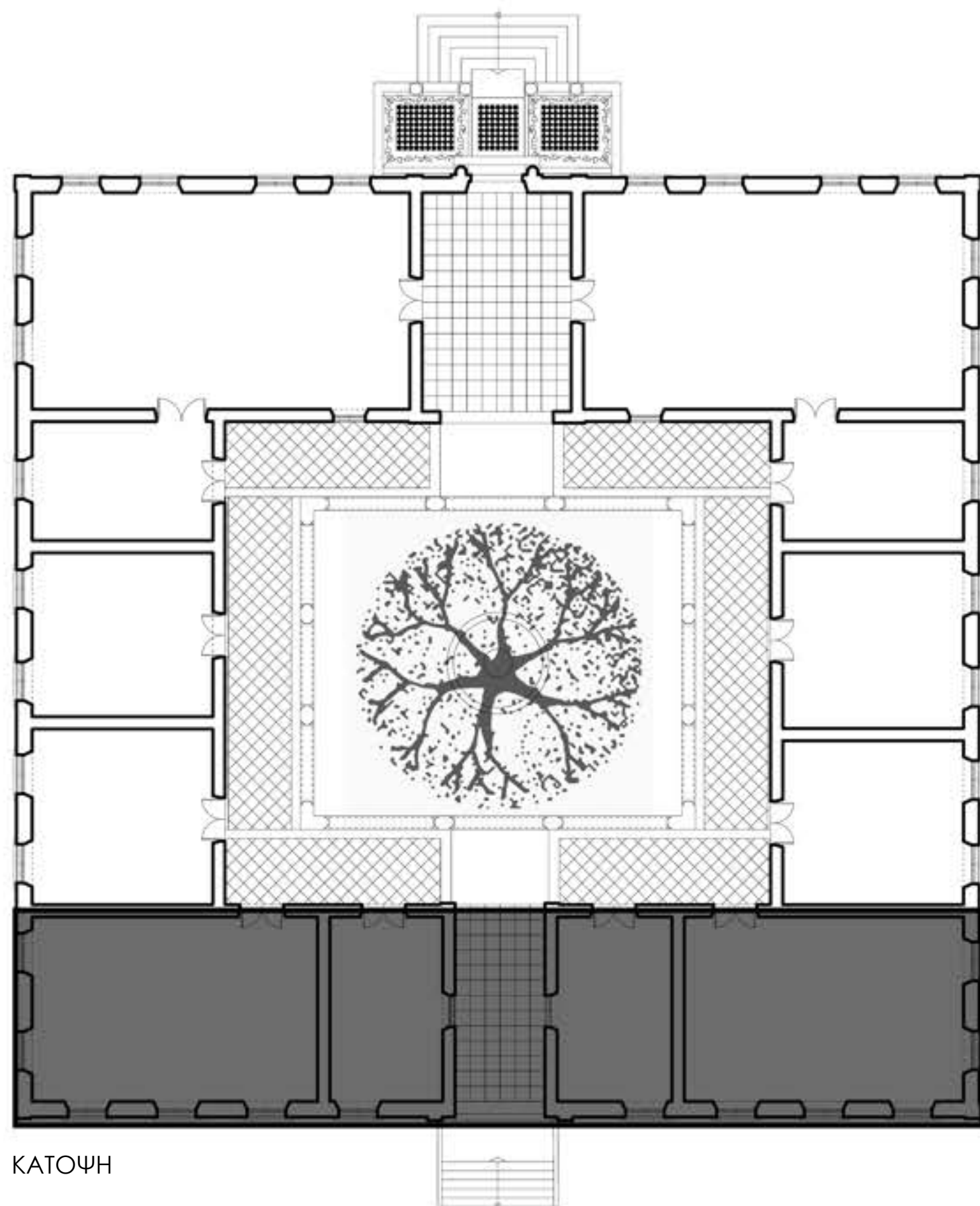

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ

Το νεοκλασικό σχολείο αποτελείται από ένα υπερυψωμένο ισόγειο τετράγωνο (πλάτους 32,6 μ.), με εσωτερικό ορθογώνιο αίθριο και περιμετρική στοά, από όπου έχουν πρόσβαση οι δώδεκα μικρότερες ή μεγαλύτερες αίθουσες (συνολικής δομημένης επιφάνειας 912 τ.μ.). Κεντρικά, στο αίθριο υπάρχει ένας μεγάλος πλάτανος που προσφέρει σκιά και δροσιά στο χώρο. Η πρόσβαση στο αίθριο επιτυγχάνεται από δύο πύλες, ανατολικά και δυτικά, με αντίστοιχους χώρους εισόδου.

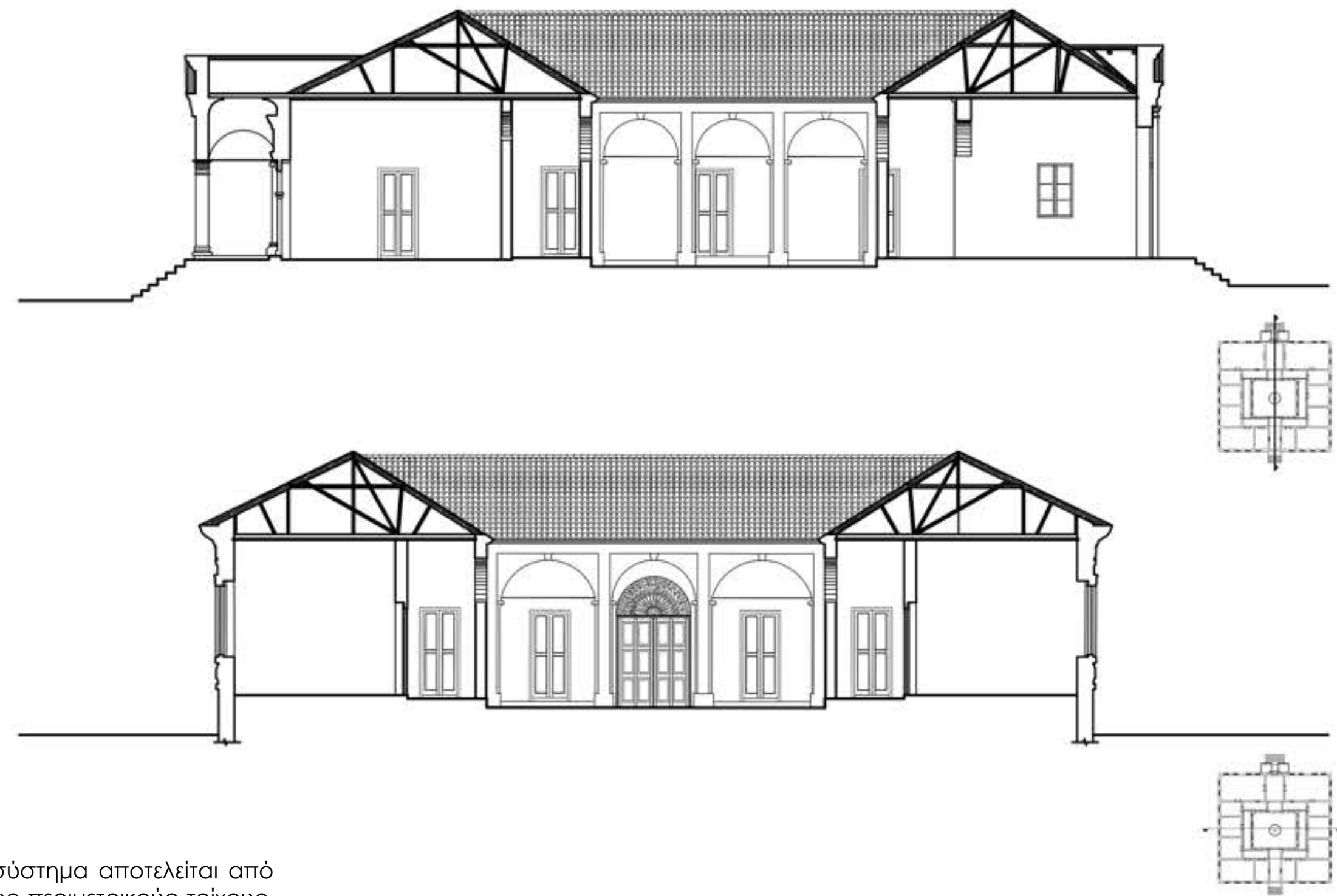
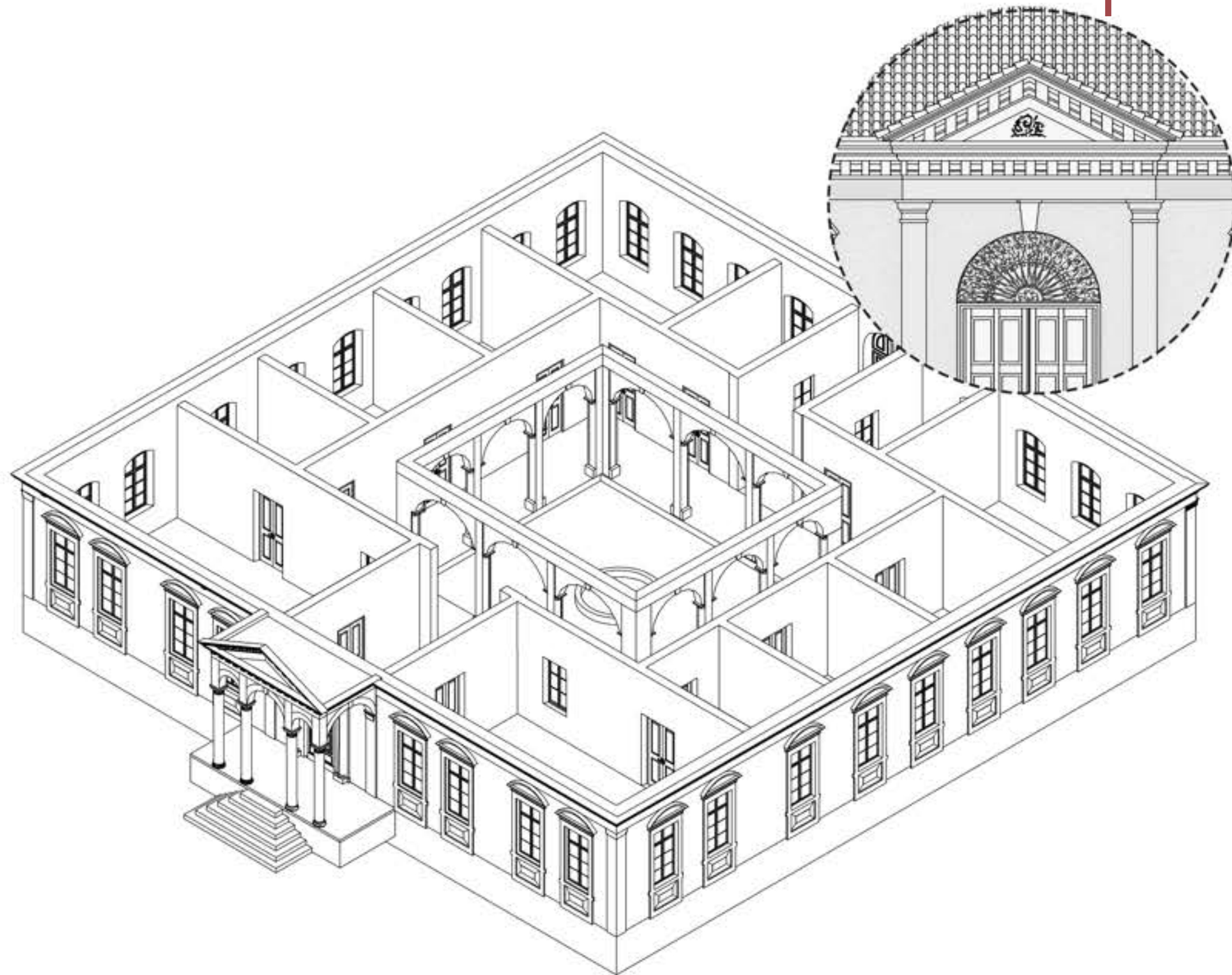
Στις εξωτερικές όψεις κυριαρχεί η συμμετρία με εντυπωσιακότερες την ανατολική και τη δυτική. Εκατέρωθεν των εισόδων φέρουν από τέσσερα μεγάλα παράθυρα, ενώ η βόρεια και η νότια φέρουν εννέα παράθυρα. Τα τζαμιλίκια προστατεύονται από γαλλικά παντζούρια με περσίδες. Τα ορθογώνια παράθυρα φέρουν υπέρθυρα χαμηλωμένα τόξα με κορνίζες και προεξέχουσα, με μορφή ταμπλά επιχρισμένη ποδιά, ενώ πλαισιώνονται με προεξοχή στο σοβά.

Η ανατολική είσοδος είναι μνημειακή και αποτελείται από σκάλα σε σχήμα Π και ανοικτό προστώ στεγασμένο από δίρρηκτη ξύλινη στέγη που φέρεται από τοξοστοιχία με τέσσερις κολώνες και κοιλόκυρτα κιονόκρανα και βάσεις. Η ανατολική θύρα είναι ημικυκλική με προεξέχον το διακοσμημένο «κλειδί», επίκρανα στο ύψος της γένεσης του τόξου και ταμπλαδωτή ξύλινη πόρτα. Πλαισιώνεται από ορθογώνιο θύρωμα, που περιλαμβάνει παραστάδες με ημικυλινδρικούς κίονες πάνω σε ορθογώνια βάθρα που φέρουν κοιλόκυρτης διατομής βάσεις και ιωνικά κιονόκρανα. Οι ημικίονες φέρουν οριζόντιο θριγκό που περιλαμβάνει επιστύλιο, μεγάλη μαρμαρίνη ορθογώνια πλάκα με τη μουσουλμανική επιγραφή και γέισο σύνθετης διατομής.

Το 1970 η δυτική πτέρυγα ενισχύθηκε με οπλισμένο σκυρόδεμα, λόγω των σοβαρών ρωγμών που είχαν παρατηρηθεί.

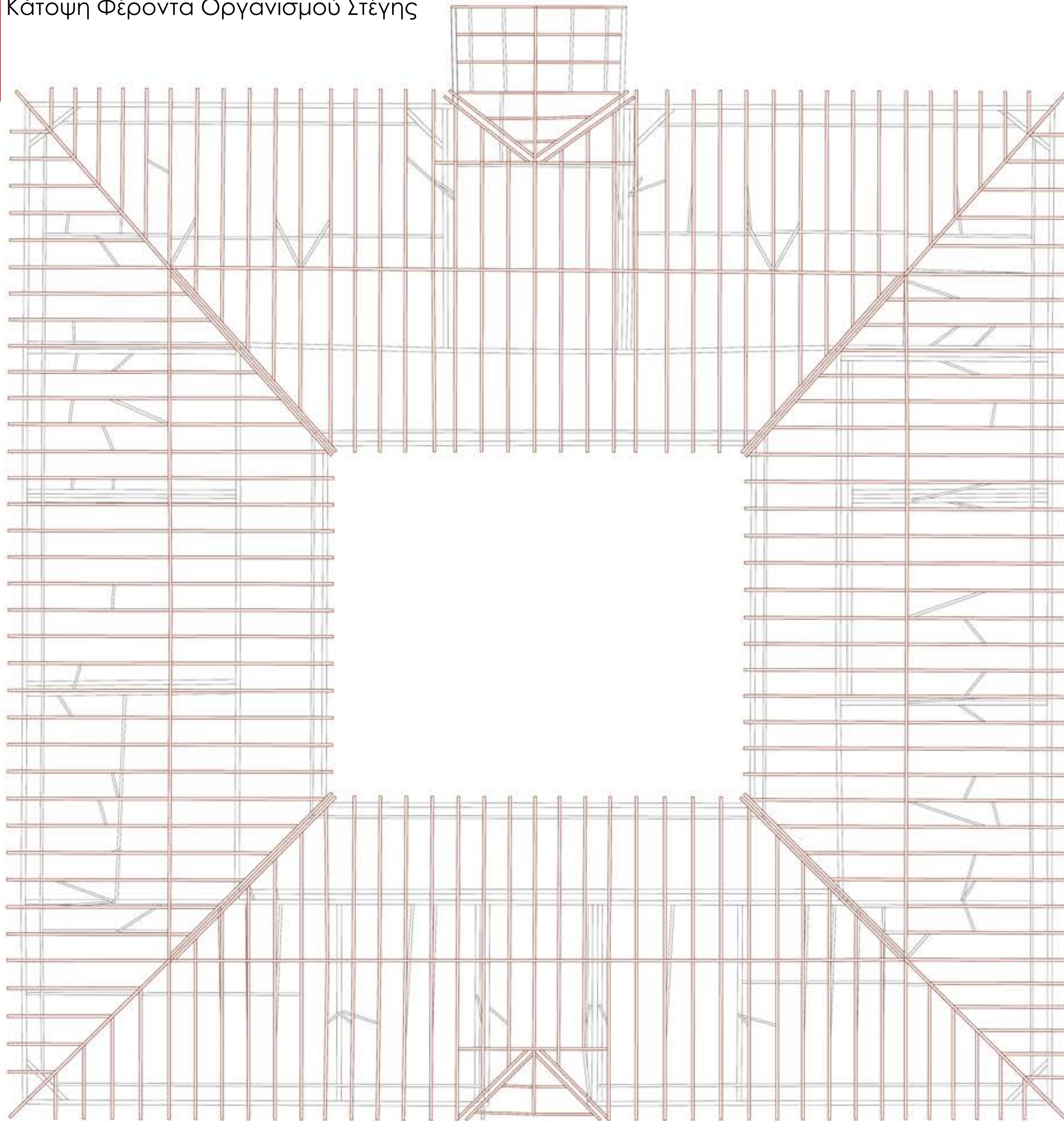
Η δυτική είσοδος είναι απλούστερη ημικυκλική με μεγαλύτερο προεξέχων κλειδί και ξύλινη ταμπλαδωτή πόρτα με σφυρήλατη διακοσμητική σιδεριά στο φεγγίτη. Πλαισιώνεται από δυο παραστάδες σε προεξοχή με επίκρανα. Οι αετωματικές απολήξεις των εισόδων, ανατολικής και δυτικής, φέρουν μαρμαρίνες πλάκες με τον θυρεό και την υπογραφή του Σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ του II (1876-1909) αντίστοιχα. Τέσσερες ανάλογες τοξοστοιχίες από τέσσερες πεσσίσκους που απολήγουν σε δυο ημικίονες εκατέρωθεν με απλουστευμένες βάσεις και επίκρανα και τρία τόξα σε κάθε πλευρά φέρουν τη στέγη της περιμετρικής στοάς του αίθριου.

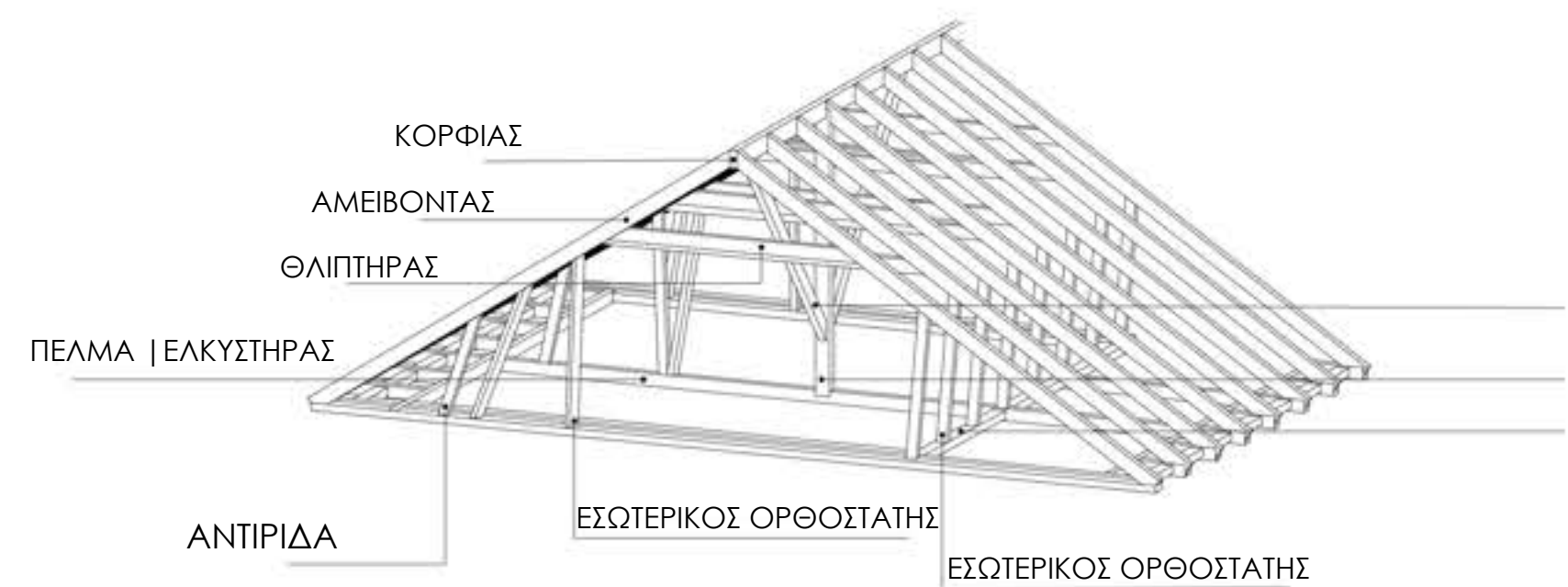
Οι φέροντες τοίχοι είναι από αργολιθοδομή (χρησιμοποιείται ο ξανθωπός πωρόλιθος της Ρόδου). Το δομικό σύστημα αποτελείται από κατακόρυφους φέροντες τοίχους, ύψους 5.68 μ. και πάχους από 31cm στους εσωτερικούς μέχρι και 54cm στους περιμετρικούς τοίχους. Μετά την αφαίρεση του επιχρίσματος παρατηρήθηκε η παντελής έλλειψη ξυλοδεσιών σε όλο το ύψος των τοιχοποιιών και σε όλο το πάχος τους, τεχνική που παρατηρείται γενικά σε παλαιές οθωμανικές κατασκευές, γεγονός που δείχνει και την οικονομική κατάσταση της εποχής που κατασκευάστηκε το κτίριο. Όλοι οι τοίχοι συνδέονται στις διασταυρώσεις με εμπλεκόμενους πωρόλιθους ανά 2-3 σειρές λίθων, με εξαίρεση τους δύο εγκάρσιους διαχωριστικούς. Τα δάπεδα στο εσωτερικό του σχολείου είναι ξύλινα και εδράζονται πάνω σε ξύλινους δευτερεύοντες και κύριους δοκούς, με μόνη εξαίρεση την δυτική πτέρυγα όπου το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από οπλισμένο σκυρόδεμα.

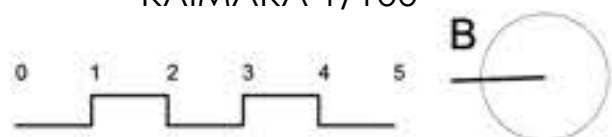
Κάτοψη Φέροντα Οργανισμού Στέγης

Η στέγαση επιτυγχάνεται με τετράριχτη στέγη που καλύπτει όλες τις αίθουσες μαζί με την περιμετρική στοά. Η επικάλυψη της γίνεται με γαλλικά κεραμίδια. Η μορφολογία της είναι αρκετά περίπλοκη, πιθανώς λόγω των πολλαπλών επεμβάσεων που δέχτηκε για την καλύτερη στήριξη του φορέα.

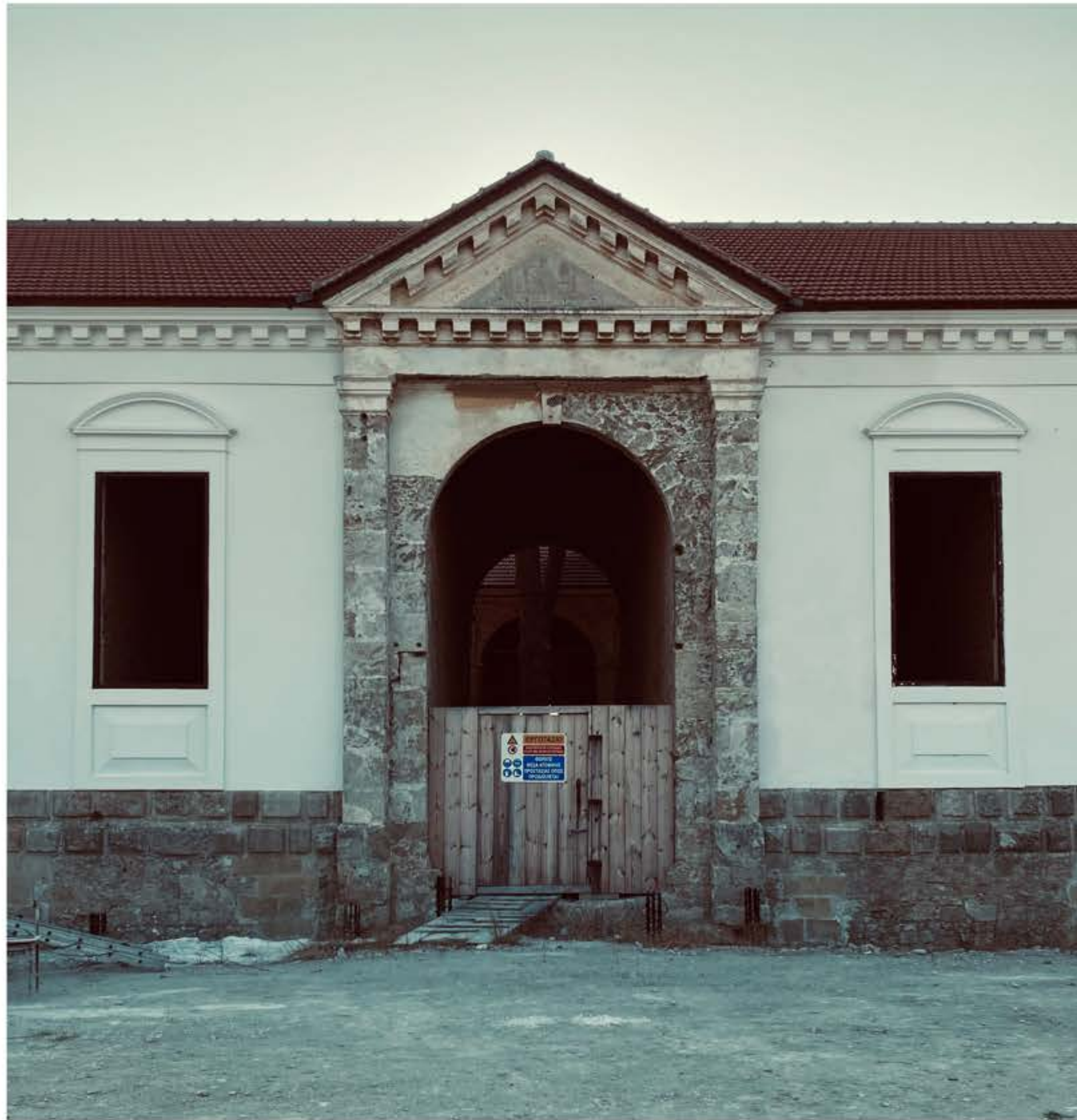
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100

Πρόταση Επανάχρησης

Το κύριο ερώτημα που εγείρεται είναι πως ο σχεδιασμός μπορεί να διαχειριστεί αυτό το σημαντικό φορτίο ιστορικής μνήμης.

Μπροστά στην ιστορικότητα του κτιρίου, ο σχεδιαστής στέκεται στοχαστικά, γνωρίζοντας ότι μπορεί μόνο να κατανοήσει και να ερμηνεύσει από τη δική του ορισμένη χωρο-χρονικά θέση, το κτίριο όπως του παραδίδεται σήμερα (Τατλα 2008). Η σημερινή του κατάσταση είναι το αποτέλεσμα της διαρκούς εξέλιξης και ενός διαλόγου μεταξύ του παρελθόντος και του εκάστοτε παρόντος. Η μελέτη (ιστορική, τοπογραφική, αρχιτεκτονική) της σημερινής κατάστασης θα αποκαλύψει τα επίπεδα της ιστορικότητας και θα επιχειρήσει να πάρει στάση απέναντί σε αυτά (Τάτλα 2014), συνθέτοντας μια νέα πρόταση που θα αξιολογήσει τα ιστορικά ίχνη και θα βρει τρόπους συμβίωσης με αυτό το παρελθόν.

1. Μια άποψη είναι να προκρίνει κανείς ως σημαντικότερη **μια από τις ιστορικές φάσεις του κτιρίου** και να την αναδείξει, υποβαθμίζοντας ή έως και εξαλείφοντας τα ίχνη άλλων εγγραφών.

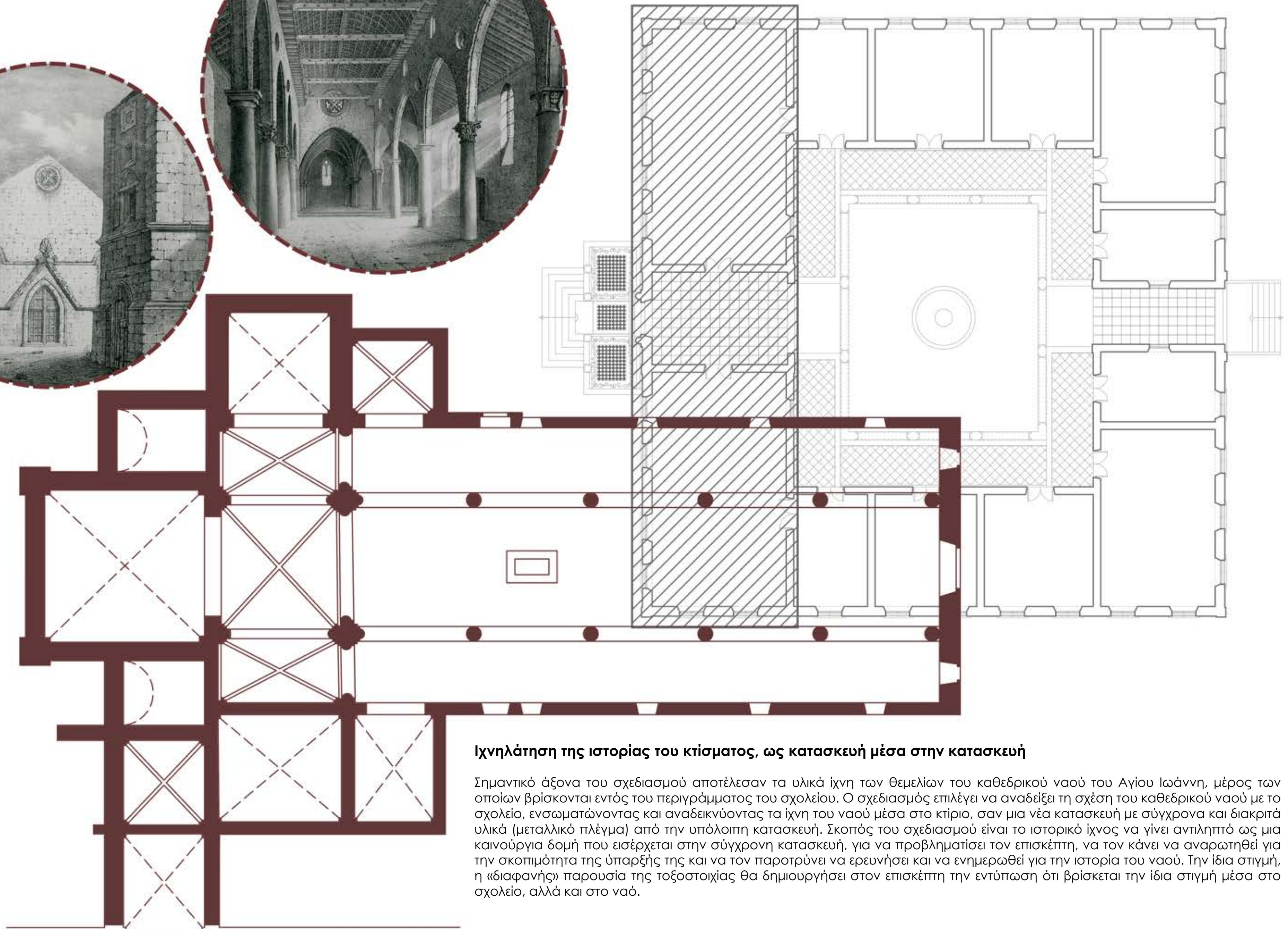
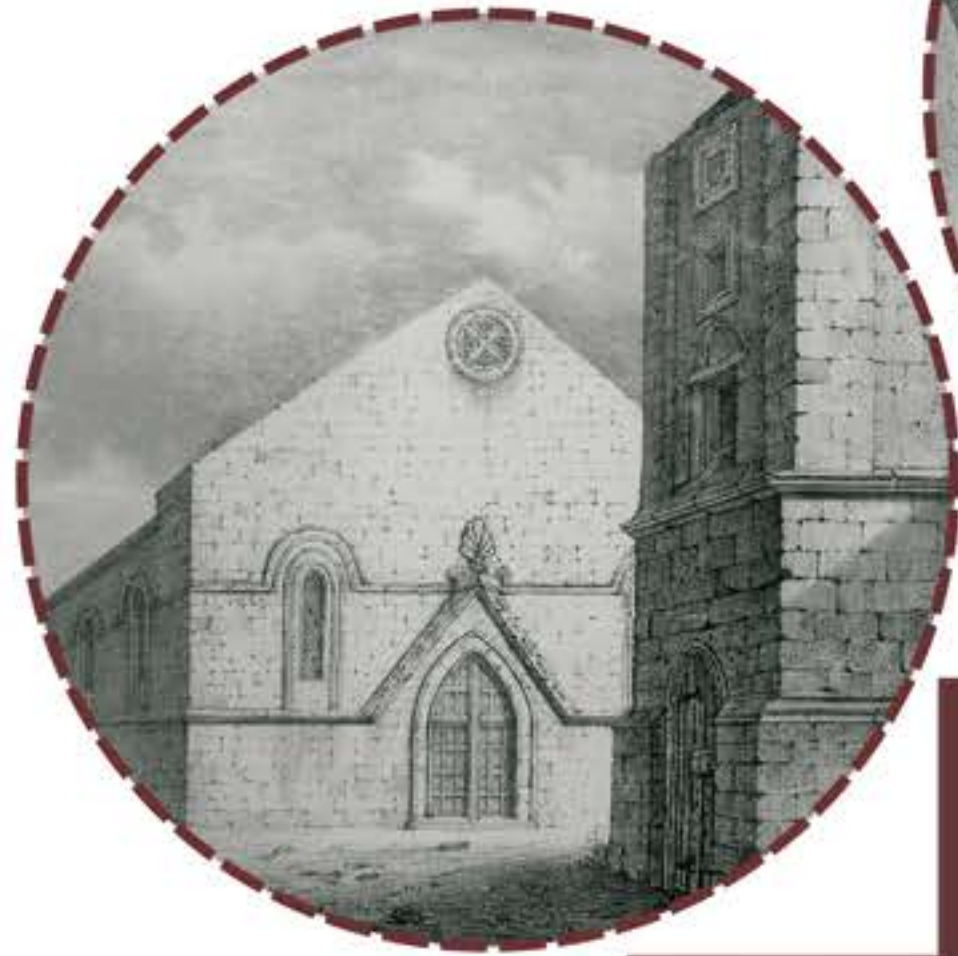
2. Το **κτίριο-μουσείο**: προκειμένου να αναδειχθούν οι διαφορετικές φάσεις της ζωής του, το ίδιο το κτίριο γίνεται μνημείο – φορέας μνήμης, αλλά και δοχείο μνήμης - χώρος έκθεσης προβάλλοντας τα στοιχεία που τεκμηριώνουν την ιστορική του πορεία.

3. Το κτίριο ως **παλίμψηστο**: εκτός από την κατάλυση της πολλαπλότητας του ιστορικού χαρακτήρα του κτιρίου, αναδεικνύοντας μονομερώς μια από τις πλευρές που το συνθέτουν και την ελαχιστοποίηση της συμμετοχής του στην πόλη για τους μόνιμους κατοίκους μέσα από την μετατροπή του σε μουσειακό χώρο, υπάρχει και η επιλογή που αναδεικνύει τον πολύ-επίπεδο ιστορικό χαρακτήρα του κτίσματος, με κριτήρια και μεθόδους που δεν διαταράσσουν (με αρχιτεκτονικούς όρους, κατασκευαστικούς και αισθητικούς) τη σύνθεση στο σύνολό της και με ζητούμενο την επανένταξή του στην καθημερινή ζωή της πόλης. Η νέα χρήση που θα αναλάβει δεν θα πρέπει να είναι επιβαρυντική ως προς την υφιστάμενη κατασκευή (λειτουργικά και στατικά) και να αξιοποιεί το δυναμικό του.

Κεντρική Ιδέα

Η σημερινή μορφή του νεοκλασικού σχολείου προέκυψε από την επίδραση μιας σειράς γεγονότων. Σε επίπεδο φυσικών ιχνών, αλλά και προηγούμενων χρήσεων, το κτίριο του σχολείου στέκει με ένα μεγάλο φόρτο πληροφορίας και συμβολισμών, κάτι που αποτέλεσε καθοριστικό κομμάτι του σχεδιασμού.

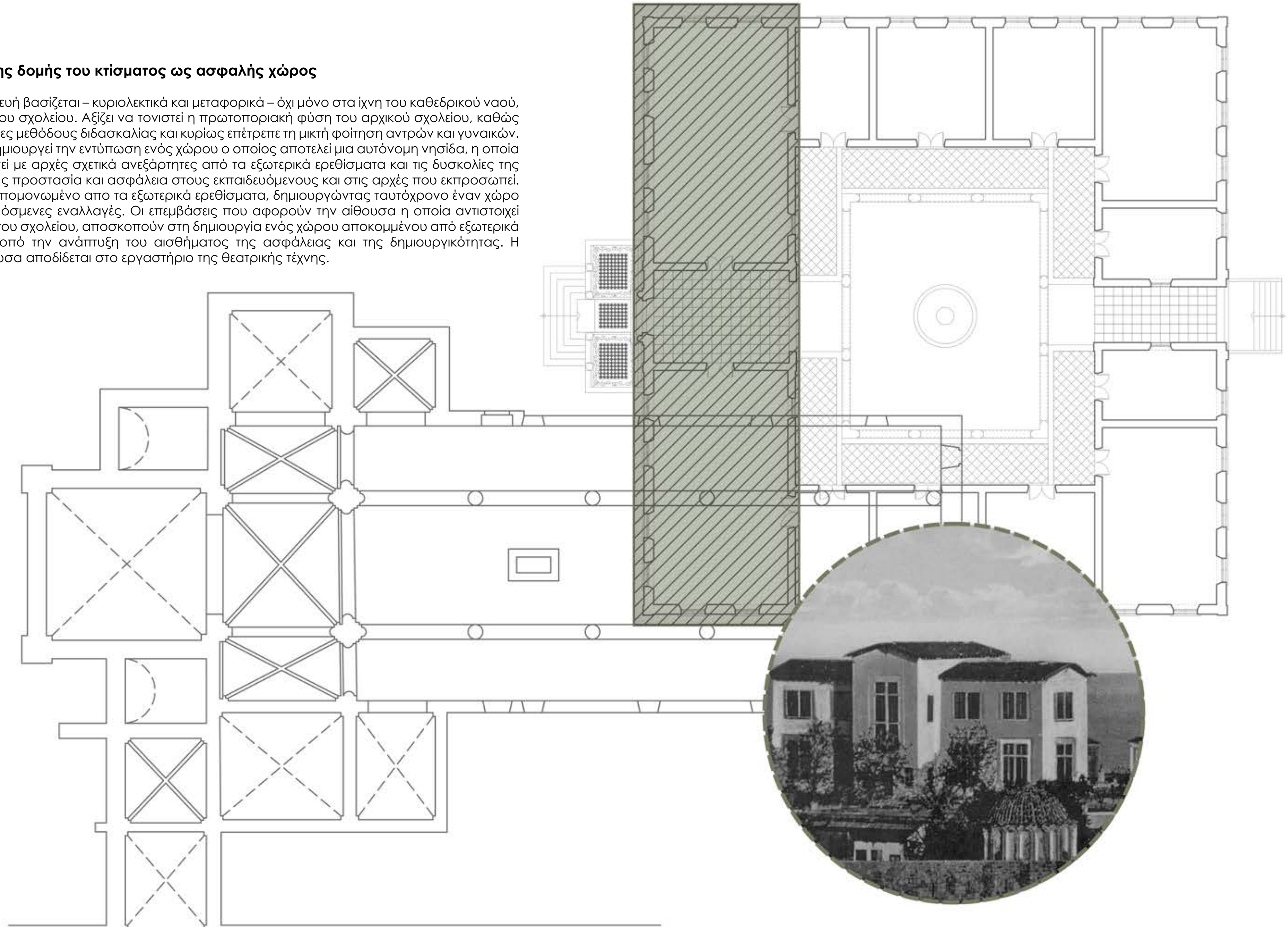
Ιχνηλάτηση της ιστορίας του κτίσματος, ως κατασκευή μέσα στην κατασκευή

Σημαντικό άξονα του σχεδιασμού αποτέλεσαν τα υλικά ίχνη των θεμελίων του καθεδρικού ναού του Αγίου Ιωάννη, μέρος των οποίων βρίσκονται εντός του περιγράμματος του σχολείου. Ο σχεδιασμός επιλέγει να αναδείξει τη σχέση του καθεδρικού ναού με το σχολείο, ενσωματώνοντας και αναδεικνύοντας τα ίχνη του ναού μέσα στο κτίριο, σαν μια νέα κατασκευή με σύγχρονα και διακριτά υλικά (μεταλλικό πλέγμα) από την υπόλοιπη κατασκευή. Σκοπός του σχεδιασμού είναι το ιστορικό ίχνος να γίνει αντιληπτό ως μια καινούργια δομή που εισέρχεται στην σύγχρονη κατασκευή, για να προβληματίσει τον επισκέπτη, να τον κάνει να αναρωτηθεί για την σκοπιμότητα της ύπαρξής της και να τον παροτρύνει να ερευνήσει και να ενημερωθεί για την ιστορία του ναού. Την ίδια στιγμή, η «διαφανής» παρουσία της τοξοστοιχίας θα δημιουργήσει στον επισκέπτη την εντύπωση ότι βρίσκεται την ίδια στιγμή μέσα στο σχολείο, αλλά και στο ναό.

Το περικλειστο της δομής του κτίσματος ως ασφαλής χώρος

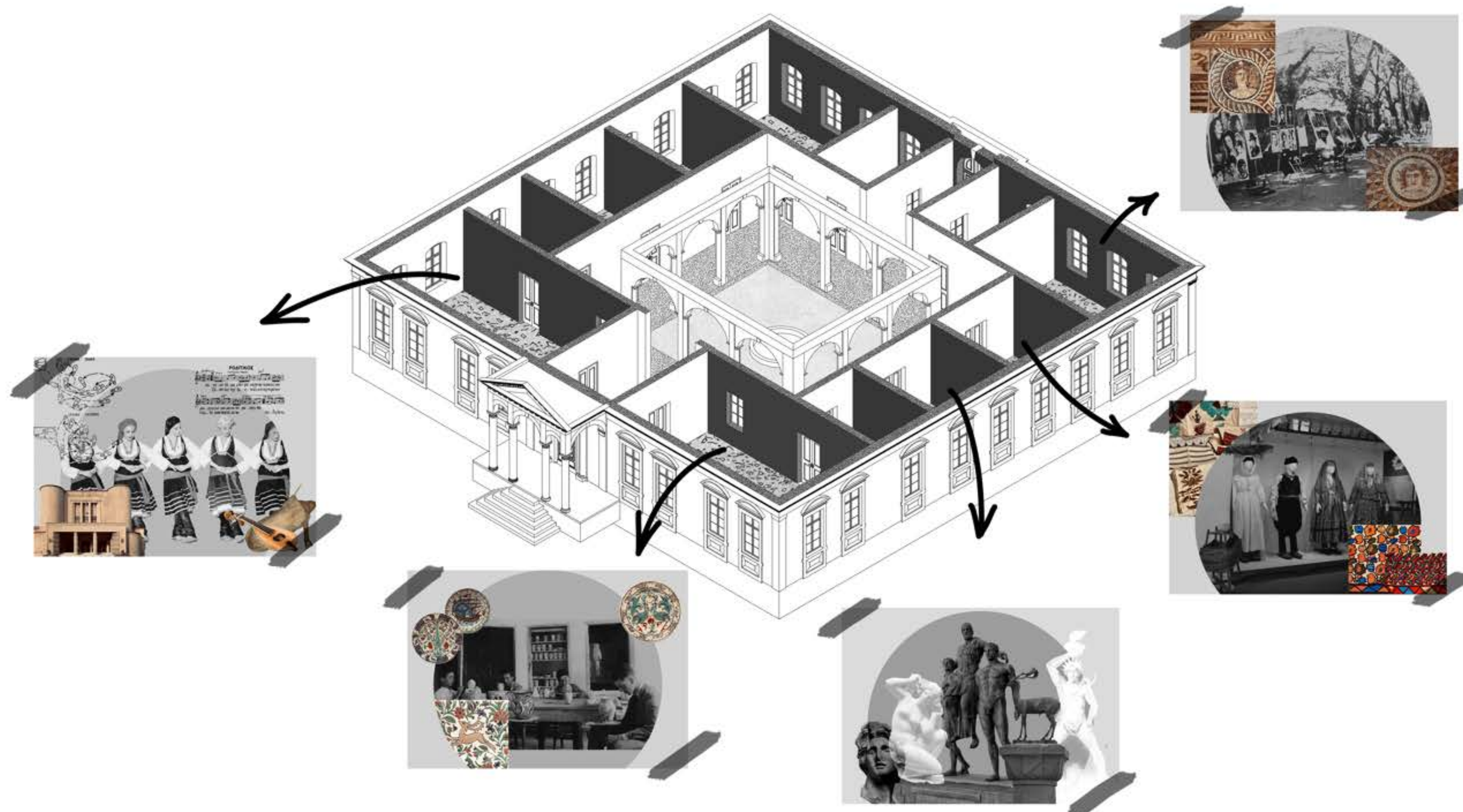
Η σημερινή κατασκευή βασίζεται – κυριολεκτικά και μεταφορικά – όχι μόνο στα ίχνη του καθεδρικού ναού, αλλά και του πρώτου σχολείου. Αξίζει να τονιστεί η πρωτοποριακή φύση του αρχικού σχολείου, καθώς εφαρμόζε σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και κυρίως επέτρεπε τη μικτή φοίτηση αντρών και γυναικών. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την εντύπωση ενός χώρου ο οποίος αποτελεί μια αυτόνομη νησίδα, η οποία μπορεί να λειτουργεί με αρχές σχετικά ανεξάρτητες από τα εξωτερικά ερεθίσματα και τις δυσκολίες της εποχής, παρέχοντας προστασία και ασφάλεια στους εκπαιδευόμενους και στις αρχές που εκπροσωπεί. Διατηρώντας τον απομονωμένο από τα εξωτερικά ερεθίσματα, δημιουργώντας ταυτόχρονα έναν χώρο ουδέτερο από απρόσμενες εναλλαγές. Οι επεμβάσεις που αφορούν την αίθουσα η οποία αντιστοιχεί στο ίχνος του πρώτου σχολείου, αποσκοπούν στη δημιουργία ενός χώρου αποκομμένου από εξωτερικά ερεθίσματα, με σκοπό την ανάπτυξη του αισθήματος της ασφάλειας και της δημιουργικότητας. Η συγκεκριμένη αίθουσα αποδίδεται στο εργαστήριο της θεατρικής τέχνης.

Αναβίωση της παλαιότερης χρήσης για την αναβίωση των τοπικών εφαρμοσμένων τεχνών

Η απόφαση να αξιοποιηθεί το κτίριο ως Εργαστήρια Τεχνών απορρέει από την προηγούμενη λειτουργία του ως σχολείο. Σκοπός είναι η νέα χρήση να συνεχίσει την προηγούμενη λειτουργία του, δίνοντας έτσι συνέχεια και στην ιστορία του κτιρίου, με την διαφορά ότι τα σχολικά μαθήματα αντικαθίστανται από εργαστήρια επιμόρφωσης πάνω σε τέχνες οι οποίες συνδέονται παραδοσιακά με τη Ρόδο, όπως είναι η κεραμική τέχνη, η γλυπτική, η ζωγραφική, η ραπτική. Με αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο αναβιώνει η εκπαιδευτική λειτουργία του σχολείου, αλλά αξιοποιείται η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου, καθώς διατηρείται και μεταφέρεται η γνώση που έρχεται από το άμεσο παρελθόν της Ρόδου, εμπλουτίζοντας την σύγχρονη ζωή της.

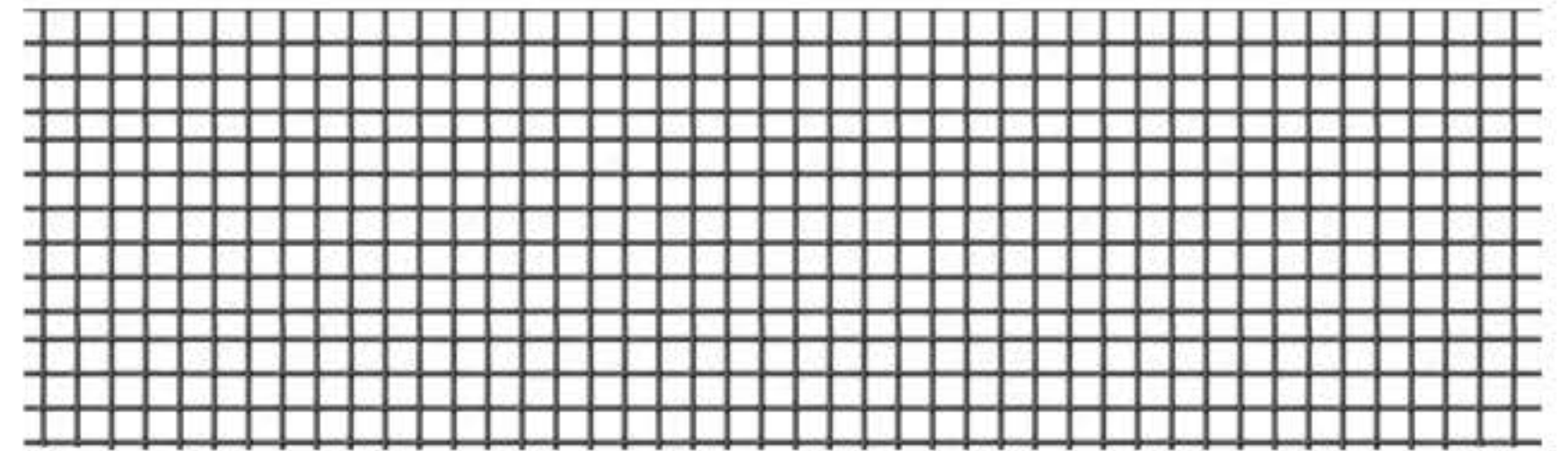

Τα υλικά ως ένδειξη της μεταβατικής φύσης των (ιστορικών) κατασκευών

Τα υλικά που χρησιμοποιούνται αποσκοπούν στην ανάδειξη της κεντρικής ιδέας. Είναι κατά βάση φυσικά υλικά (μέταλλο, ξύλο) τα οποία δεν ανταγωνίζονται την υφιστάμενη δομή του κτιρίου. Το μεταλλικό πλέγμα χρησιμοποιήθηκε για να αναπαραστήσει τα ίχνη του καθεδρικού ναού. Η επιλογή του συγκεκριμένου υλικού έγινε καθώς δίνει την αίσθηση της 'διαφάνειας' κάτι που παραπέμπει στο ίχνο, το οποίο είναι εκεί αλλά όχι ως συμπαγή υλική μορφή. Η χρήση της ξυλείας και των μεταλλικών κατασκευών υποδομής στα νέα δομικά στοιχεία (δάπεδα, επιμέρους κατασκευές) είναι μια νύξη στις αναστρέψιμες κατασκευές υποδομής (διάδρομοι, σκαλωσιές κ.α.) που εγκαθίστανται στις ανασκαφές για να διευκολύνουν την πρόσβαση και τις εργασίες, χωρίς να φιλοδοξούν να παραμείνουν μόνιμα.

Μεταλλικό Πλέγμα

Ξύλο

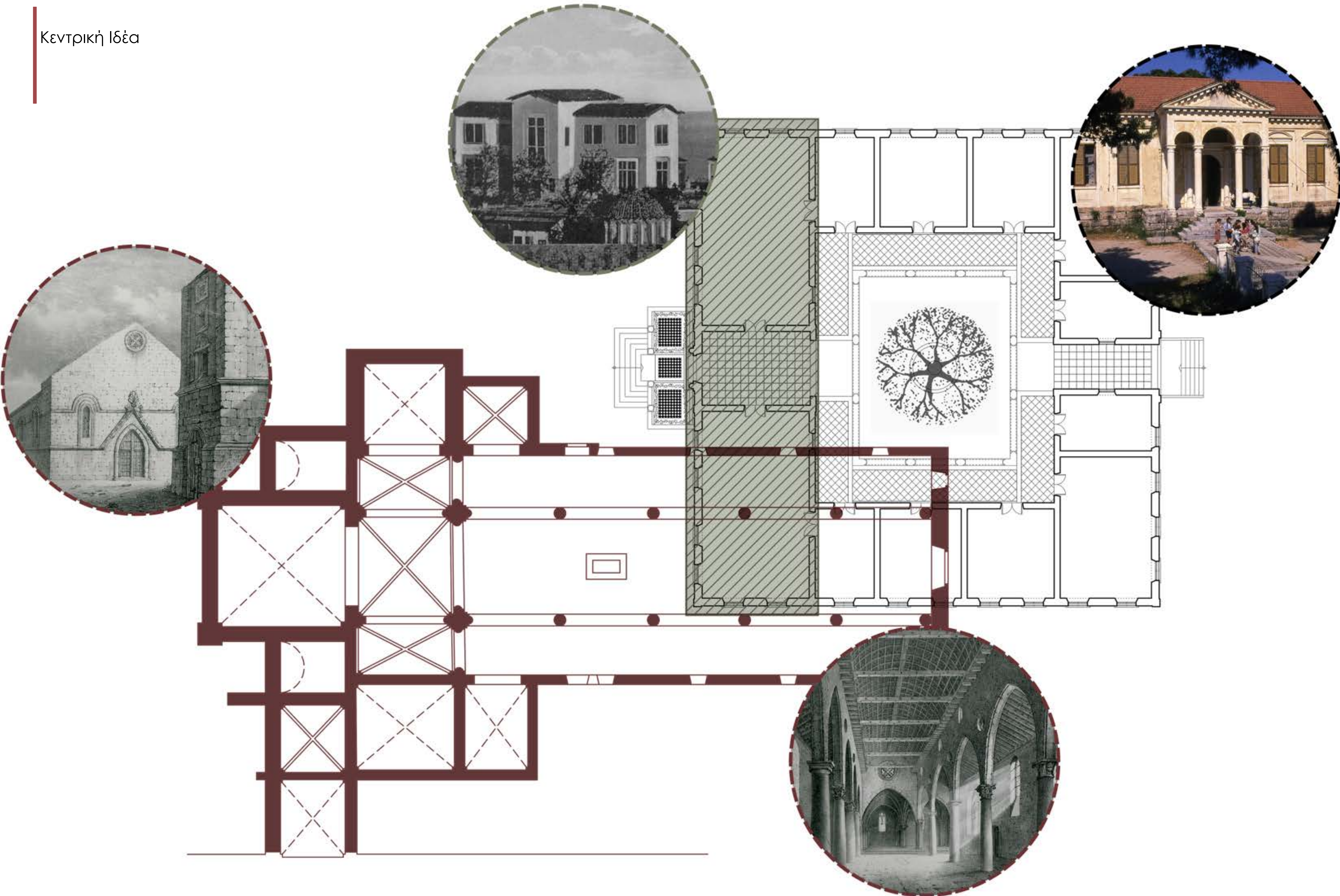
Πωρόλιθος

Κουρασάνι

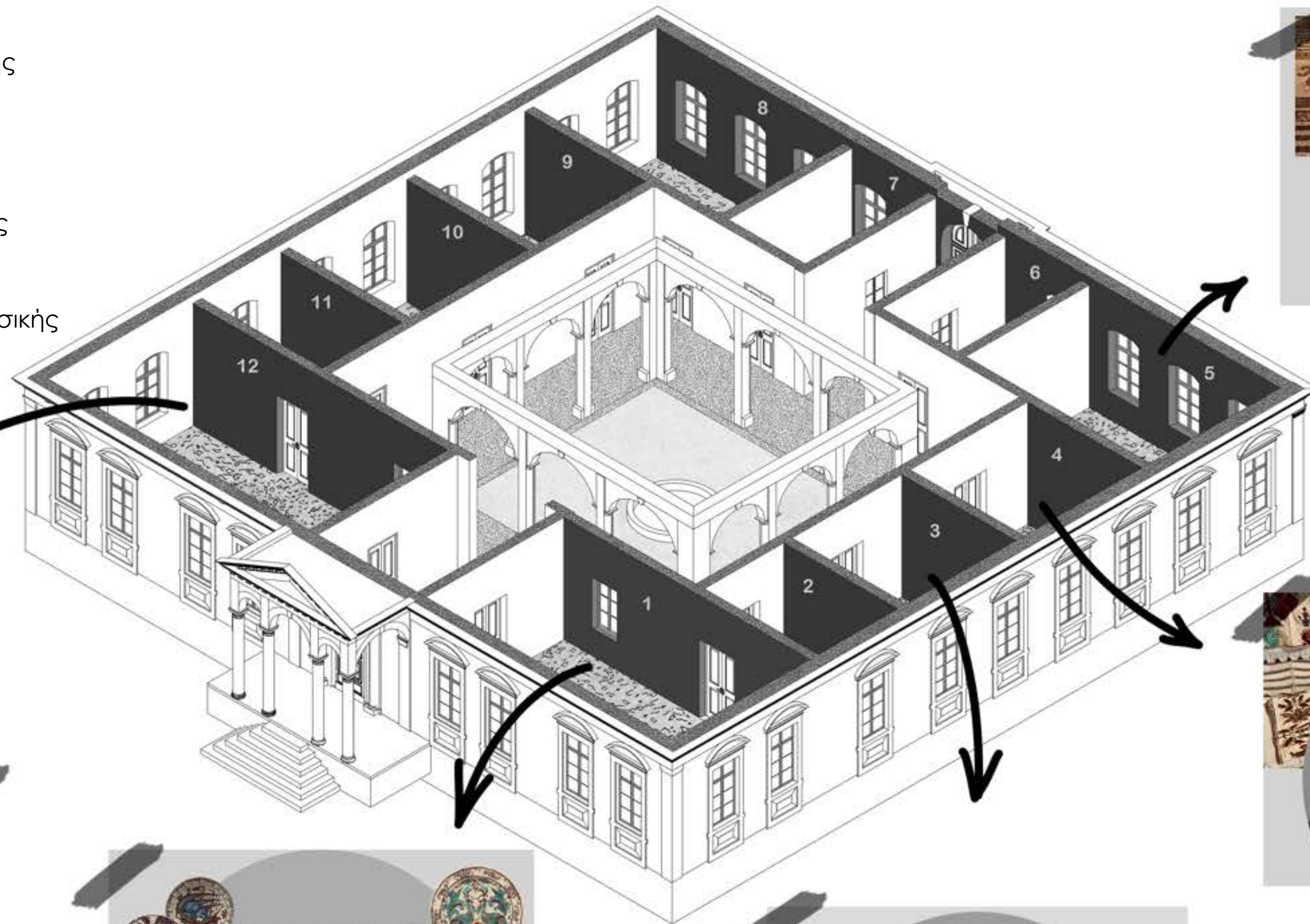

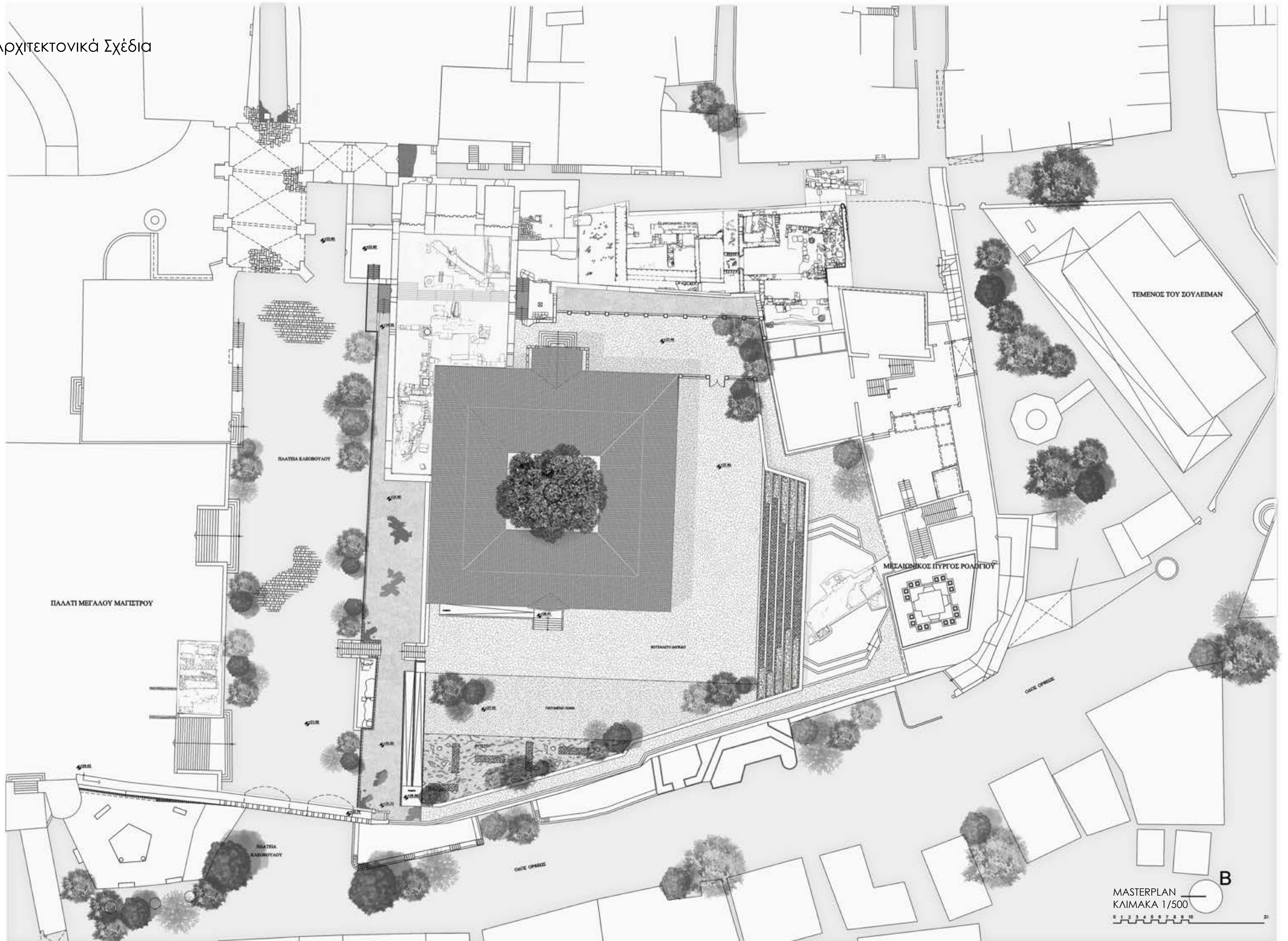

Διάγραμμα Χρήσεων

1. Εργαστήριο Κεραμικής
2. Αίθουσα Εκθέσεων
3. Εργαστήριο Γλυπτικής
4. Εργαστήριο Υφάσματος
5. Εργαστήριο Ψηφιδωτού-Ζωγραφικής
6. Χώρος Διοίκησης
7. Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής
8. Καφετέρια
9. WC
10. Εργαστήριο για την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
11. Αποθηκευτικός χώρος
12. Εργαστήριο Θεάτρου-Χορού-Μουσικής

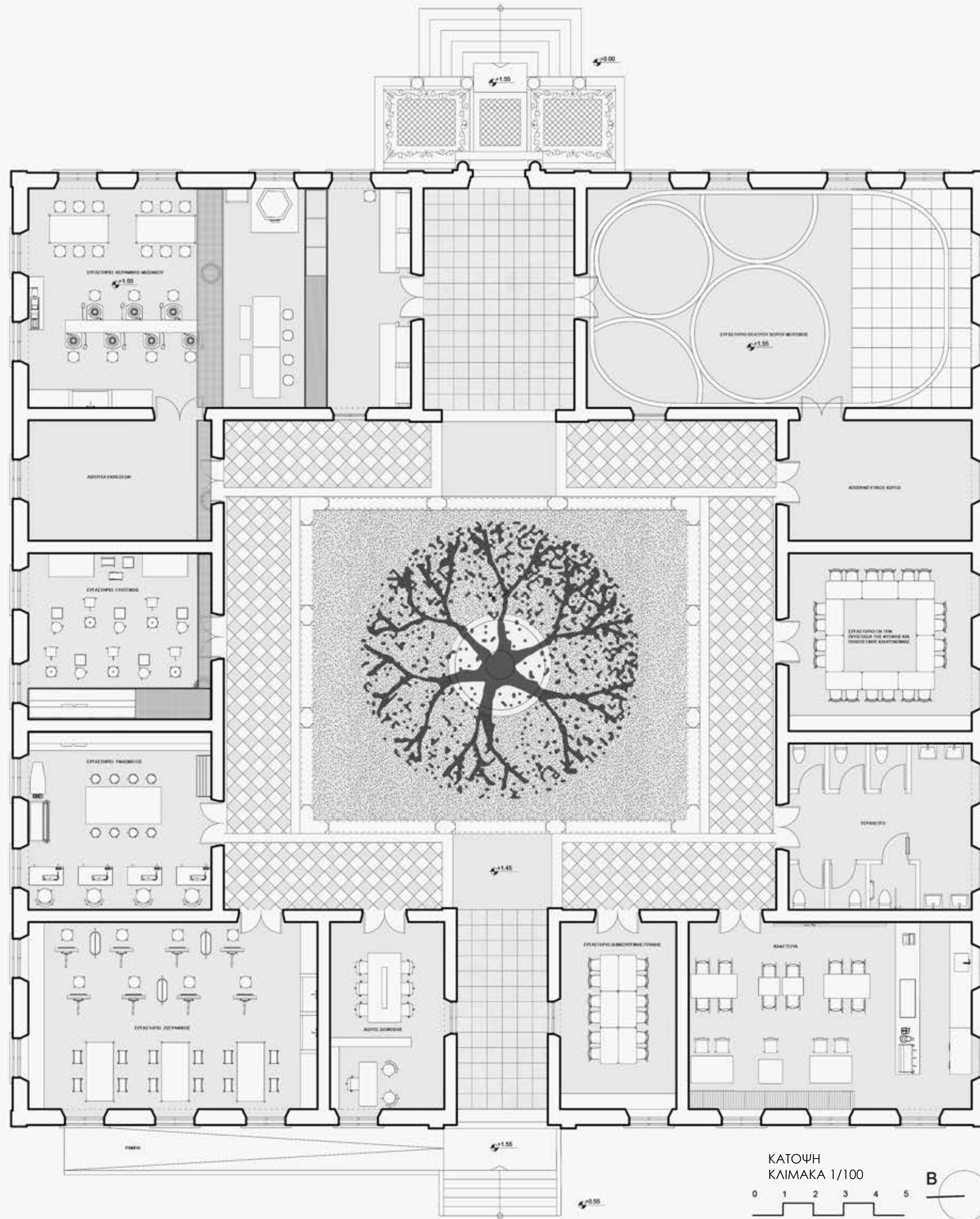
MASTERPLAN
ΚΑΙΜΑΚΑ 1/500

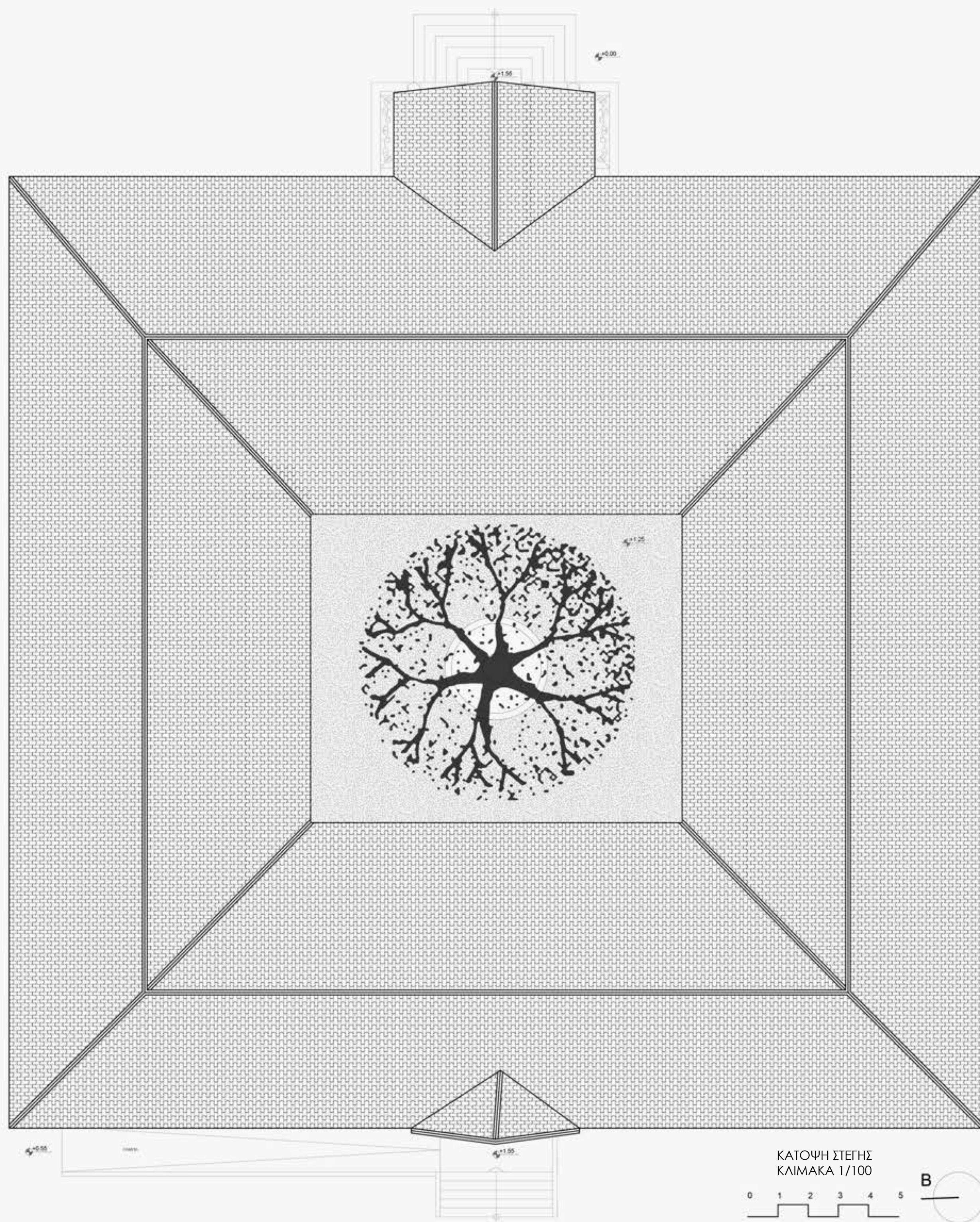

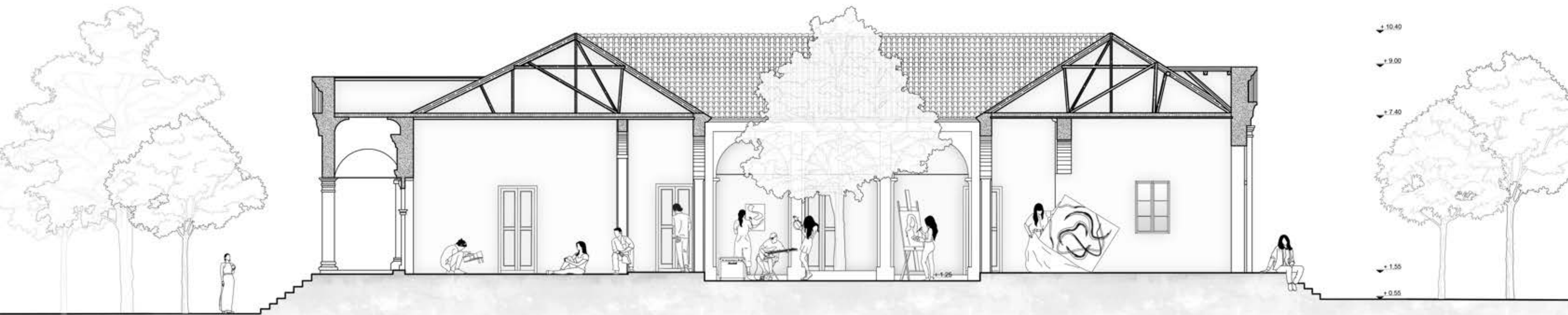

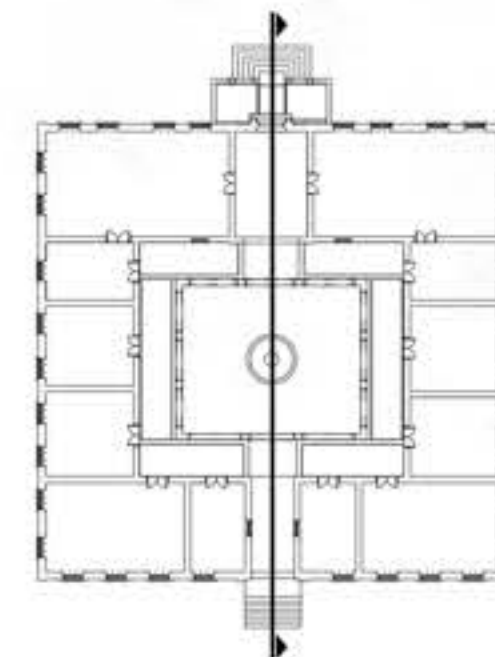
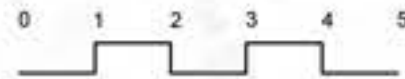

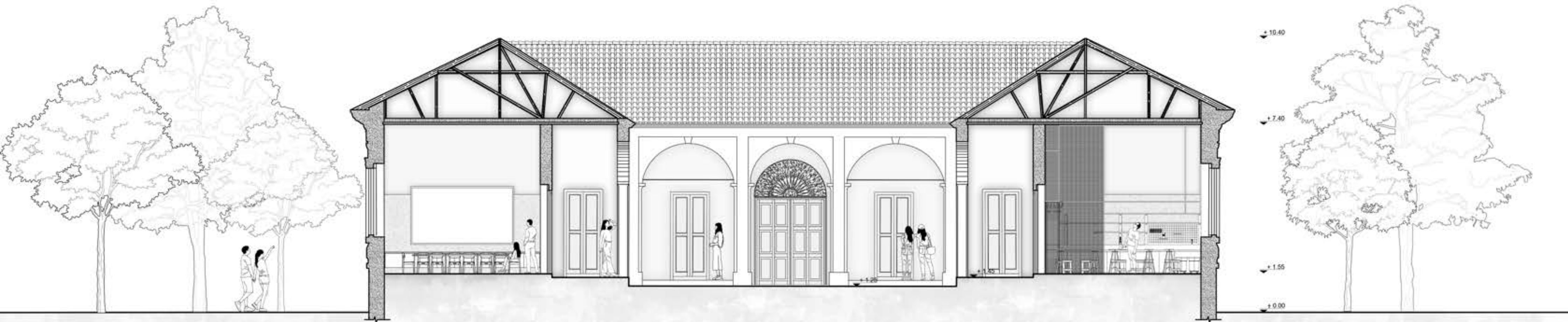

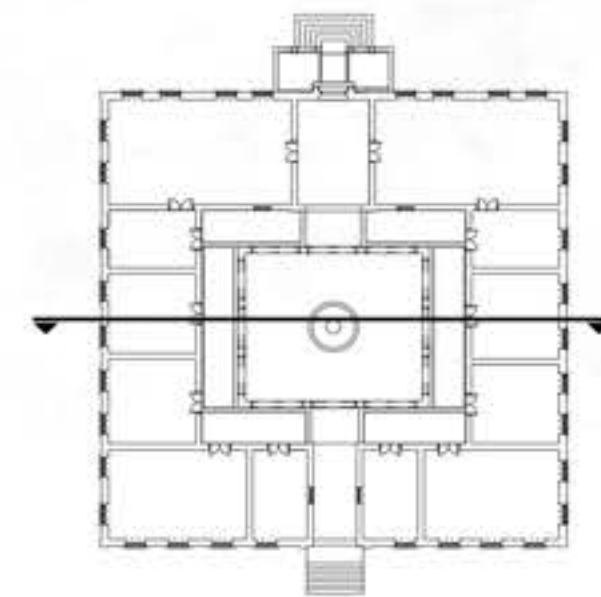
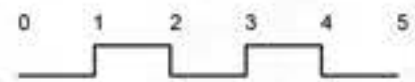
ΔΙΑΜΗΚΗΣ ΤΟΜΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100

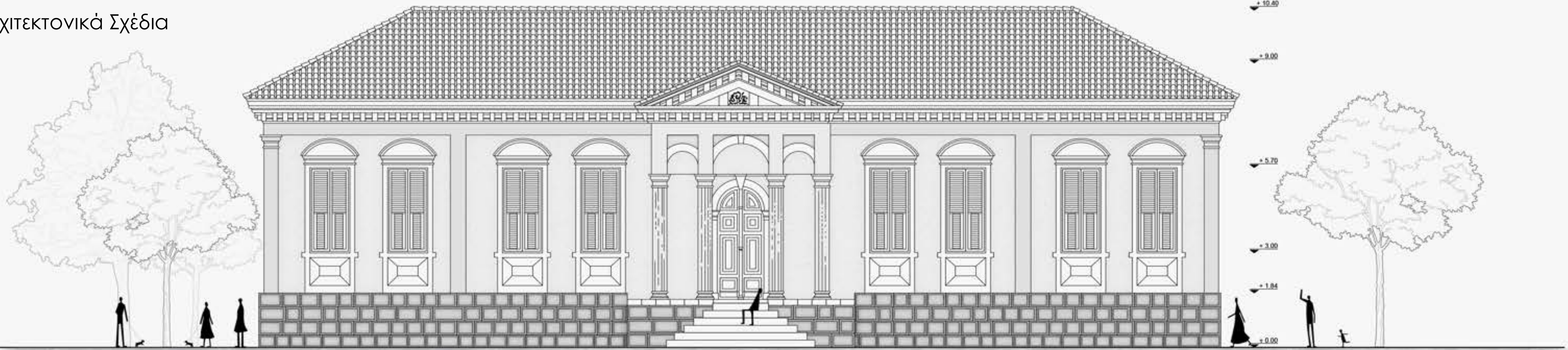

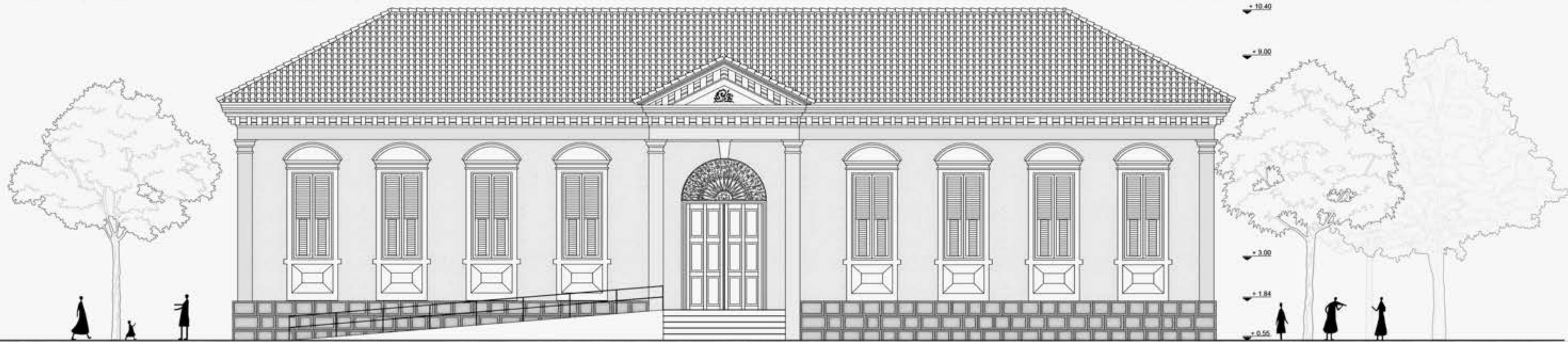
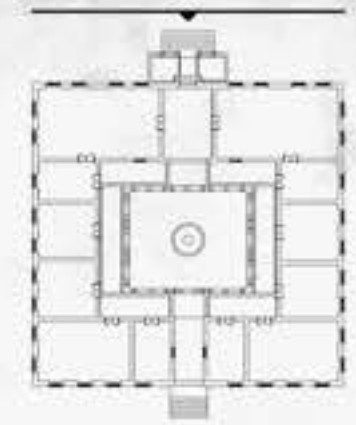
ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100

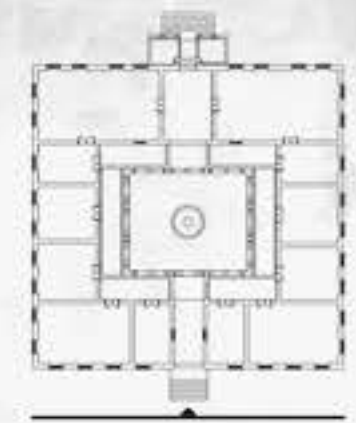

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100

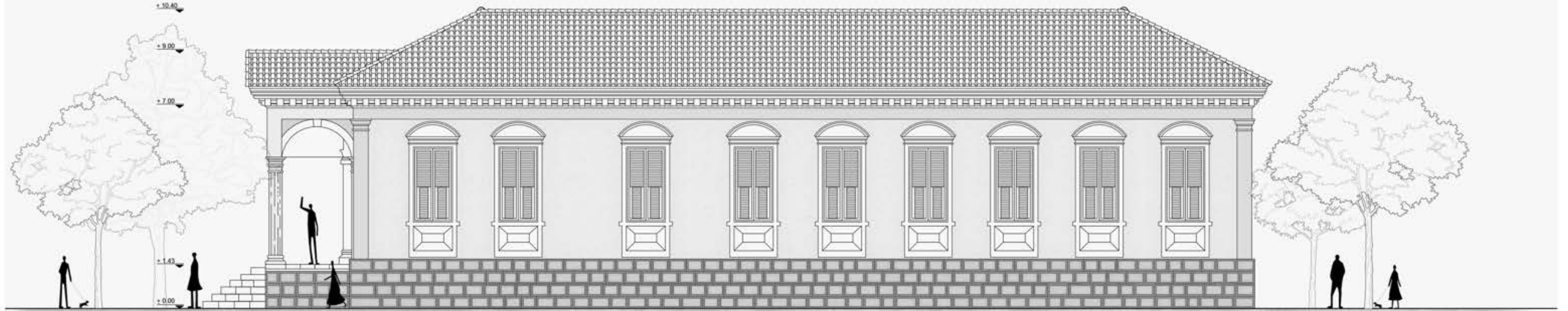

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100

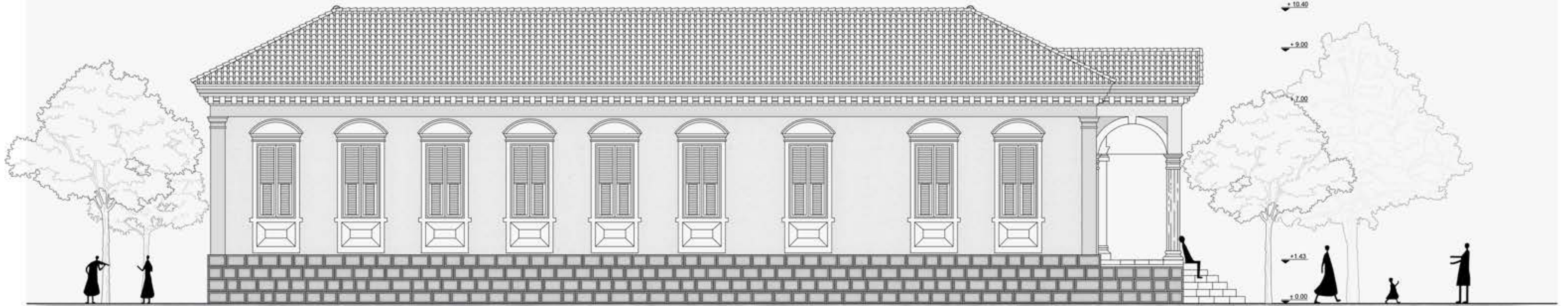
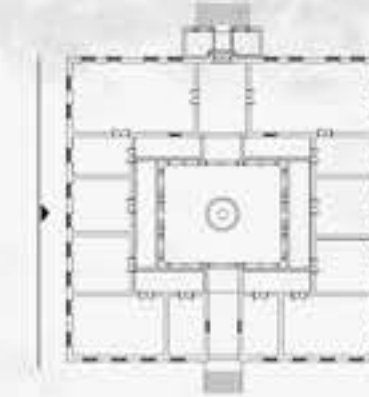

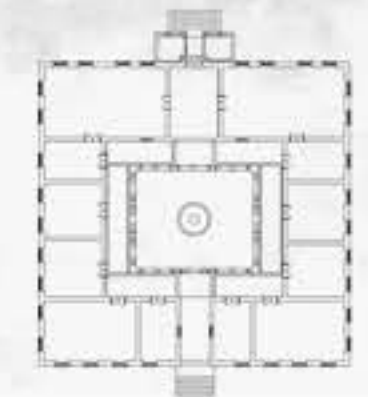
Αρχιτεκτονικά Σχέδια

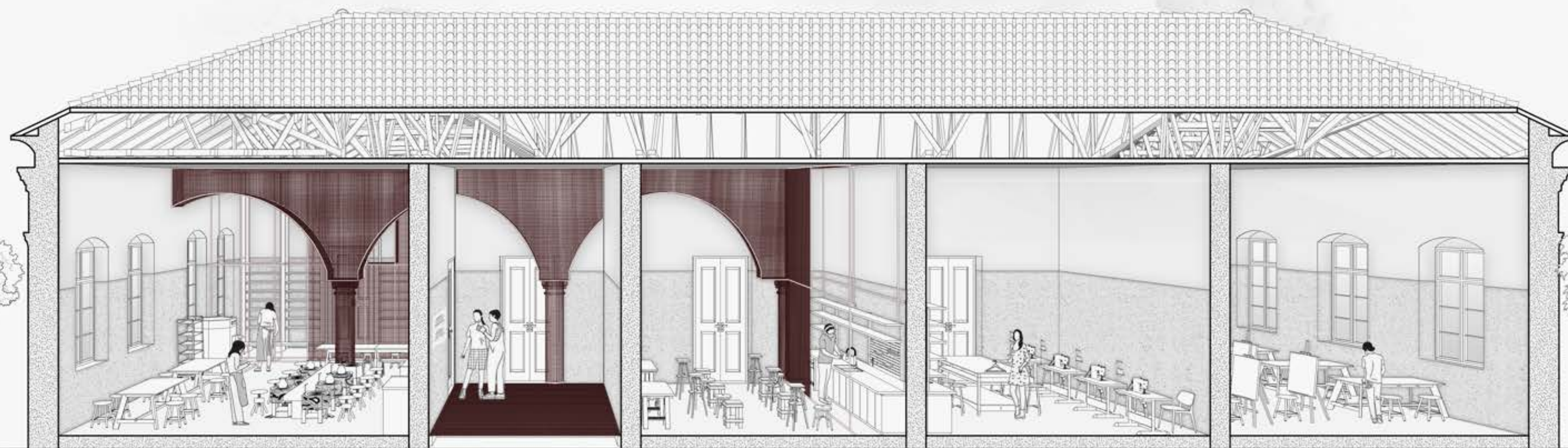
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100
0 1 2 3 4 5

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/100
0 1 2 3 4 5

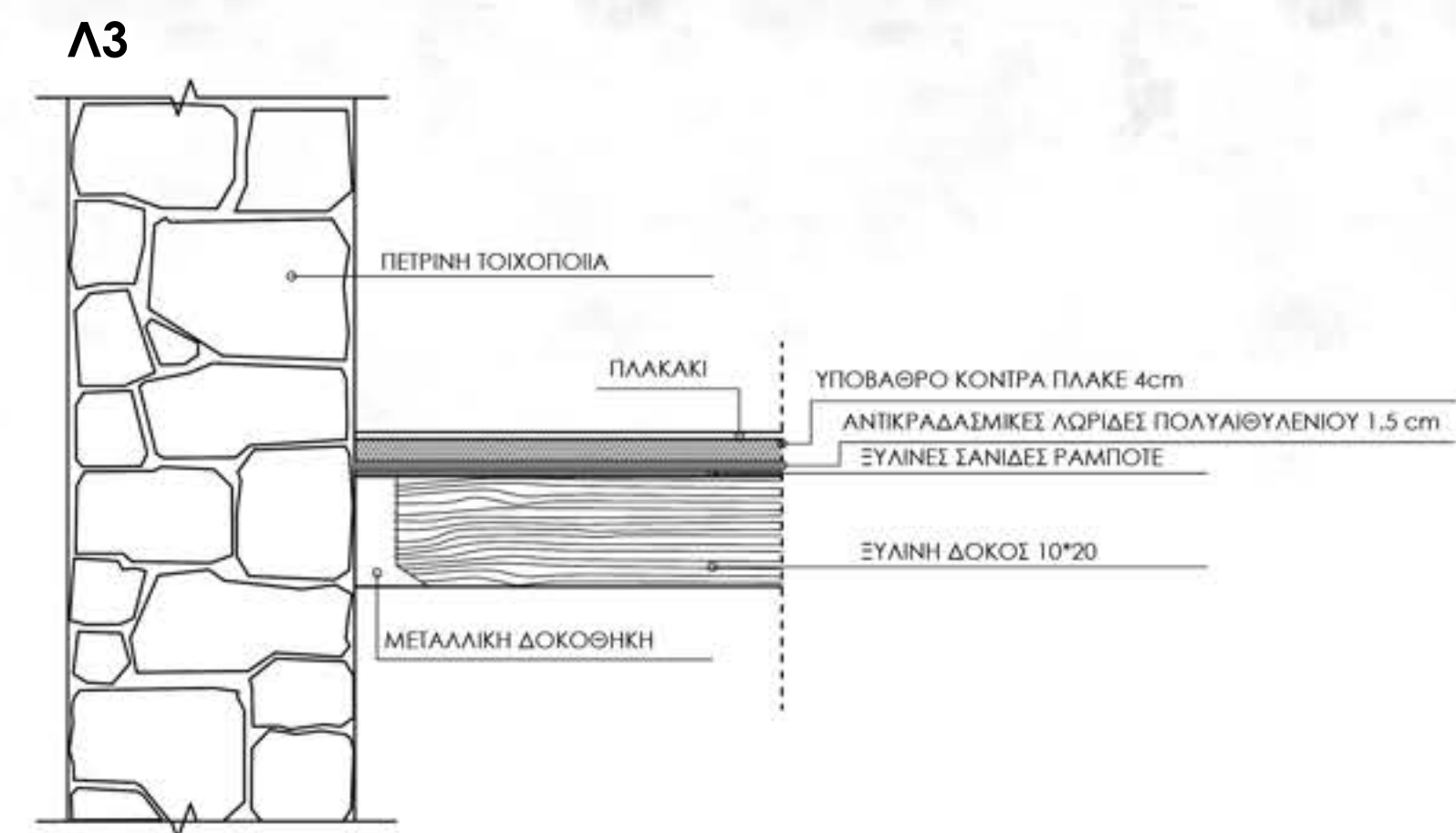
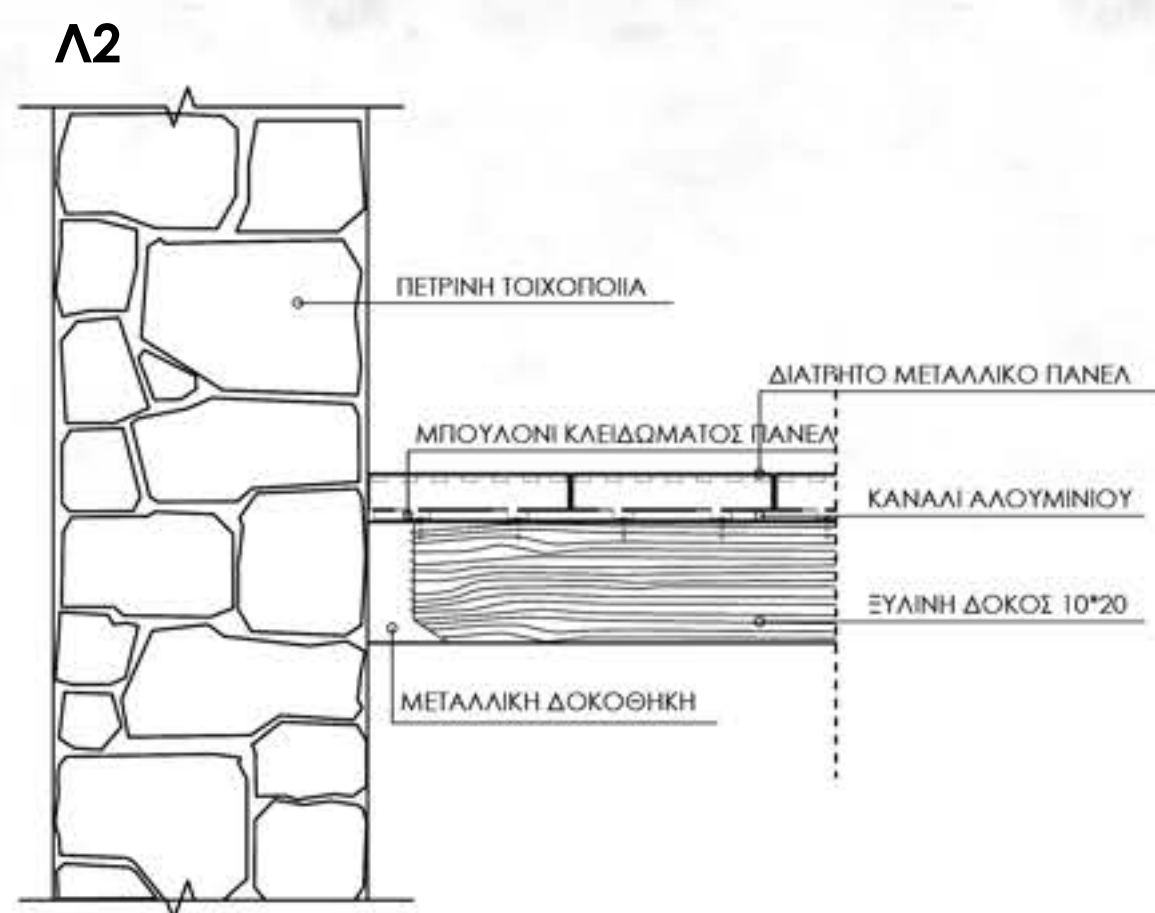
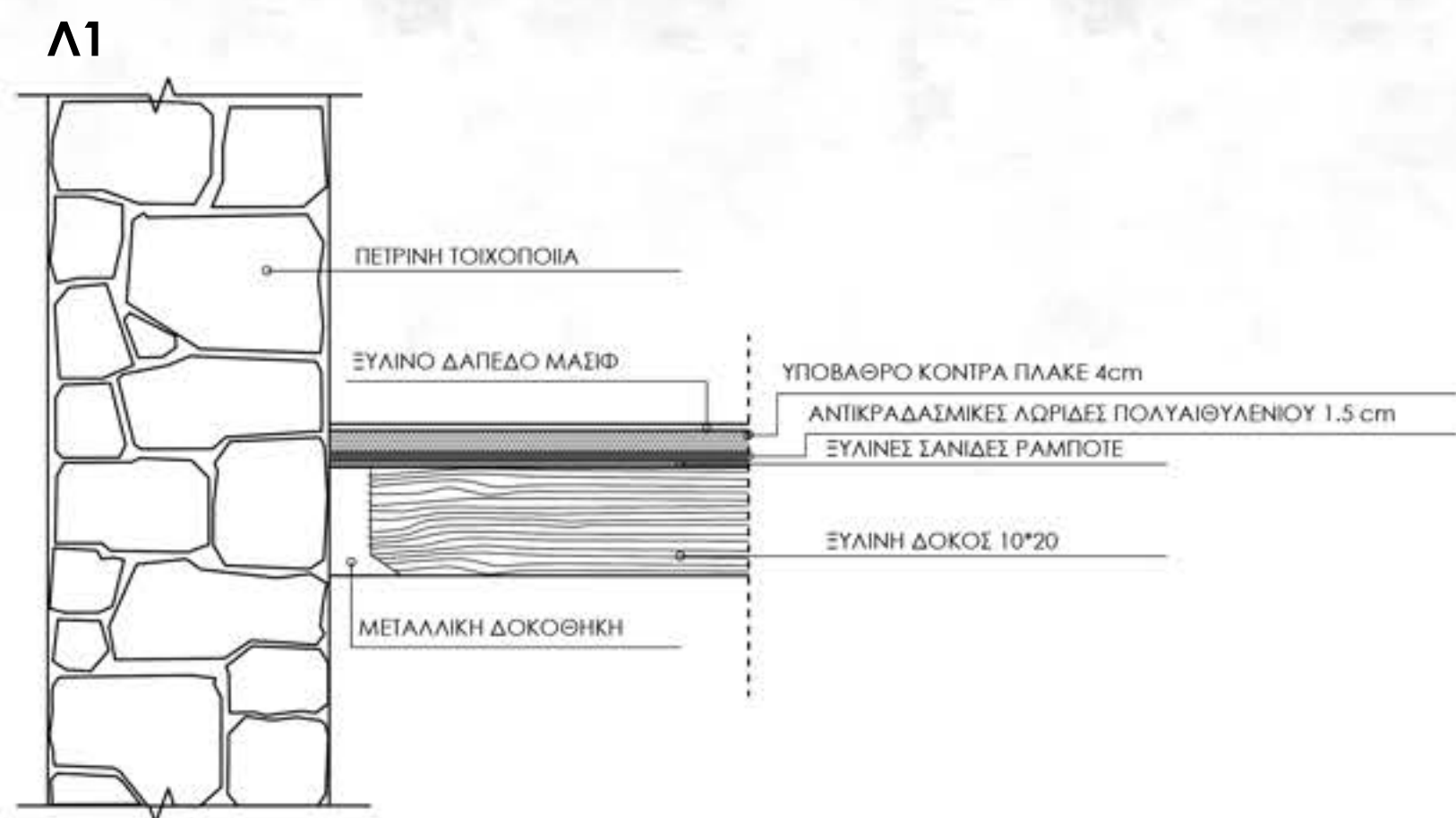
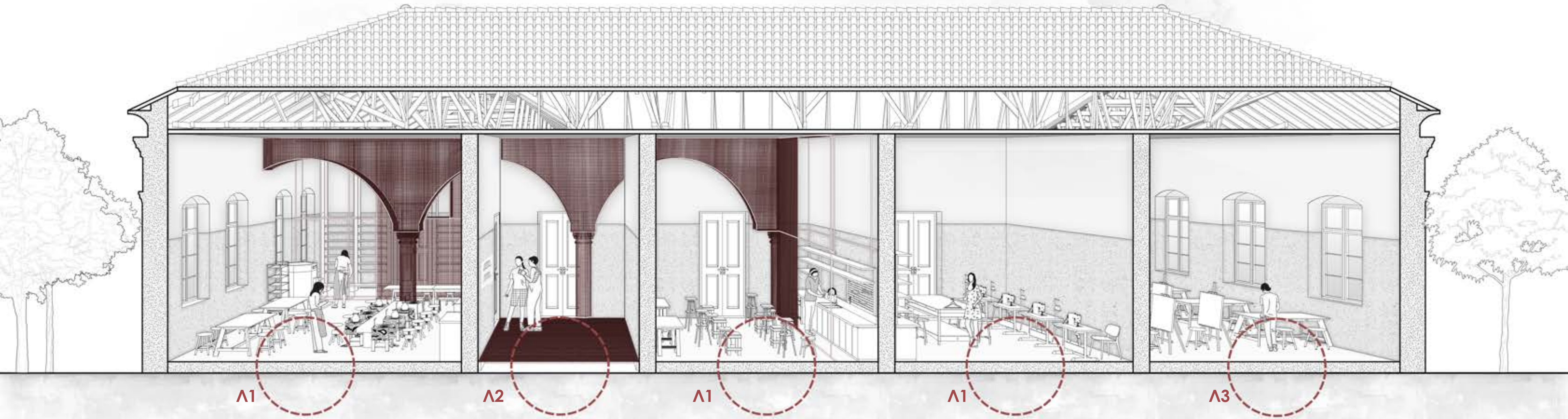

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ

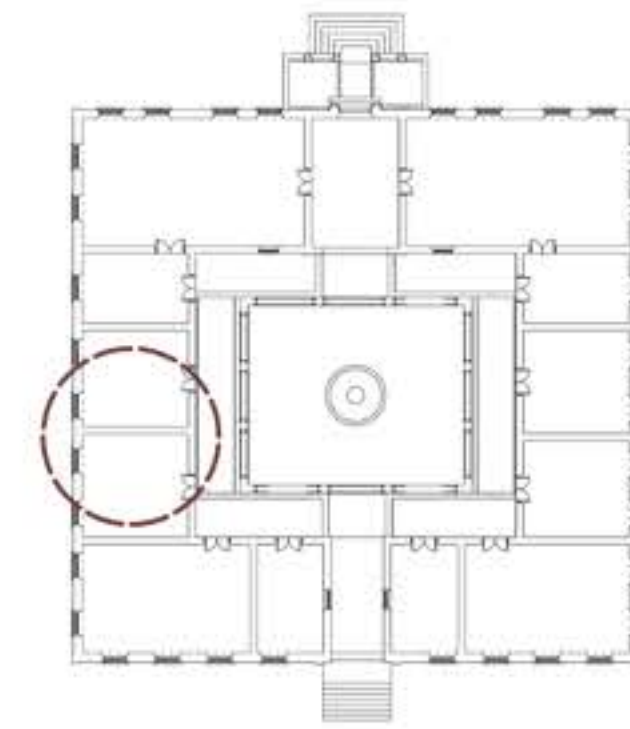
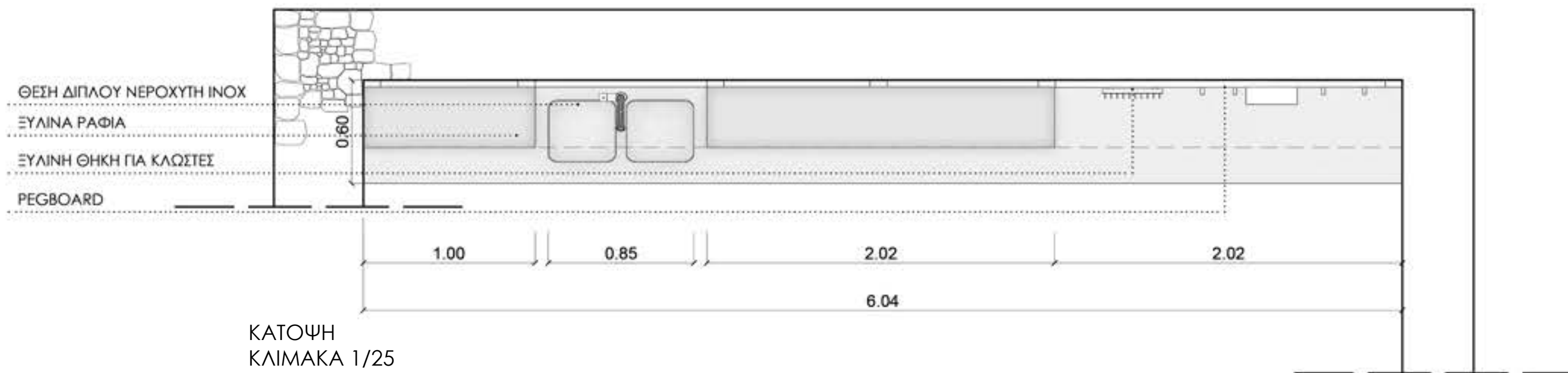
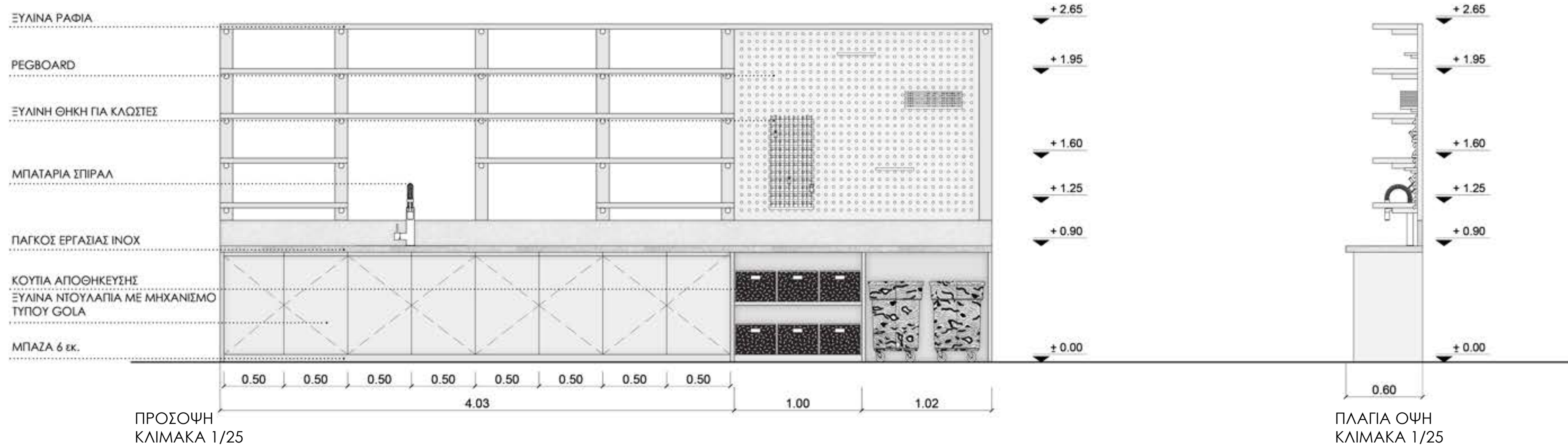
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΞΥΛΙΝΟΥ ΔΑΠΕΔΟΥ
ΤΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΩΝ ΔΟΚΩΝ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:25

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΞΥΛΙΝΟΥ ΔΑΠΕΔΟΥ
ΤΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΩΝ ΔΟΚΩΝ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:25

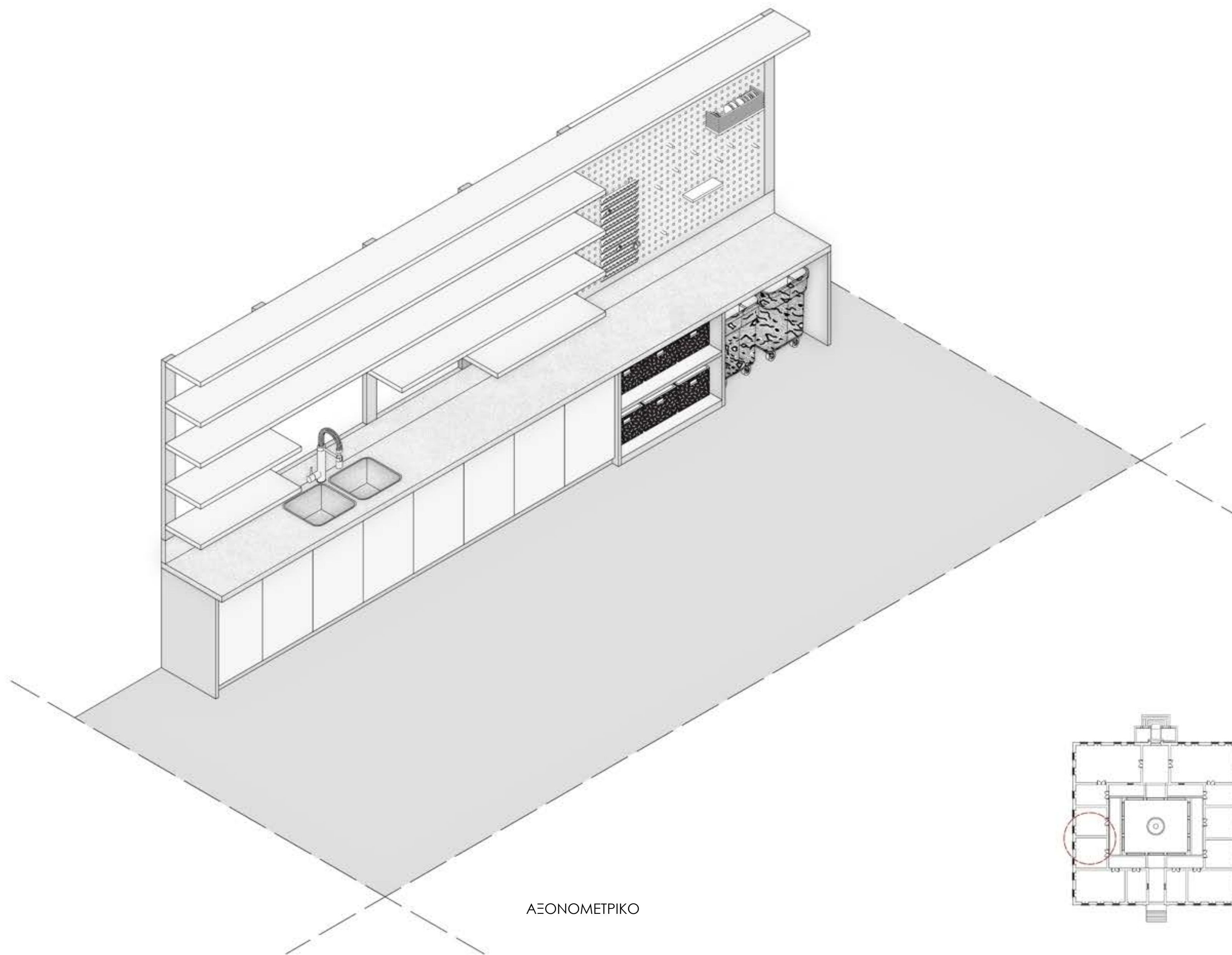
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΞΥΛΙΝΟΥ ΔΑΠΕΔΟΥ
ΤΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΩΝ ΔΟΚΩΝ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:25

Κατασκευαστικές Λεπτομέρειες

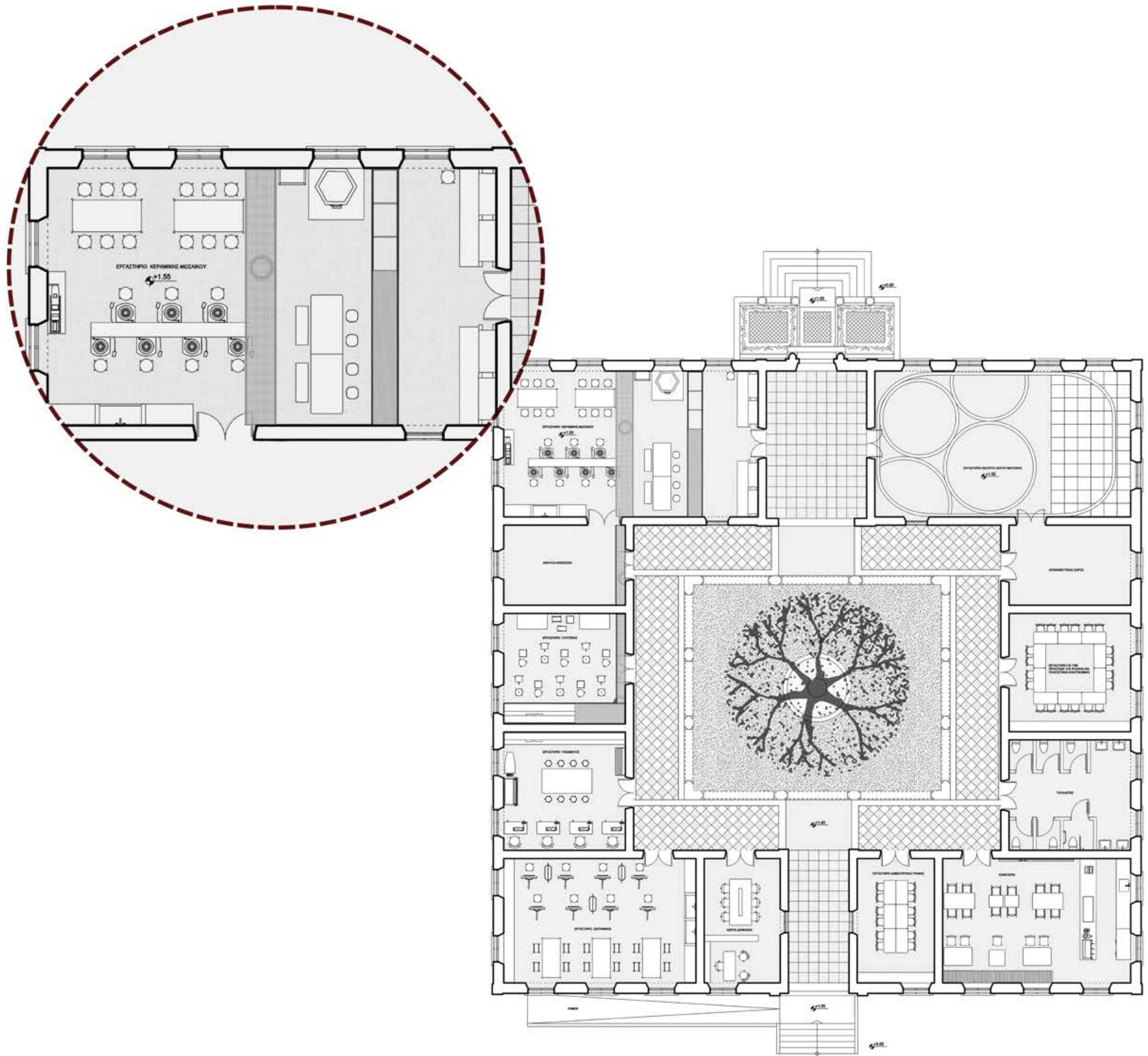

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

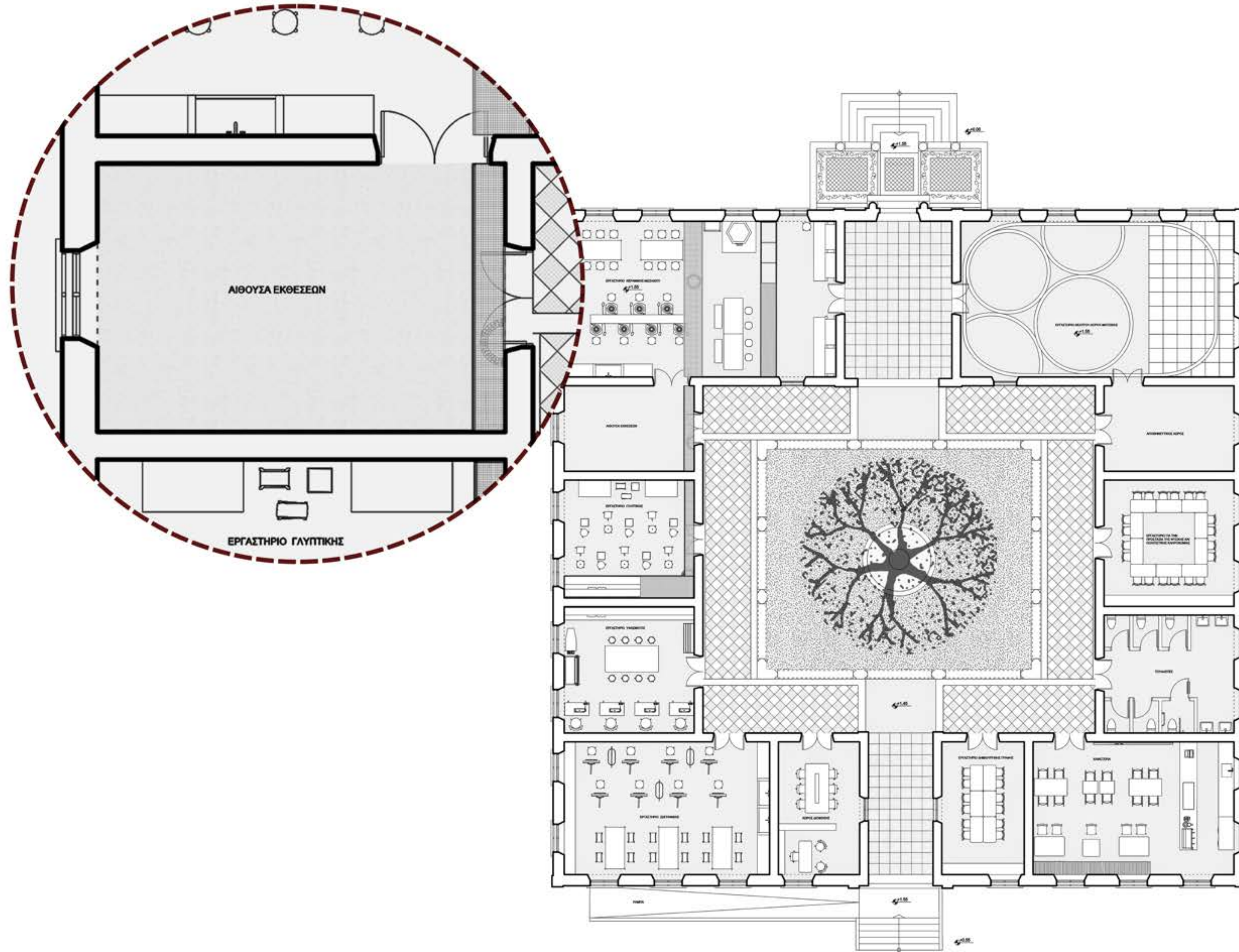

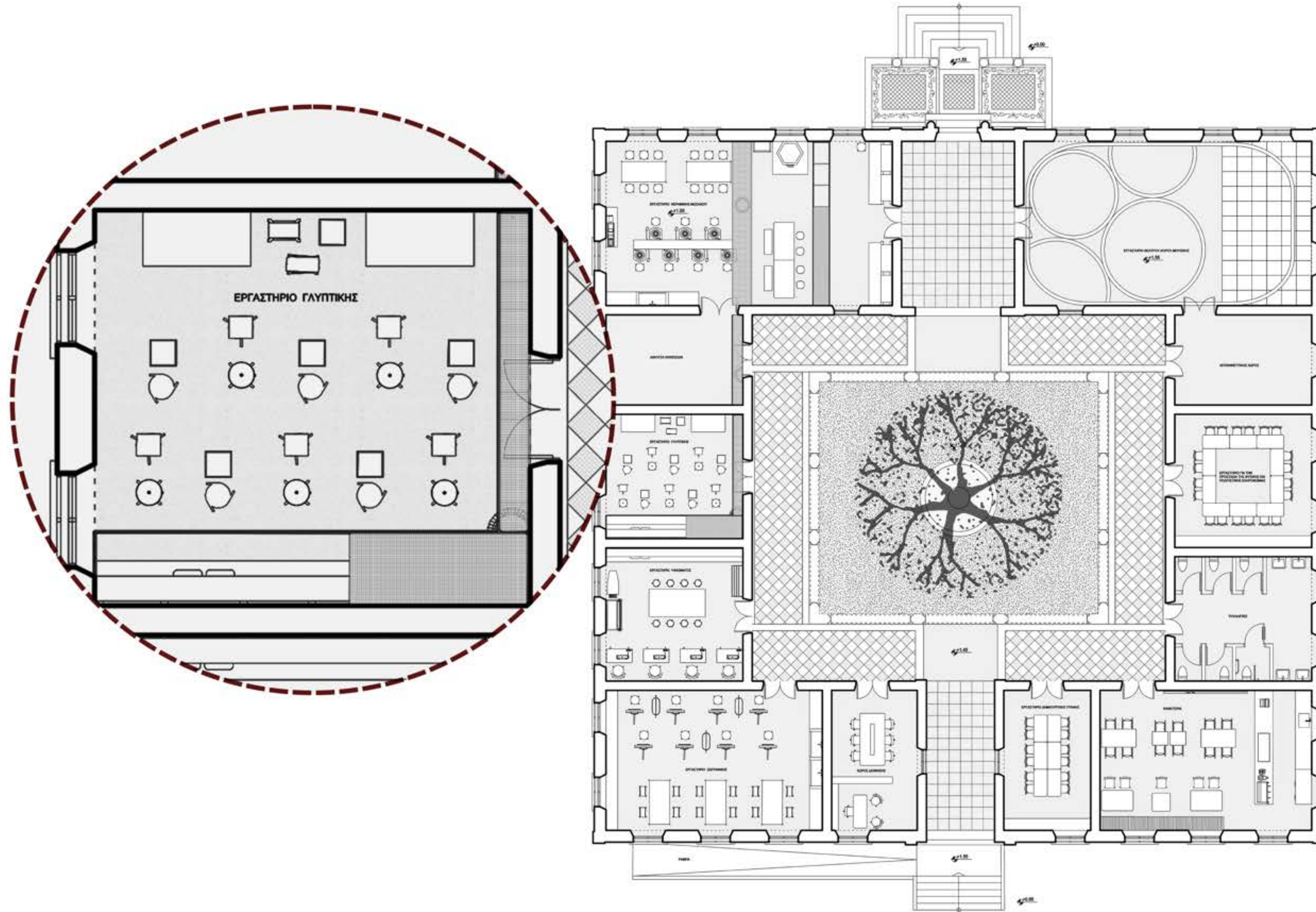

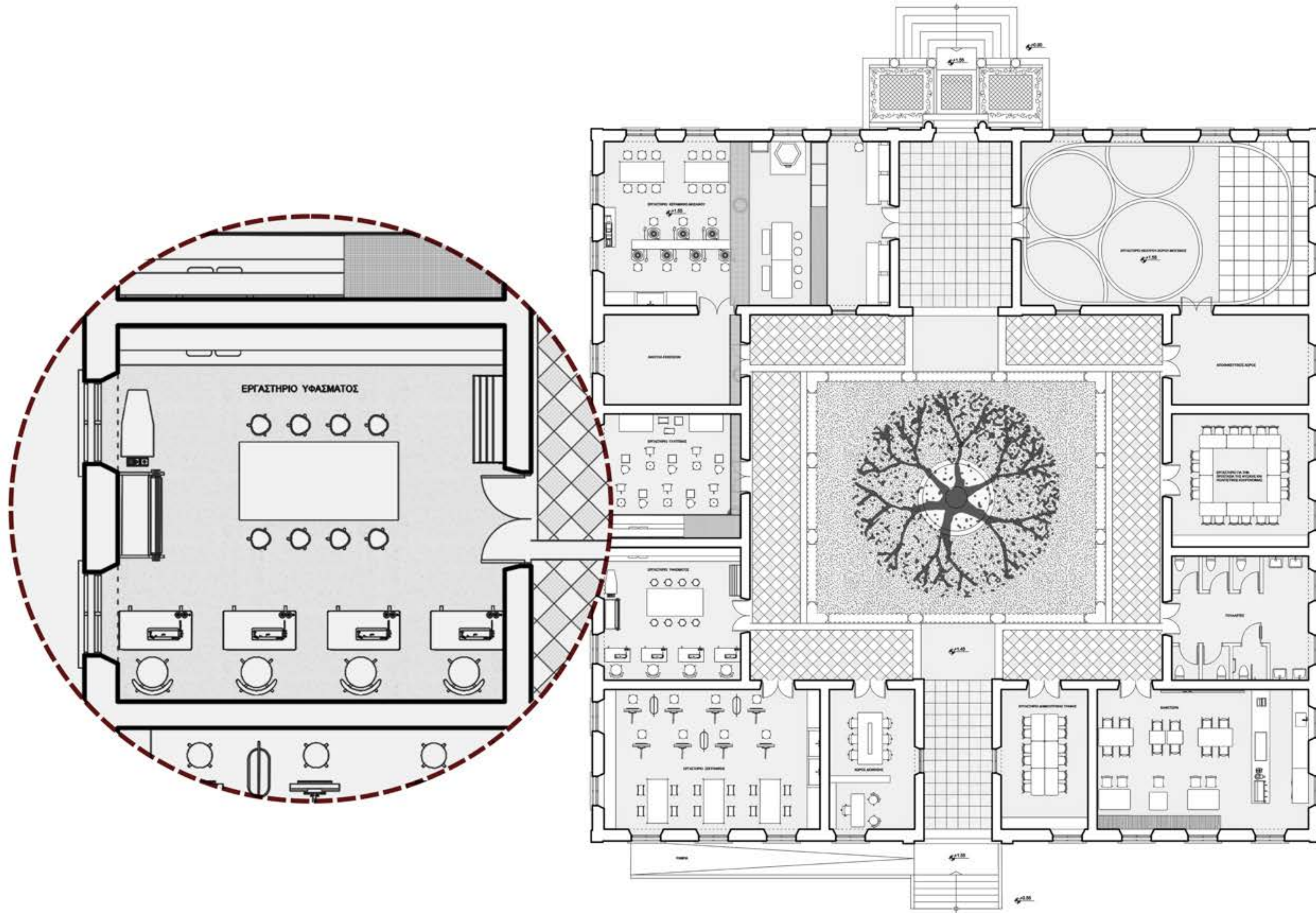

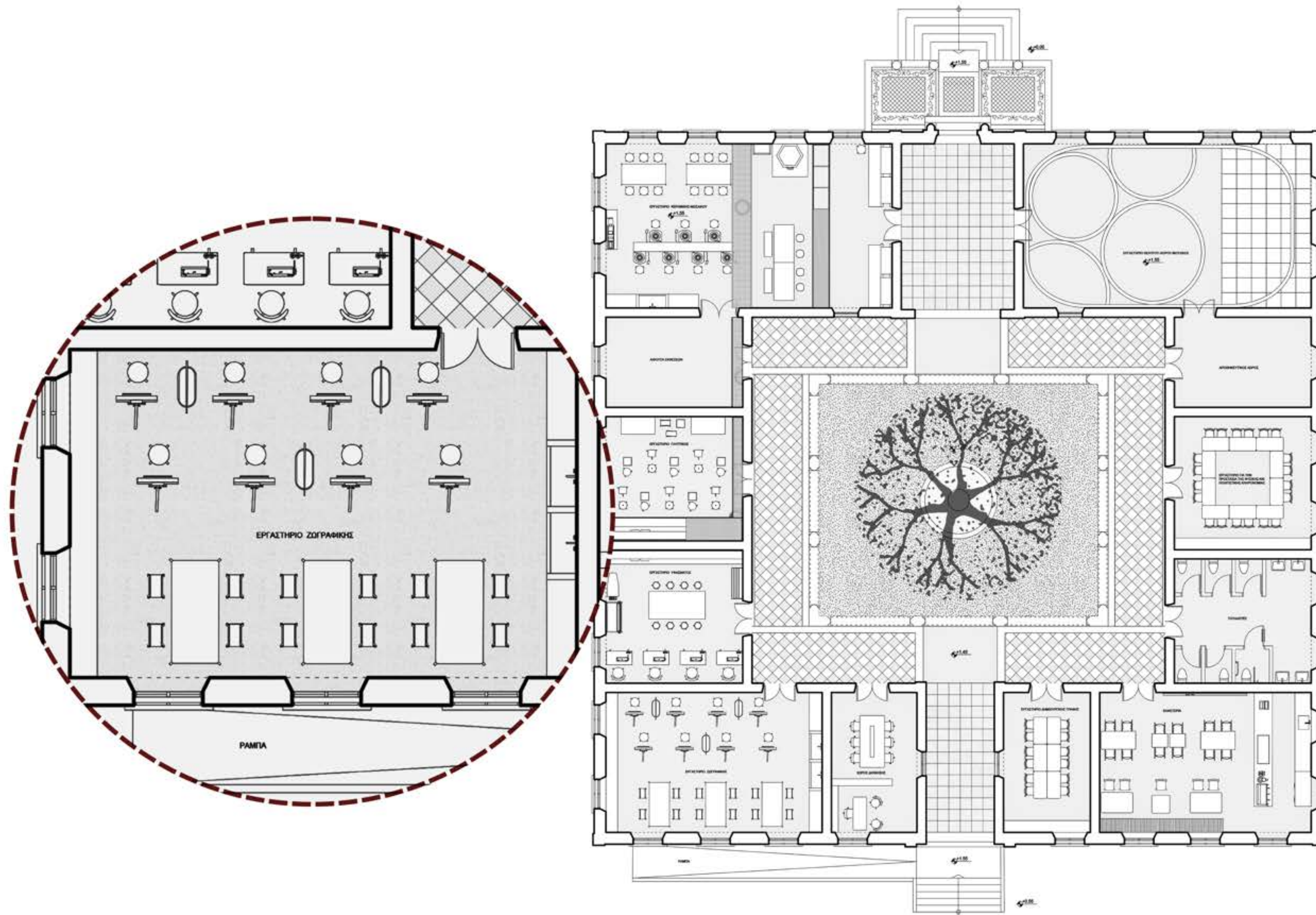

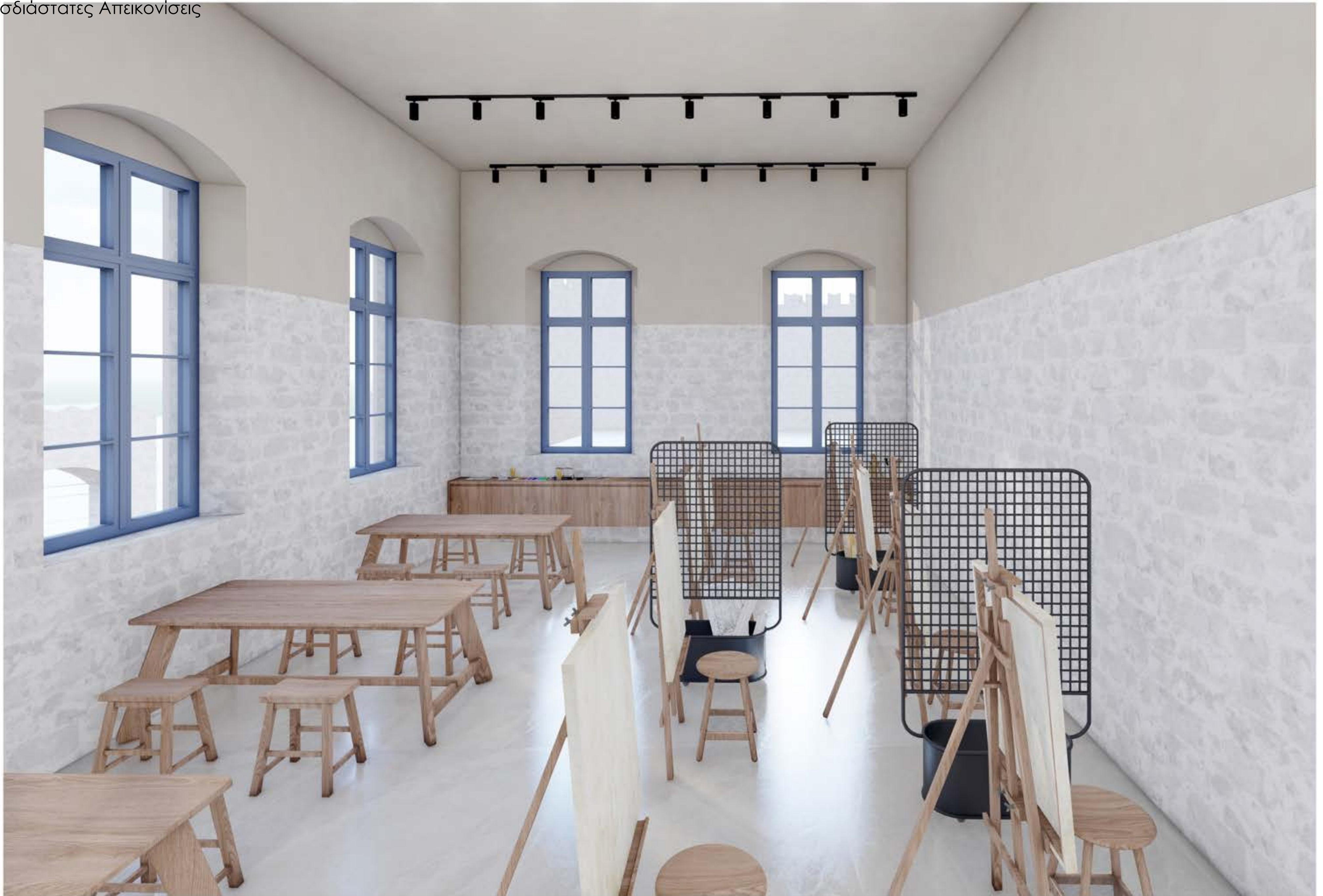

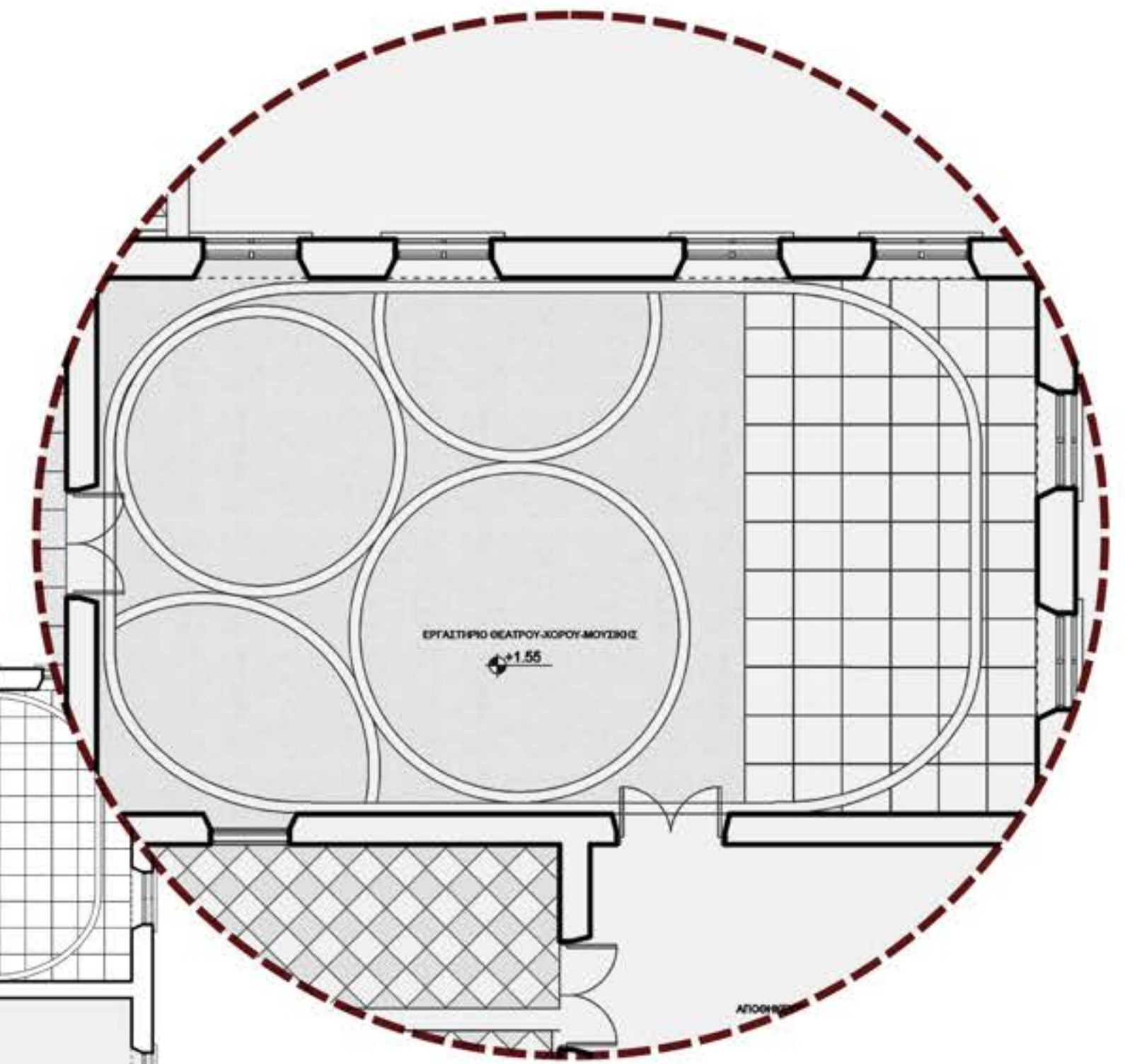
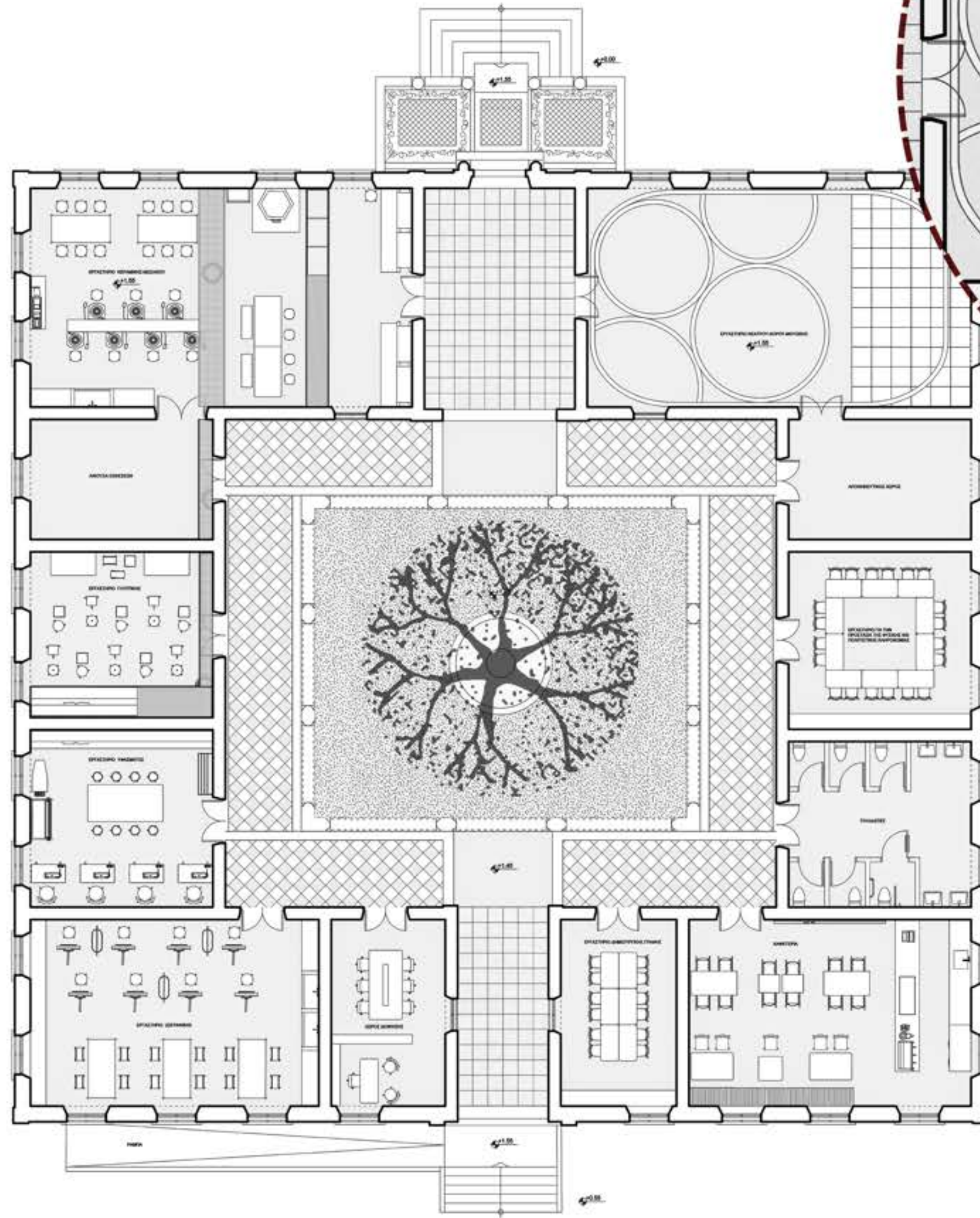

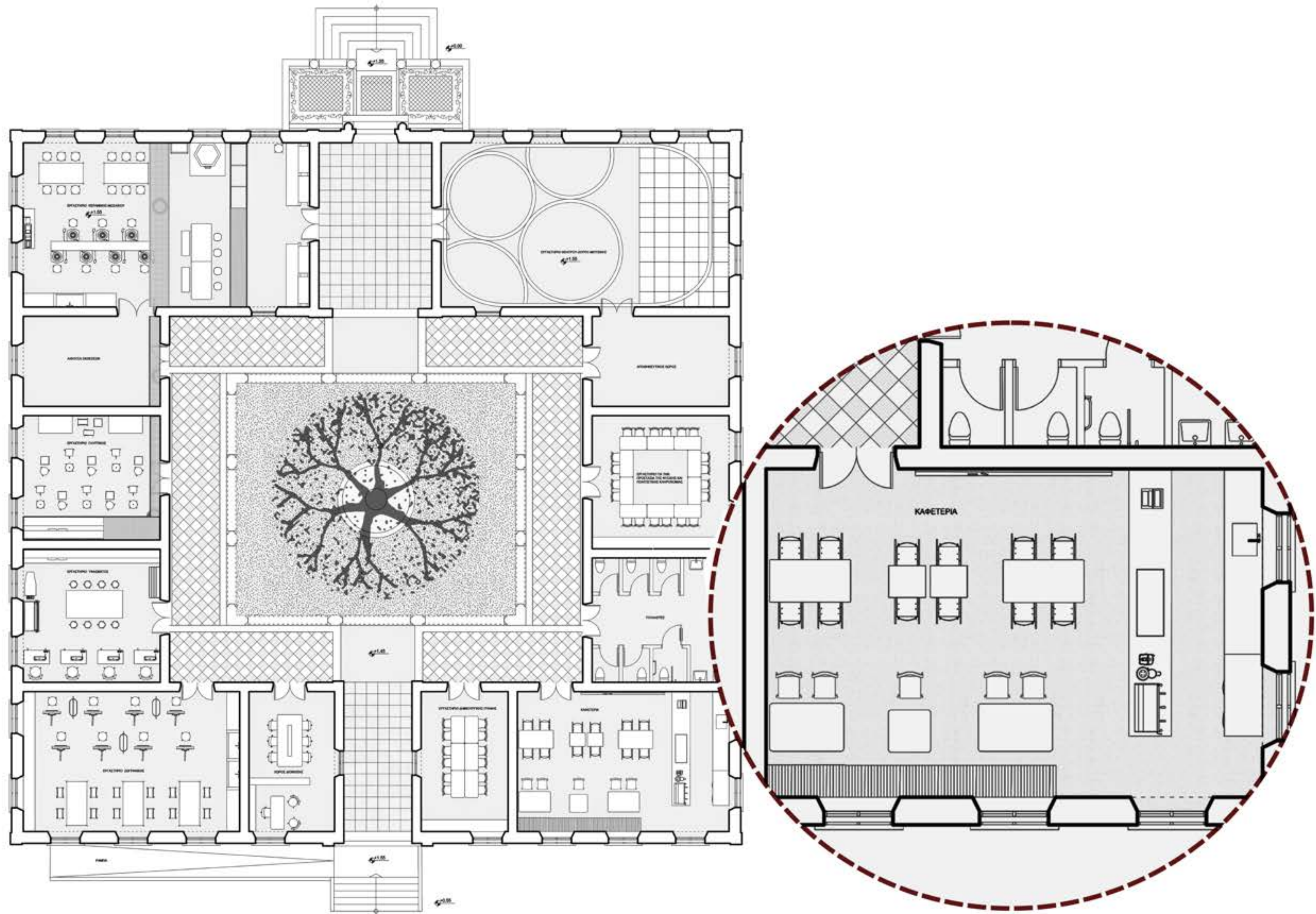

ΟΨΗ ΑΠΟ ΟΔΟ ΟΡΦΕΩΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/500

Βιβλιογραφία

1. **Jokilehto J.**, 2005. A History of Architectural Conservation. DPhil Thesis, Institute of Advanced Architectural Studies, The University of York, England.
2. **Tatla E.**, [2008]. Between Deleuze and Gadamer: Investigating the notion of time in contemporary architecture, Proceedings of the IV Mediterranean Congress of Aesthetics, Art et temps, ed. Khaled Alhamzah, Yarmouk University, Irbid-Jordan, 22-25 June 2008, pp. 269-282.
3. **Tsakanika E., Kalafata P.**, [2021]. The timber roof of the Neoclassical school in the Medieval City of Rhodes island in Greece. The restoration project, took place: SHATIS'19, 5th International Conference on Structural Health Assessment of Timber Structures, Guimarães, Portugal 2019, Portugal: Tsakanika E., Kalafata P.
4. **Βενετοκλής Δ.**, [1930]. Ιστορία της νήσου Ρόδου, Από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι της υποταγής αυτής εις τους Ρωμαίους 79 μ.Χ., Αλεξάνδρεια: Τυπογραφείον Π. Καστρούνη & Ζ. Χαλκιάδη.
5. **Γιαννόπουλος Γ.**, [1997]. Σύντομη ιστορία της Δωδεκανήσου: πενήντα χρόνια από την ενσωμάτωση 1947-1997, Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων.
6. **Γιασιράνης Ε.**, [2023]. Διπλωματική Εργασία: Μελέτη αποκατάστασης παραδοσιακής κατοικίας στον Αρχάγγελο. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα.
7. **Δοντάς Σ.**, [2012]. Ρόδος: Εκατό χρόνια φωτογραφίας 1850-1950, Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
8. **Καζάβης Ι.**, [1941]. Τα ελληνικά Δωδεκάνησα, New York : The National Herald.
9. **Καρούζος Χ.**, [1949]. Ρόδος, Ιστορία, Μνημεία, Τέχνη, Αθήνα: Φ & Χ. Παπαχρυσάνθου.
10. **Κόλλιας Η.**, [1991]. Οι Ιππότες της Ρόδου: το Παλάτι και η Πόλη, Αθήνα: εκδοτική Αθηνών.
11. **Κολώνας Β.**, [2002]. Ιταλική αρχιτεκτονική στα Δωδεκάνησα 1912-1943, Αθήνα: Όλκος.
12. **Κονιδισιώτης Σ.**, [2018]. Η Χάρτα του Πολιτισμικού Τουρισμού: Πολιτιστικός Τουρισμός και Αστική Αναβίωση και Προώθηση πόλεων, Καλαμάτα: Κονιδισιώτης Σ.
13. **Κωνσταντινόπουλος Γ.**, [1986]. Αρχαία Ρόδος: επισκόπηση της ιστορίας και της τέχνης, Αθήνα: μορφωτικό ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
14. **Μανούσου-Ντέλλα Κ.**, [2001]. ΤΗΤΗ πόλη Ρόδου, έργα αποκατάστασης (1985-2000), Ρόδος: επιτροπή παρακολούθησης έργων στα μνημεία της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου, Υπουργείο Πολιτισμού.
15. **Μανούσου-Ντέλλα Κ., Ντέλλας Γ.**, [2008]. Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου: Έργα αποκατάστασης 2000-2008, Ρόδος: Μιχάλης Παπανούσης.
16. **Ματζώρου Ε. Χ.**, [2022]. Διπλωματική Εργασία: Μπάγκειον: Φιλοξενώντας AiR programmes. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα.
17. **Μπελαβίλας Ν.**, Το παρελθόν στο παρόν: Μνήμη, Ιστορία και Αρχαιότητα στη σύγχρονη Ελλάδα. Αθήνα: Καστανιώτη
18. **Ντέλλας Γ.**, [2007]. Οι μεγάλες ιπποτικές εκκλησίες της Ρόδου. Παναγιά του Κάστρου, Άγιος Ιωάννης του Κολλάκιου, Παναγιά του Μπούργκου, στο: Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου: 15 χρόνια έργων αποκατάστασης στη Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου, Ρόδος 14-18 Νοεμβρίου 2001, Αθήνα, σσ.370-395
19. **Ντέλλας Γ., Σχοινοχωρίτης Κ., Παπαμιχαήλ Γ., Νικολαΐδου Π., Παπανικολάου Π.**, [2017]. «Αποκατάσταση διατηρητέου νεοκλασικού σχολείου Μεσαιωνικής Πόλης Ρόδου και μετατροπή του σε πολιτιστικό-εκπαιδευτικό κέντρο», στο: Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου: Αρχαιολογικό Έργο στα Νησιά του Αιγαίου, Ρόδος 2013. Μυτιλήνη: Π. Τριανταφυλλίδης.
20. **Παπαχριστοδούλου Χ. Ι.**, [1994]. Ιστορία της Ρόδου – Από τους προϊστορικούς χρόνους έως την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου (1948), Αθήνα: Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών με χορηγία Δήμου Ροδίων.
21. **Τάτλα Ε.**, [2012], «Η φιλοξενία του έργου της Αρχιτεκτονικής στην πλατωνική Χώρα: αυτόνομη ύπαρξη ή σκηνοθεσία φαντασμάτων στην άβυσσο;». GRA Review #3, Winter-Spring 2012, σσ.10-19.
22. **Τάτλα Ε.**, 2014, Ηθική και Αρχιτεκτονική: Αξιολόγηση της σύγχρονης αρχιτεκτονικής πρακτικής υπό το πρίσμα της οντολογικής ερμηνευτικής του Hans-Georg Gadamer. Χρονικά Αισθητικής, Αθήνα: έκδοση Ιδρύματος Παναγιώτη και Έφης Μιχελή – Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής, σσ.29-42.
23. **Φιλιππίδης Δ.**, [1984]. Ρόδος, Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, Τ. 3. Αθήνα: Μέλισσα.
24. **Χριστοφυλάκης Σ.**, [2004]. Δωδεκανησιακά Χρονικά: Η αρχιτεκτονική στα Δωδεκάνησα επί Ιταλοκρατίας (1912-1945). Αθήνα: Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου.
25. <https://ich.unesco.org/>

**Τα σχέδια τις υπάρχουσας κατάστασης καθώς και πληροφορίες του κτιρίου, παραχωρήθηκαν από την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου, για αποκλειστική χρήση στην εκπόνηση-παρουσίαση της εργασίας.

